

Εθνικό Παρατηρητήριο
Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΕΙΚΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟΥ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ
ΔΙΚΑΙΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ
ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

Σύστημα Δεικτών Εθνικού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Δεκέμβριος 2025

Το Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης συστάθηκε ως αυτοτελής οντότητα εντός της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΥΔΑΜ) με το αρ. 10 Ν 4872/2021.

Το Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης εκπονήθηκε με την επιστημονική επιμέλεια και την παρακολούθηση του Εθνικού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, στο πλαίσιο της σύμβασης «Μελέτη Μεθοδολογικού Πλαισίου Ολιστικής Παρακολούθησης και Συντονισμού της Διαδικασίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης» που χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027.

Διοικητής Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης: *Πελοπίδας Καλλίρης*

Επιστημονική Επιμέλεια:

Θεοδώρα Ζαχαριά, Προϊσταμένη Εθνικού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Γεώργιος Μάνθος, Στέλεχος Εθνικού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

web: www.eydam.gr, www.jto.gr

e-mail: info@jto.gr

Σύστημα Δεικτών
Εθνικού Παρατηρητηρίου
Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Πνευματική Ιδιοκτησία 2025: Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΥΔΑΜ) του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

Το παρόν εγχειρίδιο προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα και διατίθεται με την άδεια Creative Commons Αναφορά – Μη Εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές (CC BY-NC-ND 4.0).

Copyright © 2025: National Observatory for Just Transition of the Special Authority for Just Transition of Ministry Finance and Economy.

The material featured in this publication is protected by copyright and is licensed under the Creative Commons. Attribution – NonCommercial – NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.en>

Πρόλογος

Η μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη και βιώσιμη οικονομία αναδιαμορφώνει τα θεμέλια της περιφερειακής ανάπτυξης και του σχεδιασμού δημόσιων πολιτικών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η διασφάλιση ότι αυτή η μετάβαση θα είναι δίκαιη, χωρίς αποκλεισμούς και ισορροπημένη εδαφικά, απαιτεί όχι μόνο συνεκτικές στρατηγικές, αλλά και αξιόπιστα συστήματα τεκμηρίωσης, παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Το Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης αποτελεί τον θεσμικό πυλώνα τεκμηρίωσης και παρακολούθησης της πορείας της μετάβασης στη χώρα. Λειτουργεί στο πλαίσιο της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και παρέχει τον αναγκαίο μηχανισμό γνώσης και συντονισμού για τον σχεδιασμό πολιτικών βάσει δεδομένων. Μέσα από τη συλλογή, την ανάλυση και τη διάχυση αξιόπιστων πληροφοριών, ενισχύει τη διαφάνεια, τη συνεργασία και τη συμμετοχική διακυβέρνηση, δημιουργώντας το υπόβαθρο πάνω στο οποίο μπορεί να οικοδομηθεί ένα συνεκτικό πλαίσιο παρακολούθησης της μετάβασης.

Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) αναπτύχθηκε από το Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ώστε να αποτελέσει ένα πλαίσιο ολοκληρωμένο και βασισμένο σε αντικειμενικά στοιχεία, για την αποτίμηση της πορείας της μετάβασης στις περιοχές της δίκαιης μετάβασης, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών με την πάροδο του χρόνου και την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα αποτελέσματά τους μεταφράζονται σε ουσιαστικά οφέλη για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τα τοπικά οικοσυστήματα.

Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης αντικατοπτρίζει μια νέα γενιά εργαλείων παρακολούθησης που συνδέουν ποσοτικές και ποιοτικές διαστάσεις της αλλαγής, ενσωματώνουν πολλαπλές πηγές δεδομένων και ευθυγραμμίζονται με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πλαίσια αναφοράς. Μέσα από τέσσερις διαστάσεις μετάβασης – οικονομία, κοινωνική συνοχή, περιβάλλον και συμμετοχική διακυβέρνηση – το Σύστημα Δεικτών αποτυπώνει τη σύνθετη φύση του μετασχηματισμού και ενισχύει μια διαδικασία πολιτικής που βασίζεται στη γνώση, τη διαφάνεια και τη συνεχή προσαρμογή.

Το παρόν Εγχειρίδιο περιλαμβάνει το μεθοδολογικό και λειτουργικό πλαίσιο του Συστήματος Δεικτών, περιγράφοντας τη λογική παρέμβασης, την αρχιτεκτονική του Συστήματος και τους ορισμούς των δεικτών που στηρίζουν το εθνικό πλαίσιο παρακολούθησης και αποτίμησης της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης. Έχουν ληφθεί υπόψη αφενός, τα χρηματοδοτικά εργαλεία που εστιάζουν στη Δίκαιη Μετάβαση, που συνίστανται κυρίως στο Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027 και στα συνοδά αυτού Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ), στη Δανειακή Διευκόλυνση Δημοσίου Τομέα, και στο Ειδικό Πρόγραμμα Αντισταθμιστικού Πόρου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΑΠ ΔΑΜ) που συνιστά σκέλος του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, αλλά και όλες τις εθνικές πολιτικές που επηρεάζουν αλλά και υποστηρίζονται από την υλοποίηση δράσεων και παρεμβάσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας δίκαιης μετάβασης. Το Σύστημα Δεικτών έχει σχεδιαστεί ώστε να διασφαλίζει τη συγκρισιμότητα, τη διαφάνεια και τη διαλειτουργικότητα με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Δίκαιης Μετάβασης

(European Fair Transition Observatory) και τις συναφείς πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Πέρα από τον τεχνικό του ρόλο, το Σύστημα Δεικτών προάγει μια νέα κουλτούρα κοινής γνώσης, συνεργασίας και λογοδοσίας μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων. Δημιουργεί έναν κοινό χώρο τεκμηρίωσης που επιτρέπει σε όλους τους εμπλεκόμενους να συμμετέχουν ισότιμα στη διαδικασία της μετάβασης – στηριζόμενοι στη γνώση, στη διαφάνεια και σε μια κοινή αντίληψη της προόδου.

Με τη συστηματική επένδυση σε αξιόπιστα δεδομένα, επιστημονική μεθοδολογία και ανοιχτά εργαλεία παρακολούθησης, η Ελλάδα ενισχύει την ικανότητά της να διαχειρίζεται την αλλαγή και να διασφαλίζει ότι η πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα θα είναι πράγματι δίκαιη, συμμετοχική και βιώσιμη.

Foreword

Europe's transition towards a climate-neutral and sustainable economic model is redefining the fundamental parameters of territorial development and public policymaking. Achieving a transition that is fair, socially inclusive and territorially balanced requires not only coherent strategic direction, but also robust, credible and transparent systems of evidence and monitoring.

In this context, the National Observatory for Just Transition constitutes Greece's central institutional instrument for documenting, analyzing and overseeing the course of this transformation. Hosted within the Just Transition Authority (EYDAM), the Observatory ensures the ground for knowledge generation, methodological coherence and cross-governmental coordination in the formulation of evidence-based policies. Through the systematic collection, processing and dissemination of reliable data, it reinforces transparency, strengthens cooperation and promotes participatory governance—thus establishing the foundations for a consistent and trustworthy national monitoring framework.

At the heart of this endeavor lies the Indicator System for Just Transition (DAM). The system provides a structured, data-driven and territorially sensitive framework for assessing the evolution of the transition across Greece, monitoring policy performance over time, and tracing how outcomes materialize into concrete benefits for citizens, enterprises and local ecosystems.

Developed under the auspices of the Greek National Observatory for Just Transition, this system represents a new generation of monitoring mechanisms. It bridges quantitative and qualitative dimensions of change, integrates diverse sources of information, and aligns with European and international methodological standards. Structured around four dimensions—economy, social cohesion, environment and participatory governance—it captures the multidimensional nature of the transition and supports informed, transparent and adaptive policymaking.

This Handbook consolidates the methodological foundations of the Indicator System, outlining the analytical framework, structure and definitions that underpin Greece's national monitoring architecture. It has been designed to ensure full comparability, transparency and interoperability with the European Fair Transition Observatory and relevant initiatives of the European Commission.

Beyond its technical function, the Indicator System cultivates a shared culture of evidence, cooperation and accountability among national, regional and local actors. It equips stakeholders to participate in the transition process on equal terms—grounded in knowledge, transparency and a common understanding of progress.

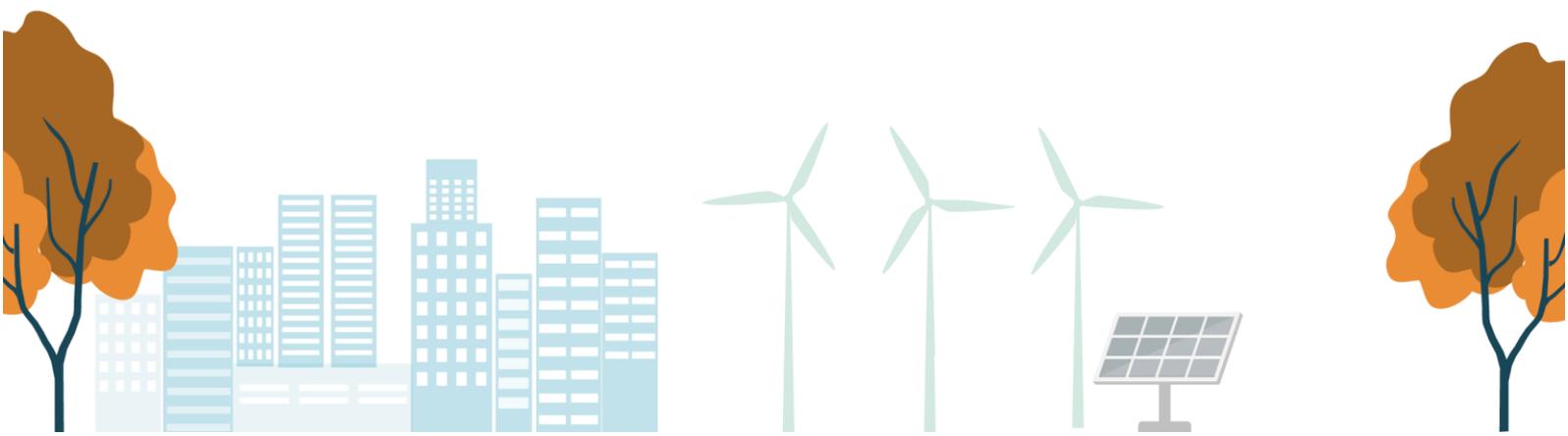
By investing in high-quality data, rigorous methodologies and accessible monitoring tools, Greece enhances its capacity to anticipate change, support decision-making and ensure that its trajectory towards climate neutrality unfolds in a manner that is genuinely fair, inclusive and sustainable.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
FOREWORD	6
1 Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ, Η ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	9
1.1 Το ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	9
1.2 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	9
1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	11
1.4 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	13
2 ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	16
2.1 Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	16
2.2 ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	17
2.3 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	22
3 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	25
3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	25
3.2 ΚΟΙΝΩΝΙΑ	40
3.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	52
3.4 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	61
4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 68	
4.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	68
4.1.1 Διατομεακή Συνεργασία και Θεσμική Δικτύωση	68
4.1.2 Πηγές Τροφοδότησης του Συστήματος Δεικτών	69
4.1.3 Μεθοδολογικά Εργαλεία του Παρατηρητηρίου που υποστηρίζουν το Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	73
4.2 ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΠΛΑΙΣΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	73
4.2.1 Ευθυγράμμιση με Διεθνή Πλαίσια Αξιολόγησης Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας 73	
4.2.2 Ευθυγράμμιση με το Πλαίσιο που θέτει το European FAIR Transition Observatory και διασύνδεση με άλλα Ευρωπαϊκά και Διεθνή Δίκτυα και Παρατηρητήρια	75
4.2.3 Διασύνδεση με Εθνικές Στρατηγικές	76
4.2.4 Διασύνδεση με Στόχους του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης	80
4.3 ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	84
5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	86
5.1 ΕΝΟΤΗΤΑ Α	87
5.2 ΕΝΟΤΗΤΑ Β	89
5.3 ΕΝΟΤΗΤΑ Γ	107

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η υλοποίηση,
η παρακολούθηση και
η αποτίμηση της διαδικασίας
Δίκαιης Αναπτυξιακής
Μετάβασης στην Ελλάδα

1 Η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αποτίμηση της διαδικασίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης στην Ελλάδα

1.1 Το Θεσμικό Πλαίσιο

Η **Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση (ΔΑΜ)** συνιστά μια πρόκληση για την μετάβαση της χώρας προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, καθώς **καλείται να αντιμετωπίσει ταυτόχρονα τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα**, ιδιαίτερα στις περιοχές με μακροχρόνια εξάρτηση από την εξόρυξη και χρήση του λιγνίτη, και συγκεκριμένα στην **Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας** και στην **ευρύτερη περιοχή του Δήμου Μεγαλόπολης**, που περιλαμβάνει επιπροσθέτως του **Δήμους Μεγαλόπολης**, τους Δήμους **Τρίπολης, Γορτυνίας, Οιχαλίας**, καθώς επίσης και στις **Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης** που εξαρτώνται από τη χρήση πετρελαίου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, που αποτελούν τις περιοχές μετάβασης.

Η Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση δεν αφορά απλώς μια τεχνοκρατική αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης, αλλά έναν ολιστικό μετασχηματισμό των τοπικών οικονομιών, του τρόπου ζωής και της κοινωνικής συνοχής. Συγκεκριμένα, συνιστά την εθνική αναπτυξιακή στρατηγική διαδικασία που αντικατοπτρίζει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως τη στρατηγική της Ένωσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, και τη σημασία της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης να εφαρμόσει τη συμφωνία του Παρισιού και τους τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ενώ συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). **Το θεσμικό πλαίσιο για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση στην Ελλάδα περιλαμβάνεται στο Νόμο 4872/2021 (ΦΕΚ 247/Α/10.12.2021)**, ο οποίος αφορά το σχεδιασμό και την οργάνωση του συστήματος διοίκησης, με τη σύσταση της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης καθώς και τη ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού για τη δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των περιοχών μετάβασης.

Η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση πραγματοποιείται μέσω της οικονομικής διαφοροποίησης της παραγωγικής βάσης των περιοχών μετάβασης βάσει του **Εθνικού Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης¹** και του **Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΣΠΑ - ΔΑΜ 2021-2027 με τα συνοδά αυτού Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ)²**. Χρηματοδοτείται από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, και πρωτίστως από τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης, και συγκεκριμένα το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης που συνιστά πηγή χρηματοδότησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΣΠΑ - ΔΑΜ 2021-2027, και τη Δανειακή Διευκόλυνση Δημοσίου Τομέα, και από το **Ειδικό Πρόγραμμα Αντισταθμιστικού Πόρου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΑΠ ΔΑΜ)³** που συνιστά σκέλος του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης.

1.2 Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παρακολούθηση και στην αποτίμηση της διαδικασίας δίκαιης μετάβασης

Η Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση είναι μια πολύπλευρη και περίπλοκη διαδικασία που παρουσιάζει τόσο άμεσες όσο και μακροπρόθεσμες προκλήσεις, εμπλέκει ποικίλους φορείς και οργανισμούς, και πρωτίστως πολίτες και επιχειρήσεις των περιοχών μετάβασης. Παράλληλα, η μετάβαση μπορεί να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες, συμπεριλαμβανομένων πρόσθετων ποιοτικών θέσεων εργασίας, και να αποφέρει πολυάριθμα

¹ <https://eydam.gr/d-nsi-stratigikou-schediasmou-synto/anatheorisi-sdam-esdim/>

² <https://eydam.gr/esdim/>

³ Με το άρθρο 52 του ν. 5140/2024 οι πόροι από την κατανομή εσόδων από πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για τα έτη 2018 και 2019 που δεν έχουν εκκαθαριστεί έως 31-12-2024, οι πόροι από 2020 έως 2024 καθώς και οι πόροι από 2025 και έπειτα, μεταφέρονται στην αρμοδιότητα διαχείρισης της Ειδικής Υπηρεσίας ΔΑΜ στο πλαίσιο ενός νέου Ειδικού Προγράμματος Αντισταθμιστικού Πόρου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΑΠ ΔΑΜ).

περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη, λαμβάνοντας μέριμνα για την ισότιμη κατανομή τους μεταξύ όλων των ομάδων της κοινωνίας.

Επιπροσθέτως, η σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα που εκδόθηκε από τα κράτη μέλη τον Ιούνιο του 2022⁴, ως αναπόσπαστο μέρος της δέσμης μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %, παρέχει καθοδήγηση πολιτικής στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των εργασιακών και κοινωνικών πτυχών της μετάβασης και περιγράφει επίσης τη δέσμευση της Επιτροπής να ενισχύσει τη βάση γνώσεων για τη χάραξη πολιτικής και τον δημόσιο διάλογο σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση. Μέχρι σήμερα, πολλά ενδιαφερόμενα μέρη έχουν καλέσει την Επιτροπή να προωθήσει και να ενισχύσει το Πλαίσιο Δίκαιης Μετάβασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵, που εστιάζουν στην αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση της διαδικασίας Δίκαιης Μετάβασης, είναι αναγκαία η συστηματική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων σε συνάρτηση με την αποτίμηση των σχετικών πολιτικών, βάσει πραγματικών και αντικειμενικών στοιχείων, με στόχο την αποτίμησή τους αλλά και τον ανασχεδιασμό τους. Επιπλέον, η ενεργός συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στη λήψη αποφάσεων, η διασφάλιση της αμερόληπτης και ίσης μεταχείρισης, καθώς και της ισόρροπης κατανομής των κοινωνικών ωφελειών, επιτάσσουν την ανάγκη εγκαθίδρυσης ενός συστήματος δίκαιης συμμετοχικής διακυβέρνησης.

Ως εκ τούτου, γεννάται η ανάγκη της ενίσχυσης της βάσης τεκμηρίωσης σχετικά με τη διαδικασία δίκαιης μετάβασης, της δημιουργίας γνώσης κυρίως σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο με ολοκληρωμένα, αναλυτικά, αξιόπιστα και επικαιροποιημένα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, στοιχεία και πληροφορίες στις περιοχές μετάβασης, συμπεριλαμβανομένων των τάσεων και των εξελίξεων με την πάροδο του χρόνου.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα από θεσμικά κείμενα και θέσεις της **προωθεί** ήδη από το 2022 **τη σύσταση Παρατηρητηρίων Δίκαιης Μετάβασης**⁶ καθώς και **τον κοινωνικό διάλογο στα Κράτη Μέλη**, όπως απορρέει από τις εργασίες των Ομάδων Εργασίας (Working Groups) του Just Transition Platform⁷, που συνιστά μία πρωτοβουλία της ΕΕ η οποία λειτουργεί με το συντονισμό και την εποπτεία της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής (DG Regio, Directorate-General for Regional and Urban Policy) και με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων και εκπροσώπων φορέων από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες στις Ομάδες Εργασίας.

Συγκεκριμένα, στα αποτελέσματα των εργασιών των Ομάδων Εργασίας 2021-2023 αλλά και στο πρόγραμμα των εν εξελίξει εργασιών των Ομάδων Εργασίας 2024-2026⁸ του Just Transition Platform, προωθούνται:

- **η δημιουργία και η υλοποίηση εδαφικών κοινωνικοοικονομικών παρατηρητηρίων⁹ στα Κράτη Μέλη** για τη δίκαιη μετάβαση με σκοπό την παρακολούθηση και την αξιολόγηση έργων δίκαιης μετάβασης, τον προσδιορισμό των επιπτώσεων των εν λόγω έργων και την παρακολούθηση και στήριξη της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών στις διαδικασίες δίκαιης μετάβασης,

⁴ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΟΥΝ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΜΕ ΝΟΜΙΣΜΑ ΤΟ ΕΥΡΩ της 17ης Ιουνίου 2022 προς το Συμβούλιο σχετικά με την υιοθέτηση του ευρώ από την Κροατία την 1η Ιανουαρίου 2023 (2022/C 238/01)

⁵ Βασικά μηνύματα της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) και της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ) σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, 17 Νοεμβρίου 2023, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15439-2023-INIT/en/pdf>

⁶ Αποτελέσματα των εργασιών του [Just Transition Platform](https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/just-transition-fund/just-transition-platform/groups_en) (https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/just-transition-fund/just-transition-platform/groups_en), όπως, [Δράση 6: Κατάλογος σημείων ελέγχου για τη μέτρηση της ποιοτικής συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών στη διαδικασία εφαρμογής του σχεδίου δίκαιης μετάβασης και του εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης](https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/funding/just-transition-fund/checklist-measure-involvement-transition-process.pdf), https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/funding/just-transition-fund/checklist-measure-involvement-transition-process.pdf

⁷ Δράση 5: Έγγραφο βασικών εννοιών για τη σύσταση και την υλοποίηση εδαφικού κοινωνικοοικονομικού παρατηρητηρίου για τη δίκαιη μετάβαση

⁸ [Just Transition Platform Working Groups: Implementation Plan - May 2025](#)

⁹ [Just Transition Platform Working Groups - Action 5: Setting up and Implementing a Territorial Socio-Economic Observatory on the Just Transition – Concept Paper](#)

- η μέτρηση της δέσμευσης και της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών σε τοποκεντρικές πολιτικές δίκαιης και βιώσιμης μετάβασης¹⁰, σε συνάρτηση με την ανάπτυξη εργαλειοθήκης¹¹ για την επικοινωνία με τους πολίτες, την τοπική αυτοδιοίκηση και λοιπούς φορείς εδαφικής εμβέλειας σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση, αποσκοπώντας στη στήριξη των τοπικών και λοιπών αρχών στην επικοινωνία τους με τους πολίτες, στην πληροφόρηση και στην ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση, την εξέλιξή της και τις ευκαιρίες που δημιουργεί.
- η σύσταση Συμβουλίων Μετασχηματισμού¹² στις περιοχές μετάβασης, τα οποία θα μπορούν να λειτουργούν ως συμβουλευτικές επιτροπές, θα συνιστούν γέφυρα των φορέων λήψης αποφάσεων με τις τοπικές κοινωνίες και θα μπορούν να επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων

Αργότερα στις 22/11/2023 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εξέδωσε γνωμοδότηση με τίτλο «Πρώθηση του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για τη δίκαιη μετάβαση: ποια μέτρα είναι αναγκαία»¹³ με την οποία προτείνει τη σύσταση Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τη δίκαιη μετάβαση. Ακολούθησε ειδική ακρόαση της ΕΕ με τους κοινωνικούς εταίρους και στρατηγικός διάλογος με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίοι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την ανακοίνωση ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Μετάβασης. Ειδικότερα, συμφώνησαν ότι είναι σημαντικό να ενισχυθεί η βάση τεκμηρίωσης και να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας, της λεπτομέρειας και της επικαιρότητάς τους, και επιβεβαίωσαν το ενδιαφέρον και τη στήριξή τους για τη σύσταση και τη χρήση του Παρατηρητηρίου.

Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, βρίσκεται στη διαδικασία σύστασης Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Μετάβασης (European Fair Transition Observatory). Το Παρατηρητήριο αναμένεται να διευκολύνει την παρακολούθηση και την εφαρμογή πολιτικών δίκαιης μετάβασης σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε όλα τα επίπεδα και με τη συμμετοχή βασικών ενδιαφερόμενων μερών, σε διάφορους τομείς πέραν των περιφερειών και των τομέων ένταξης άνθρακα. Θα παρέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές δίκαιης μετάβασης, θα προβάλλει παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών για την προώθηση των δίκαιων μεταβάσεων και θα ενισχύει τη βάση τεκμηρίωσης σχετικά με τις πτυχές δίκαιης μετάβασης της μετάβασης μέσω της συλλογής και της παροχής σχετικών δεδομένων και αναλυτικών εργασιών.

1.3 Ο ρόλος του Εθνικού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Λειτουργώντας σε πλήρη εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις της ΕΕ, ήδη από το 2011 με την ψήφιση του Ν. 4872/2021, η Ελλάδα ανέθεσε την αποτίμηση της διαδικασίας Δίκαιης Μετάβασης και της παρακολούθησης της αρχής της συμμετοχικής διακυβέρνησης στο Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

¹⁰ [Just Transition Platform Working Groups - Action 2: Measuring stakeholder engagement and participation in just sustainability transition policies](#)

¹¹ [Just Transition Platform Working Groups - Action 3: Toolkit for communicating about the just transition with citizens and municipalities](#)

¹² https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/just-transition-fund/just-transition-platform/groups-output_en

¹³ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ – C/2024/1576

(εφεξής και *Παρατηρητήριο ΔΑΜ*) που συστάθηκε ως αυτοτελής οντότητα εντός της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΥΔΑΜ), υπαγόμενη απευθείας στο Διοικητή Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, προβλέποντας επιπροσθέτως την οργάνωση και τη λειτουργία **Παραρτημάτων του Παρατηρητηρίου ΔΑΜ** στις περιοχές μετάβασης ως **Τοπικά Παρατηρητήρια** (βλ. αρ. 10 Ν 4872/2021).

Το Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης συμβάλει στην επίτευξη και στην επίτευξη των στόχων της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, μέσω:

- της **σχολαστικής ανάλυσης**, της **συστηματικής παρακολούθησης**, και της **αποτίμησης** της πορείας της διαδικασίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης **βάσει αντικειμενικών ευρημάτων**, εντοπίζοντας κινδύνους και αποκλίσεις,
- της **εισήγησης μέτρων και προτάσεων πολιτικής και παρεμβάσεων** τεκμηριωμένων βάσει δεδομένων,
- της **προώθησης της συμπερίληψης και της συμμετοχικής διακυβέρνησης** στη διατύπωση αναγκών, σχεδιασμού και υλοποίησης στρατηγικών, όπως και της ενίσχυσης οικοσυστημάτων που επηρεάζονται από τη Διαδικασία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, και
- της **αμερόληπτης ενημέρωσης** και της προαγωγής της **επιστημονικής γνώσης και της καινοτομίας** για το συντονισμό πρωτοβουλιών και πολιτικών για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση

Το Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης είναι ένας σύγχρονος θεσμός που αποσκοπεί στην παρακολούθηση και στην αποτίμηση της πορείας της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης με συμμετοχικές διαδικασίες και στην υποστήριξη της χάραξης και της εφαρμογής σχετικών πολιτικών που τεκμηριώνονται βάσει δεδομένων.

Οι αρμοδιότητες του αναφέρονται στο αρ. 8 της Απόφασης με Αριθμ. 653 Αναδιάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και αντικατάσταση των υπουργικών αποφάσεων υπ' αρ. 45903/04.05.2022 (Β' 2303) και υπ' αρ. 25544/21.03.2023 (Β' 1957). (ΦΕΚ 462/Β/24-1-2024)

Εν συνεχεία από **το 2023**, ακολουθώντας τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί διαμόρφωσης ενός πλαισίου συμμετοχικής διακυβέρνησης και σύστασης Συμβουλίων Μετασχηματισμού, **συστάθηκαν και λειτουργούν οι Εδαφικές Περιφερειακές Επιτροπές ΔΑΜ Δυτικής Μακεδονίας & Πελοποννήσου-Μεγαλόπολης**¹⁴ στις οποίες μετέχουν εκπρόσωποι από τις Περιφέρειες των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ), που συνοδεύουν το Πρόγραμμα ΕΣΠΑ - ΔΑΜ 2021-2027.

Οι Εδαφικές Περιφερειακές Επιτροπές ΔΑΜ έχουν ως κύρια αρμοδιότητα την προώθηση σε τοπικό επίπεδο του διαλόγου και την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων με στόχο την αποτελεσματικότερη υποστήριξη της άσκησης των αρμοδιοτήτων του Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας ΔΑΜ και του έργου των δομών διακυβέρνησης ΔΑΜ. Λειτουργούν με ανοιχτές προς το κοινό συνεδριάσεις, και επικουρούνται στο έργο τους, από Επιστημονικές Ομάδες Εργασίας, οι οποίες παρέχουν την αναγκαία επιστημονική γνώση και τεκμηρίωση σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο ΔΑΜ.

¹⁴ Απόφαση του Διοικητή ΔΑΜ με αρ. πρωτ. 19251 - 01-03-2023 «Σύσταση Περιφερειακών / Εδαφικών Επιτροπών ΔΑΜ Δυτικής Μακεδονίας & Πελοποννήσου-Μεγαλόπολης»

Το Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης με τα Παραρτήματά του συνιστά τον καταλύτη του Μοντέλου Συμμετοχικής Διακυβέρνησης της διαδικασίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης στην Ελλάδα, καθώς

- παρέχει ευρέως έγκαιρη και τεκμηριωμένη πληροφόρηση,
- συνιστά το Σημείο Επαφής της ΕΥΔΑΜ με τις Περιφερειακές Εδαφικές Επιτροπές που διευκολύνουν και κινητοποιούν τον κοινωνικό διάλογο
- υποστηρίζει τεχνικά και επιστημονικά τις Περιφερειακές Εδαφικές Επιτροπές και τις Επιστημονικές τους Ομάδες

Το Παρατηρητήριο ΔΑΜ συνιστά το Σημείο Επαφής της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης με τις Εδαφικές Περιφερειακές Επιτροπές ΔΑΜ, διαβιβάζει τις τελικές προτάσεις τους στο Διοικητή Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, παρέχει υποστήριξη στη διαμόρφωση των εισηγήσεων των Επιστημονικών Ομάδων που τις συνεπικουρούν, και μεριμνά για την τεχνική υποστήριξή τους σε θέματα διακυβέρνησης και λειτουργίας τους περιλαμβανομένων των διαδικασιών διαβούλευσης με τις τοπικές κοινωνίες και τους φορείς.

1.4 Η λειτουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Το Εθνικό Παρατηρητήριο ΔΑΜ στον πυρήνα της δράσης του έχει τη συμμετοχική διακυβέρνηση ως μηχανισμό συνεργασίας και καινοτομίας που θέτει τις βάσεις για μια νέα εποχή που ενώνει την ανάπτυξη με τη βιωσιμότητα, και την πρόοδο με την κοινωνική συνοχή.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του Εθνικού Παρατηρητηρίου ΔΑΜ αφορούν όλες τις διαστάσεις της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, και οργανώνονται σε δύο βασικές ενότητες:

- Στους **Οριζόντιους Επιχειρησιακούς Στόχους** που περιλαμβάνουν :
  1. Συστηματική **παρακολούθηση των εξελίξεων, χαρτογράφηση και αξιολόγηση των μέσων, των διαδικασιών και των δομών** για την εφαρμογή της διαδικασίας ΔΑΜ στις περιοχές μετάβασης
  2. **Ανάλυση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων της διαδικασίας ΔΑΜ**, εφαρμόζοντας το **Σύστημα Δεικτών** επιπτώσεων και αποτελέσματος ΔΑΜ που υπολογίζονται αξιοποιώντας δεδομένα και ευρήματα που συγκεντρώνονται μέσω πρωτογενών, δευτερογενών και συγκριτικών ερευνών, διεπιστημονικών μελετών και πολιτικών εκθέσεων για αναδυόμενες προκλήσεις συσχετιζόμενες με τη ΔΑΜ
  3. **Αποτίμηση** της πορείας της διαδικασίας ΔΑΜ και **διαπίστωση αποκλίσεων και κινδύνων** με την ερμηνεία δεδομένων και ευρημάτων εφαρμόζοντας **Μηχανισμό Παρακολούθησης και Αποτίμησης** των πολιτικών και μέτρων ΔΑΜ και τη διαμόρφωση θέσεων κειμένων και προτάσεων πολιτικής για την υλοποίηση και τη βελτίωση της απόδοσης εφαρμογής της διαδικασίας ΔΑΜ.
- Στους **Εγκάρσιους Επιχειρησιακούς Στόχους** που περιλαμβάνουν :
  4. **Επιστημονική και Τεχνική Στήριξη των Περιφερειακών Εδαφικών Επιτροπών και των Εδαφικών Οικοσυστημάτων ΔΑΜ** για τη χάραξη, την παρακολούθηση και το συντονισμό πολιτικών, πρωτοβουλιών και παρεμβάσεων για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, με τη διάθεση τεκμηριωμένων δεδομένων και στοχευμένης γνώσης
  5. Έγκυρη και έγκαιρη **Ενημέρωση** και υποστήριξη **δημόσιου διαλόγου και διαβούλευσης** για θέματα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης
  6. **Προαγωγή της Επιστημονικής Γνώσης και της Καινοτομίας** για το σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών και δράσεων που αφορούν τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση μέσω της δημιουργίας δικτύου

συνεργασίας με ελληνικά και διεθνή ινστιτούτα πολιτικής, οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και φορείς έρευνας και καινοτομίας

ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

4. Επιστημονική και Τεχνική Στήριξη των Περιφερειακών Εδαφικών Επιτροπών και των Εδαφικών Οικοσυστημάτων ΔΑΜ

5. Ενημέρωση και υποστήριξη δημόσιου διαλόγου και διαβούλευσης

6. Προαγωγή της Επιστημονικής Γνώσης και της Καινοτομίας

01. Συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων, χαρτογράφηση και αξιολόγηση των μέσων, των διαδικασιών και των δομών

02. Ανάλυση αποτελεσμάτων και επιπτώσεων ΔΑΜ

03. Αποτίμηση και Πρόβλεψη της πορείας ΔΑΜ - Αξιολόγηση πολιτικών και μέτρων για τη ΔΑΜ – Κίνδυνοι & Αποκλίσεις – Διαμόρφωση προτάσεων μέτρων πολιτικής

ΕΓΚΑΡΣΙΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

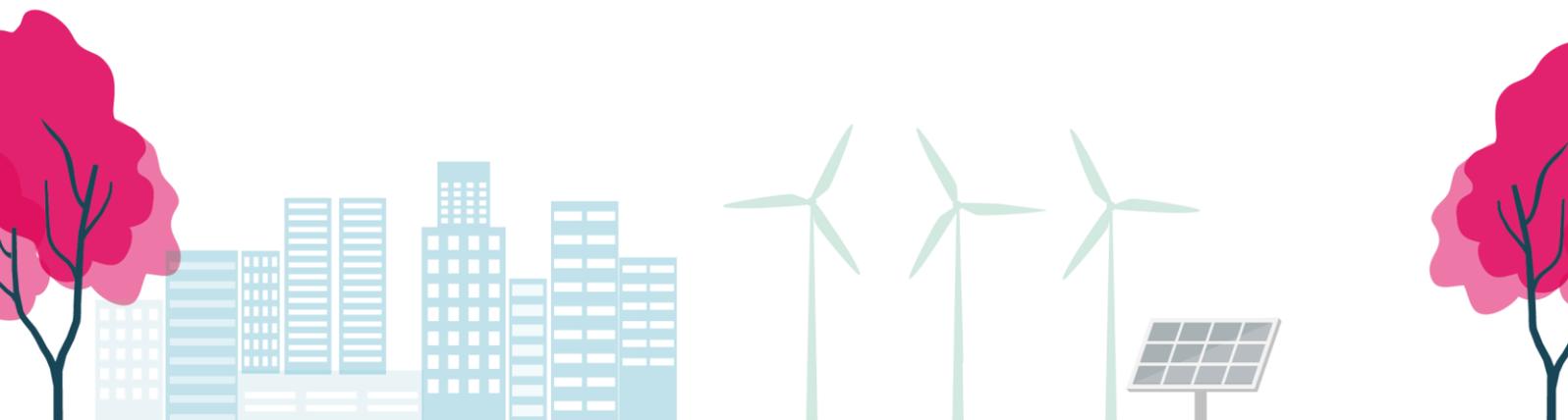

Σχήμα 1 : Οι επιχειρησιακοί στόχοι του Εθνικού Παρατηρητηρίου ΔΑΜ

Το Παρατηρητήριο ΔΑΜ επιτελεί τους επιχειρησιακούς του στόχους ακολουθώντας ένα **συμμετοχικό μοντέλο οργάνωσης και διακυβέρνησης με τη συνεργασία των λοιπών δομών της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΥΔΑΜ), των Εδαφικών Περιφερειακών Επιτροπών ΔΑΜ και των Επιστημονικών Ομάδων τους**, ενώ παράλληλα διαμορφώνει συνέργειες με φορείς εθνικής εμβέλειας και με φορείς και οργανισμούς των Εδαφικών Οικοσυστημάτων ΔΑΜ, ενώ συστήνει και συντονίζει ανά περίπτωση αναγκών συμβουλευτικού χαρακτήρα, δίκτυα φορέων ή/και εμπειρογνομώνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το πλαίσιο παρακολούθησης
και αποτίμησης της εξέλιξης
της Διαδικασίας Δίκαιης
Αναπτυξιακής Μετάβασης

2 Το πλαίσιο παρακολούθησης και αποτίμησης της εξέλιξης της Διαδικασίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

2.1 Ο στόχος του Συστήματος Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Η Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση (ΔΑΜ) αποτελεί μια πολυδιάστατη διαδικασία εδαφικού μετασχηματισμού, η οποία επηρεάζει το παραγωγικό μοντέλο, την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή και το περιβάλλον. Πρόκειται για ένα οργανωμένο σύνολο πολιτικών και παρεμβάσεων που εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες περιοχές, με στόχο τη μετάβαση των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών σε ένα βιώσιμο και ανθεκτικό αναπτυξιακό πρότυπο. Η πολυπλοκότητα και το εύρος της διαδικασίας καθιστούν αναγκαία την

Απώτερος στόχος του Συστήματος Δεικτών του Παρατηρητηρίου ΔΑΜ είναι να στηρίξει το σχεδιασμό πολιτικών και τη λήψη αποφάσεων βάσει αποτελεσμάτων (Evidence Based Policy Making), τόσο για τους δημόσιους φορείς και την πολιτεία όσο και για κάθε ενδιαφερόμενο ιδιωτικό φορέα ή επενδυτή.

ύπαρξη ενός μηχανισμού που να επιτρέπει τη συστηματική και τεκμηριωμένη παρακολούθηση της πορείας της, παρέχοντας αξιόπιστα δεδομένα για τη λήψη αποφάσεων.

Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) αναπτύχθηκε ακριβώς για αυτόν τον σκοπό. Αποτελεί βασικό εργαλείο της λειτουργίας του Παρατηρητηρίου ΔΑΜ και οργανώνει, με ενιαίο και συνεκτικό τρόπο, τη συλλογή, την ανάλυση και την παρουσίαση δεδομένων που αφορούν τη διαδικασία της μετάβασης σε κάθε εδαφική περιοχή μετάβασης. Μέσα από ένα σύνολο ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ επιτρέπει τη συνεχή αποτύπωση της προόδου της διαδικασίας δίκαιης μετάβασης, του βαθμού

συμμετοχής των εμπλεκόμενων φορέων, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας δράσεων και πολιτικών, καθώς και της λειτουργίας των μηχανισμών διακυβέρνησης που υποστηρίζουν τη μετάβαση.

Συγκεκριμένα, το Σύστημα Δεικτών έχει σχεδιαστεί και επιδιώκει να στηρίξει την παρακολούθηση, την ανάλυση και την αξιολόγηση των επιπτώσεων της πολιτικής ΔΑΜ, καλύπτοντας ευρύ φάσμα πτυχών της πράσινης αλλά και ψηφιακής μετάβασης που δεν αφήνει πίσω κανέναν, συμπεριλαμβανομένων της αγοράς απασχόλησης και εργασίας, των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και της κατάρτισης, της κοινωνικής προστασίας και ένταξης, του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, της φτώχειας και των διανεμητικών επιπτώσεων. Επιπλέον, μετρά τον βαθμό ενεργοποίησης των τοπικών μηχανισμών, τη συνεργασία και τον συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων, την πρόοδο των παρεμβάσεων και τη συνεκτικότητα μεταξύ των δράσεων που αποσκοπούν να υλοποιήσουν τους στρατηγικούς στόχους και τις προτεραιότητες της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης όπως αποτυπώνονται στο Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) καθώς και στα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ). Με αυτόν τον τρόπο, παρέχει μια τεκμηριωμένη εικόνα του τρόπου με τον οποίο οι στρατηγικές επιλογές για την επίτευξη της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης υλοποιούνται στην πράξη και του κατά πόσο επιτυγχάνεται η συνοχή και η συνέργεια μεταξύ των επιπέδων πολιτικής.

Το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ στηρίζεται στην αρχή ότι η παρακολούθηση της διαδικασίας μετάβασης πρέπει να βασίζεται κυρίως σε αποτελέσματα (outcome-based) και όχι μόνο σε εισροές ή προθέσεις πολιτικής.

Οι δείκτες δεν αποτυπώνουν μόνο τις αποφάσεις, τους πόρους ή τις επενδύσεις που κινητοποιούνται, αλλά και τα αποτελέσματα που παράγονται από αυτές τις παρεμβάσεις στο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πεδίο. Η διάκριση αυτή είναι ουσιώδης, καθώς επιτρέπει τη σύνδεση μεταξύ πολιτικών επιλογών και των πραγματικών επιπτώσεων τους στις περιοχές μετάβασης. Παράλληλα, αναγνωρίζεται ότι η σχέση μεταξύ εισροών και αποτελεσμάτων αποτελεί ένα πεδίο που εξελίσσεται συνεχώς και απαιτεί συστηματική τεκμηρίωση.

Το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ λειτουργεί ως μηχανισμός υποστήριξης της διακυβέρνησης και της τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής. Παρέχει σταθερή, συγκρίσιμη και αξιόπιστη πληροφόρηση για τον σχεδιασμό, ενισχύει τον συντονισμό και συμβάλλει στη συνεπή και διαφανή παρακολούθηση της διαδικασίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης σε όλα τα εδαφικά επίπεδα.

Το Σύστημα Δεικτών παρέχει ένα αξιόπιστο μεθοδολογικό πλαίσιο που επιτρέπει την έγκαιρη, συνεχή και συγκρίσιμη αποτίμηση των αποτελεσμάτων της μετάβασης σε εδαφικό επίπεδο. Η ύπαρξη ενός τέτοιου εργαλείου είναι κρίσιμη για τη Διακυβέρνηση της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης. **Οι δείκτες λειτουργούν ως κοινό σημείο αναφοράς** μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διοίκησης, δηλαδή της **Κεντρικής Διοίκησης, των Εδαφικών Επιτροπών, των Περιφερειών, των Δήμων και Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών οργανισμών, της επιχειρηματικής κοινότητας, των κοινωνικών εταίρων και των πολιτών**. Έτσι, ενισχύεται ο συντονισμός, βελτιώνεται η συνέπεια των πολιτικών που εφαρμόζονται σε διαφορετικές κλίμακες και καθίσταται εφικτή η αξιολόγηση των παρεμβάσεων στη βάση αντικειμενικών ευρημάτων (evidence-based).

Παράλληλα, το Σύστημα Δεικτών **υποστηρίζει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια** στη διαδικασία της μετάβασης. Τα δεδομένα που συγκεντρώνονται και επεξεργάζονται μέσω της Ψηφιακής Πλατφόρμας του Παρατηρητηρίου είναι διαθέσιμα σε θεσμικούς φορείς, επενδυτές, επιχειρήσεις και πολίτες, διευκολύνοντας τη δημόσια πληροφόρηση και την τεκμηριωμένη συμμετοχή στον σχεδιασμό και την αξιολόγηση των πολιτικών.

2.2 Εναρμόνιση με Διεθνή και Ευρωπαϊκά Πλαίσια Αξιολόγησης Πολιτικών Μετάβασης

Η ανάπτυξη του Συστήματος Δεικτών για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση (ΔΑΜ) δεν πραγματοποιείται σε θεσμικό κενό αλλά **στηρίζεται σε πρότυπα και μεθοδολογίες** που έχουν ήδη διαμορφωθεί **σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο** για την παρακολούθηση **πολιτικών μετάβασης και βιώσιμης ανάπτυξης**.

Το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ αναπτύχθηκε σε εναρμόνιση με διεθνή και ευρωπαϊκά συστήματα αποτίμησης πολιτικών μετάβασης και βιώσιμης ανάπτυξης προσαρμοσμένο στις ανάγκες της εδαφικής διάστασης, στις στρατηγικές και στους στόχους της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης στην Ελλάδα

Η λογική του συστήματος **συνδέεται με τη σύγχρονη προσέγγιση χάραξης πολιτικής βάσει δεδομένων (data-driven policy approach)**, η οποία προωθείται και εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), από οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών και διάφορους κυβερνητικούς και λοιπούς Ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς. Επίσης το σύστημα δεικτών βασίζεται σε έγκριτες μεθοδολογικές προσεγγίσεις μέτρησης και αποτίμησης πολιτικών μετάβασης και βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίες μελετήθηκαν αναλυτικά κατά το στάδιο ανάπτυξης του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ, εστιάζοντας ειδικότερα στις ακόλουθες:

- Το πλαίσιο των **Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)**¹⁵ των **Ηνωμένων Εθνών**, όπως αναθεωρήθηκε και υιοθετήθηκε από την ΕΕ, που περιλαμβάνει το γνωστό σύνολο των 17 αλληλένδετων παγκόσμιων

¹⁵ Eurostat (2022): Sustainable development in the European Union Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

στόχων με τους σχετικούς 169 στόχους και 232 δείκτες, όπως προτάθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στην Ατζέντα του 2030

- Ο **Δείκτης Κοινωνικής Προόδου (Social Progress Index, SPI)**¹⁶ που αξιολογεί τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά αποτελέσματα για την αξιολόγηση της συνολικής ευημερίας και βιωσιμότητας. Ο δείκτης SPI προσφέρει έναν πρακτικό τρόπο ώστε οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να παρακολουθούν και να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο προς την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) με συνεκτικό τρόπο. Ειδικότερα μία προσαρμογή του SPI αποτελεί το **EU-SPI**¹⁷ το οποίο **αναπτύχθηκε από την ΕΕ**, εντάσσεται στο πλαίσιο της συζήτησης «Πέρα από το ΑΕΠ» και αποτελεί εναλλακτική λύση έναντι των παραδοσιακών μέτρων που βασίζονται σε οικονομικούς δείκτες, καθώς περιλαμβάνει κυρίως κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες που αντικατοπτρίζουν καλύτερα την κοινωνική ανάπτυξη.
- Ο **Δείκτης Περιβαλλοντικών Επιδόσεων (Environmental Performance Index, EPI)**¹⁸ που αναπτύχθηκε από το Yale Center for Environmental Law & Policy (YCELP) και το Center for International Earth Science Information Network (CIESIN) του Columbia University μετρά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις μιας χώρας βάσει δεικτών που σχετίζονται με την περιβαλλοντική υγεία, τη ζωτικότητα των οικοσυστημάτων και την περιβαλλοντική πολιτική.
- Ο **Δείκτης Επιδόσεων (Δίκαιης) Μετάβασης (Transition Performance Index, TPI)**¹⁹ που αναπτύχθηκε **από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, ο οποίος ποσοτικοποιεί την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα μιας χώρας όσον αφορά τη διαχείριση σημαντικών αλλαγών, αξιολογώντας την ικανότητά της να προσαρμόζεται, να σχεδιάζει και να εκτελεί στρατηγικές δίκαιης και βιώσιμης μετάβασης. Ο δείκτης TPI παρακολουθεί και κατατάσσει τις χώρες με βάση τη πρόδο τους στη δίκαιη μετάβαση και την ευημερούσα βιωσιμότητα, μέσα από ένα σύστημα μετρήσεων που αναγνωρίζει 4 διαστάσεις που περιλαμβάνουν την οικονομία (που αναπτύσσεται σε τομείς όπως εκπαίδευση, εισοδήματα, παραγωγικότητα της εργασίας, ένταση έρευνας και ανάπτυξης, βιομηχανική βάση), την κοινωνική (που αναπτύσσεται σε τομείς όπως υγεία και ευημερία, εργασία και συμπερίληψη, ελεύθερος ή μη αμειβόμενος χρόνος, ισότητα), το περιβάλλον (που αναπτύσσεται σε τομείς όπως μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, βιοποικιλότητα, χρήση υλικών, παραγωγή ενέργειας) και τη διακυβέρνηση (που αναπτύσσεται σε τομείς όπως θεμελιώδη δικαιώματα, ασφάλεια, διαφάνεια, χρηστή δημοσιονομική διαχείριση). Οι μετρήσεις αυτές αποτελούν τη βάση για ένα νέο μοντέλο ευημερίας για την Ευρώπη το οποίο επικεντρώνεται στην ανθεκτικότητα, στη συμμετοχικότητα και στη βιωσιμότητα και στηρίζει την Ετήσια στρατηγική της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη του 2022²⁰.

¹⁶ [2025 ALTI Global Social Progress Index](#)

¹⁷ [THE REGIONAL DIMENSION OF SOCIAL PROGRESS IN EUROPE: Presenting the new EU Social Progress Index by Paola Annoni and Paolo Bolsi](#)

¹⁸ Block, S., Emerson, J. W., Esty, D. C., de Sherbinin, A., Wendling, Z. A., et al. (2024). *2024 Environmental Performance Index*. New Haven, CT: Yale Center for Environmental Law & Policy. [epi.yale.edu](#)

¹⁹ [TRANSITIONS PERFORMANCE INDEX 2021 – Towards fair and prosperous sustainability European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, 2022](#)

²⁰ [COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN CENTRAL BANK, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, THE COMMITTEE OF THE REGIONS AND THE EUROPEAN INVESTMENT BANK Annual Sustainable Growth Survey 2022 \(COM/2021/740 final\)](#)

- Ο **Δείκτης Βιώσιμης Ανάπτυξης «Πέρα από το ΑΕΠ» ("Beyond GDP" Sustainable Development Index)**²¹ βάσει της έκθεσης που δημοσίευσε τον Ιανουάριο του 2023 με τη συμβολή της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας και Καινοτομίας (DG RTD) της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής**, δημιουργήθηκε με τη φιλοδοξία να συμβάλει στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή ευρωπαϊκών στρατηγικών βιώσιμης μετάβασης που εφαρμόζουν λογικές τεκμηρίωσης βάσει ευρημάτων για την παρακολούθησή τους, και το σχεδιασμό τους. Η πρώτη έκδοση της πρότασης που έχει μέχρι σήμερα αναπτυχθεί, παρουσιάζει δύο εναλλακτικές προσεγγίσεις με ένα σύνολο δεικτών παρακολούθησης «πέρα από το ΑΕΠ» για τη συνεχή αξιολόγηση της παγκόσμιας προόδου όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).
- Ο **Δείκτης Ανταγωνιστικής Βιωσιμότητας (Competitive Sustainability Index, CSI)**²² που αναπτύχθηκε από το Cambridge Institute for Sustainability Leadership (CISL), με την τεχνική αναλυτική υποστήριξη από το Cambridge Econometrics και **με την εποπτεία του οργανισμού**

Το Σύστημα Δεικτών έλαβε υπόψη και περιέλαβε αυτούσιους ή προσαρμοσμένους και διευρυμένους κατάλληλα τους δείκτες του Προγράμματος Δίκαιης Μετάβασης 2021-2027, τους δείκτες του **Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1056** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, καθώς και τις προτεραιότητες και τους στόχους του Ειδικού Προγράμματος Αντισταθμιστικού Πόρου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΑΠ ΔΑΜ), σκοπός του οποίου είναι να συνδράμει στην επίτευξη του εθνικού στόχου της πλήρους απολιγνιτοποίησης στις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Φλώρινας και στον Δήμο Μεγαλόπολης της Π.Ε. Αρκαδίας.

Joint Research Centre της ΕΕ, αποσκοπεί να συμπληρώσει τη στρατηγική της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανταγωνιστική βιωσιμότητα, η οποία διατυπώθηκε για πρώτη φορά στην ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη του 2020. Το πλαίσιο του CSI έχει οικοδομηθεί με ιδιαίτερη εστίαση στην ανταγωνιστικότητα μέσα από μια ολιστική προσέγγιση, αναγνωρίζοντας τέσσερις διαστάσεων βιώσιμης ανάπτυξης που δεν είναι άλλες από την οικονομία, την κοινωνία, τη διακυβέρνηση και το περιβάλλον, ακολουθώντας την ίδια λογική με το TPI από το οποίο δανείζεται δείκτες.

Το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ έχει σχεδιαστεί ώστε να **λειτουργεί** όχι ως στατικός μηχανισμός μέτρησης, αλλά ως **δυναμικό εργαλείο ανάλυσης και πολιτικής καθοδήγησης**. Με βάση τη φιλοσοφία οργάνωσης των συστημάτων δεικτών Competitive Sustainability Index (CSI) και Transitions Performance Index (TPI) που αναπτύχθηκαν για λογαριασμό της ΕΕ, **το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ οργανώνεται γύρω από τις τέσσερις βασικές διαστάσεις**, που συνιστώνται στην **οικονομία**, στην **κοινωνία**, στο **περιβάλλον** και στη **«συμμετοχική» διακυβέρνηση**, οι οποίες **αναπτύσσονται** περεταίρω σε θεματικές περιοχές και στόχους **στη φιλοσοφία λογικής παρέμβασης**. Η διάρθρωση αυτή επιτρέπει την παρακολούθηση τόσο των αποτελεσμάτων όσο και της πορείας των πολιτικών, εναρμονίζοντας τη διαδικασία αξιολόγησης με τις διεθνείς πρακτικές. Εν κατακλείδι, στο θεωρητικό επίπεδο, το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ αντλεί στοιχεία από σειρά αναγνωρισμένων πλαισίων. Συγκεκριμένα, από το Transition Performance Index (TPI) υιοθετείται η ιδέα της «πορείας μετάβασης» και της συνεχούς προσαρμογής, όπου οι δείκτες λειτουργούν ως εργαλείο πλοήγησης για τον σχεδιασμό και την αναθεώρηση πολιτικών. Από το Social Progress Index (SPI) αντλείται η έμφαση στην κοινωνική ευημερία και την ισότητα ευκαιριών, που μεταφέρεται στη διάσταση της κοινωνίας.

Η Ευρωπαϊκή Ταξινόμια (EU Taxonomy)²³ που παρέχει το αναγκαίο πλαίσιο ευθυγράμμισης των οικονομικών δραστηριοτήτων με τους στόχους της πράσινης ανάπτυξης, **συνιστά βασική συνισταμένη του Συστήματος**

²¹ [Developing Alternative Visions for Assessing Progress to Sustainable Development 'Beyond GDP'](#), European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, 2023

²² [Competitive Sustainability Index: New Metrics for EU Competitiveness for an Economy in Transition](#)

²³ [Taxonomy Regulation, EU taxonomy navigator](#)

Δεικτών ΔΑΜ ακολουθώντας την προσέγγιση του συστήματος Competitive Sustainability Index (CSI). Οι θεματικές περιοχές της οικονομικής ανάπτυξης και της κλιματικής ουδετερότητας παρακολουθούν δείκτες που αποτυπώνουν την ενεργειακή απόδοση, την καινοτομία, την κυκλική οικονομία και τη συμβατότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με τα ευρωπαϊκά κριτήρια βιωσιμότητας. Έτσι, το σύστημα λειτουργεί ως μηχανισμός σύνδεσης της εθνικής στρατηγικής με το ευρωπαϊκό πλαίσιο πράσινων επενδύσεων.

Στο πεδίο της κοινωνικής δικαιοσύνης, η σύγκλιση με τις πρωτοβουλίες του ΟΟΣΑ (Business for Inclusive Growth – B4IG) και τον δείκτη Leave No One Behind (LNOB) του SDSN Europe είναι εμφανής. Οι προσεγγίσεις αυτές εστιάζουν στην αντιμετώπιση ανισοτήτων, στην ενίσχυση της συμμετοχής και στη δίκαιη κατανομή των ωφελειών της μετάβασης – αρχές που διατρέχουν οριζόντια όλες τις θεματικές περιοχές του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ.

Ακόμη, σε εναρμόνιση με τα συστήματα TPI και CSI καθώς και στη φιλοσοφία των λοιπών συστημάτων αναφορικά με την κοινωνική διάσταση και τη διακυβέρνηση, και σε ό,τι αφορά την μέτρηση της διάστασης «συμμετοχική» διακυβέρνηση, **υιοθετείται η εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων**. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων²⁴ συνιστά ένα σύνολο αρχών και δικαιωμάτων που διακηρύχθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή το 2017 στη σύνοδο κορυφής του Γκέτεμποργκ. Προωθεί δίκαια και εύρυθμα λειτουργούντα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας στην ΕΕ με στόχο τη δημιουργία μιας πιο συνεκτικής και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας. Για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, η ΕΕ ενέκρινε σχέδιο δράσης²⁵, το οποίο μετατρέπει τις αρχές του πυλώνα σε δράσεις. Είναι σημαντικό ότι το σχέδιο δράσης ενέκρινε τρεις πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030.

Η σύνθεση των παραπάνω πλαισίων προσδίδει στο **Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ** διττό χαρακτήρα. Αφενός **αποτελεί ένα εθνικό εργαλείο παρακολούθησης και αξιολόγησης της προόδου της ΔΑΜ**, και αφετέρου **επιτρέπει τη σύγκριση και διαλειτουργικότητα με διεθνή πρότυπα και δείκτες**. Με τον τρόπο αυτό, το ελληνικό Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ καθίσταται συμβατό με τα σύγχρονα ευρωπαϊκά Παρατηρητήρια και τα παγκόσμια σχήματα αξιολόγησης, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση πολιτικών τεκμηριωμένων, διαφανών και συνεκτικών με τους στόχους της δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης.

---

²⁴ [ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ](#), ως διακήρυξη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

²⁵ [Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ \(2000/C 364/01\)](#)

Βασικές Αρχές Σχεδιασμού του Συστήματος Δεικτών

Το Σύστημα Δεικτών για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης Δίκαιης Μετάβασης σε εδαφικό επίπεδο βασίζεται συνολικά στις ακόλουθες αρχές σχεδιασμού:

- 1. Κεντρικό σημείο αναφοράς αποτελούν τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ).** Τα ΕΣΔΙΜ αποτελούν το βασικό πλαίσιο αναφοράς του Συστήματος Δεικτών, καθώς ενσωματώνουν τις εδαφικά εξειδικευμένες στρατηγικές και τις προτεραιότητες της Δίκαιης Μετάβασης, επιτρέποντας την παρακολούθηση της υλοποίησης, την αποτίμηση των αποτελεσμάτων και τη διασύνδεση με τον συνολικό εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό για τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία.
- 2. Σύνδεση με τους στόχους και τους δείκτες των εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών.** Το σύστημα διασυνδέεται με τους στόχους και τους δείκτες που περιλαμβάνονται στις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη, το περιβάλλον, την πράσινη οικονομία, την ενεργειακή μετάβαση και την κοινωνική συνοχή. Η αντιστοίχιση των δεικτών με τα στρατηγικά πλαίσια πολιτικής διασφαλίζει συνοχή, συνέπεια και λειτουργική ενσωμάτωση της διάστασης της Δίκαιης Μετάβασης στον ευρύτερο σχεδιασμό ανάπτυξης και ανθεκτικότητας των εδαφικών περιοχών.
- 3. Χρήση δημόσια διαθέσιμων, επαληθεύσιμων και τεκμηριωμένων δεδομένων.** Η τεκμηρίωση του Συστήματος Δεικτών στηρίζεται σε αξιόπιστες και διαφανείς πηγές, όπως πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων δημόσιων φορέων και έγκριτων οργανισμών, ευρωπαϊκές βάσεις δεδομένων, έρευνες καθώς και επιστημονικές μελέτες, με βάση αναγνωρισμένα μεθοδολογικά πρότυπα. Η προσέγγιση αυτή εξασφαλίζει διαφάνεια, επιστημονική εγκυρότητα, διαχρονικότητα, συγκρισιμότητα και δυνατότητα ανεξάρτητης επαλήθευσης.
- 4. Αντικειμενικότητα και μεθοδολογική διαφάνεια.** Κάθε δείκτης ορίζεται με σαφή και αξιόπιστο τρόπο, ώστε η αξιολόγηση της εφαρμογής των εδαφικών πολιτικών στις οποίες αναφέρεται να στηρίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια, και να εξασφαλίζονται η ενιαία ερμηνεία και επαναληψιμότητα της μέτρησης.
- 5. Οριζόντια εφαρμοσιμότητα και χωρική συγκρισιμότητα.** Το σύστημα εφαρμόζεται με ενιαίο τρόπο σε διαφορετικά εδαφικά επίπεδα (τοπικό, περιφερειακό), επιτρέποντας τη σύγκριση μεταξύ περιοχών και τη συνεκτική αποτύπωση χωρικών ανισοτήτων και αποκλίσεων.
- 6. Προσαρμογή στις εδαφικές κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες.** Τα πρότυπα επίδοσης (benchmarks) λαμβάνουν υπόψη τις παραγωγικές, δημογραφικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Οι δείκτες αποτυπώνουν με ακρίβεια τις εδαφικές διαφοροποιήσεις, επιτρέποντας την αποτίμηση της πορείας υλοποίησης της Δίκαιης Μετάβασης με βάση τοπικά δεδομένα και συνθήκες.
- 7. Υποστήριξη τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής (evidence-based policy).** Οι δείκτες παρέχουν σαφή και μετρήσιμα αποτελέσματα, τα οποία αξιοποιούνται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Λειτουργούν ως εργαλεία αξιολόγησης προόδου στην επίτευξη των στόχων της Δίκαιης Μετάβασης, εντοπισμού αστοχιών και παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας των οικείων επιμέρους πολιτικών σε εδαφικό επίπεδο.
- 8. Ευθυγράμμιση με διεθνή και ευρωπαϊκά πλαίσια δεικτών.** Το σύστημα ευθυγραμμίζεται με υφιστάμενα έγκριτα πλαίσια δεικτών και πρωτοβουλίες μέτρησης βιώσιμης ανάπτυξης και δίκαιης μετάβασης της ΕΕ και Διεθνών Οργανισμών, όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (SDGs), ο δείκτης επιδόσεων μετάβασης Transitions Performance Index (TPI), Ο δείκτης ανταγωνιστικής βιωσιμότητας Competitive Sustainability Index (CSI), ο δείκτης βιώσιμης ανάπτυξης «Πέρα από το ΑΕΠ», ή ο δείκτης κοινωνικής προόδου Social Progress Index (SPI). Η ευθυγράμμιση αυτή διασφαλίζει συμβατότητα και συγκρισιμότητα σε πολλαπλές κλίμακες ανάλυσης.
- 9. Υψηλό επίπεδο θεματικής και χωρικής ενοποίησης.** Οι δείκτες λειτουργούν σε επίπεδο εδαφικής περιοχής και συνδέονται με θεματικά υποσύνολα δεδομένων κοινωνικού, οικονομικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα. Το σύστημα αποτυπώνει συνθετικά την πρόοδο της διαδικασίας Δίκαιης Μετάβασης και επιτρέπει τη διασύνδεσή της με άλλους τομείς πολιτικής, όπως η απασχόληση, η καινοτομία και η κοινωνική συνοχή.

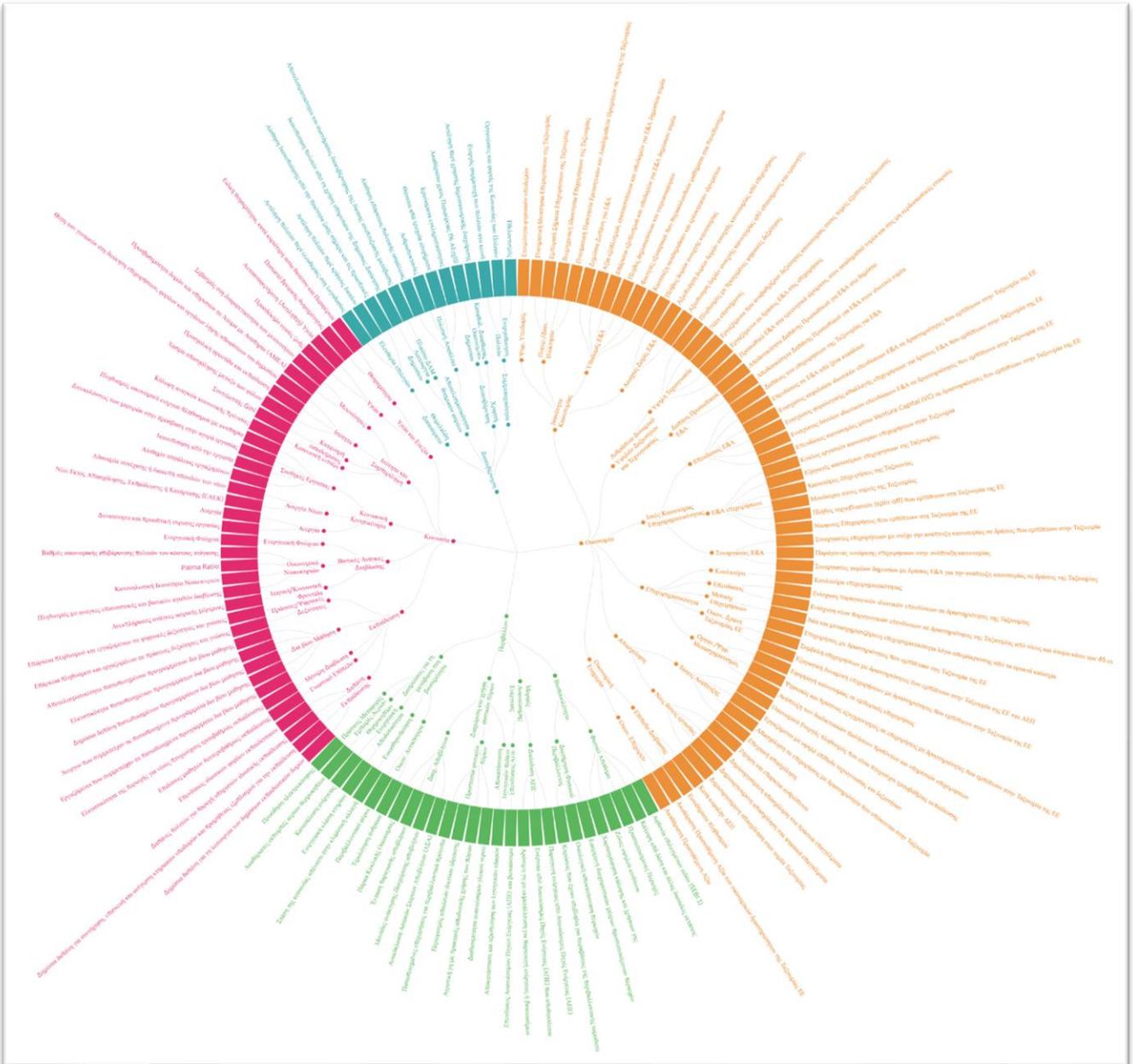
2.3 Η αρχιτεκτονική του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Η αρχιτεκτονική του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ είναι ιεραρχικά οργανωμένη και αποτελείται από τέσσερα επίπεδα, ήτοι τις διαστάσεις, τις θεματικές περιοχές (που συνιστούν ουσιαστικά υποδιαστάσεις), τους στόχους και τους δείκτες, ακολουθώντας τη φιλοσοφία μίας λογικής παρέμβασης. Όπως προαναφέρθηκε, **οι διαστάσεις εκφράζουν τους βασικούς πυλώνες της διαδικασίας μετάβασης**, και συνίστανται στον οικονομικό μετασχηματισμό (**Οικονομία**), την Κοινωνική Συνοχή (**Κοινωνία**), την περιβαλλοντική και κλιματική βιωσιμότητα (**Περιβάλλον**), και τη «συμμετοχική» **Διακυβέρνηση**. Οι θεματικές περιοχές εξειδικεύουν κάθε διάσταση σε επιμέρους θεματικά πεδία που σχετίζονται με την εδαφικότητα, όπως η απασχόληση, οι δεξιότητες, η επιχειρηματικότητα, η ενεργειακή μετάβαση και η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. Οι στόχοι αφορούν στις λειτουργικές επιδιώξεις κάθε θεματικής περιοχής, προσδιορίζοντας το επίπεδο ωρίμανσης ή βελτίωσης των μηχανισμών που υποστηρίζουν τη μετάβαση. Τέλος, οι δείκτες αφορούν στη μέτρηση κάθε στόχου, λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό που αυτό είναι εφικτό με κριτήρια κυρίως διαθεσιμότητας και πληρότητας δεδομένων, ενώ επιπλέον περιλαμβάνουν κάθε ένα ένα σύνολο αναλυτικών επιμέρους ποιοτικών και ποσοτικών μετρήσεων.

Η συνολική αρχιτεκτονική του Συστήματος Δεικτών αποτυπώνεται γραφικά στο σχήμα, το οποίο παρουσιάζει με κυκλική, ιεραρχημένη διάταξη τη διάρθρωση των επιπέδων και τη μεταξύ τους σχέση. Η απεικόνιση αναδεικνύει τη συνάφεια και τη συνέργεια μεταξύ των τεσσάρων βασικών διαστάσεων της διαδικασίας – Οικονομία, Κοινωνία, Περιβάλλον και Διακυβέρνηση – καθώς και την εξειδίκευση κάθε διάστασης σε θεματικές περιοχές και στόχους. Η κυκλική μορφή αποτυπώνει την αλληλεξάρτηση των πεδίων πολιτικής και τη συμπληρωματικότητα των επιμέρους παρεμβάσεων, υποδηλώνοντας τη λειτουργία του Συστήματος Δεικτών ως ολοκληρωμένου πλαισίου παρακολούθησης και τεκμηρίωσης της διαδικασίας μετάβασης.

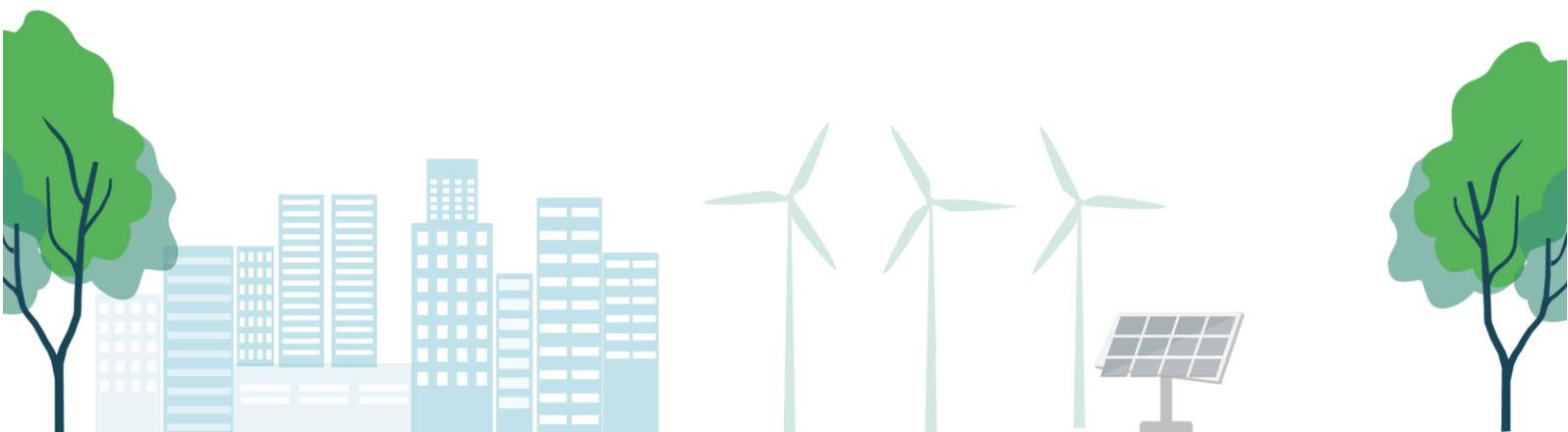
Όλα τα δεδομένα του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ συλλέγονται, αποθηκεύονται και επεξεργάζονται μέσω της **Ψηφιακής Πλατφόρμας του Παρατηρητηρίου ΔΑΜ**, η οποία συγκροτεί το πληροφοριακό υπόβαθρο της λειτουργίας του. Η πλατφόρμα διαθέτει το **Αποθετήριο Δεδομένων ΔΑΜ**, που αντλεί πληροφορίες από θεσμικές πηγές, στατιστικές υπηρεσίες, ερευνητικά προγράμματα και στοχευμένες τοπικές μελέτες. Ενσωματώνει εργαλεία ανάλυσης, οπτικοποίησης και χωρικής επεξεργασίας, καθώς και τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης (AI), προκειμένου να παράγει αξιόπιστες και συγκρίσιμες αναλύσεις για κάθε εδαφική ενότητα.

Σχήμα 2 : Συνολική παράσταση του Συστήματος Δεικτών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

3 Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Στη συνέχεια παρουσιάζεται αναλυτικά το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ), το οποίο αποτελεί το βασικό εργαλείο παρακολούθησης και τεκμηρίωσης της προόδου της διαδικασίας μετάβασης. **Οι δείκτες έχουν αναπτυχθεί ακολουθώντας μία συνεκτική λογική παρέμβασης (intervention logic)** και αποτυπώνουν με μετρήσιμο και αξιόπιστο τρόπο τις οικονομικές, κοινωνικές, και περιβαλλοντικές διαστάσεις της μετάβασης καθώς και τη διακυβέρνησή της, **σε ευθυγράμμιση με τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ) και το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ).**

Ειδικότερα, το σύστημα οργανώνεται σε **τέσσερις διαστάσεις**, και συγκεκριμένα στην **Οικονομία**, στην **Κοινωνία**, στο **Περιβάλλον** και στη «Συμμετοχική» **Διακυβέρνηση** – οι οποίες εξειδικεύονται σε **19 θεματικές περιοχές**, **53 στόχους** και **138 δείκτες**, συνδυάζοντας **ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα**. Οι δείκτες καλύπτουν τόσο τα αποτελέσματα (outcomes) όσο και τις επιπτώσεις (impacts) της διαδικασίας μετάβασης, επιτρέποντας την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της απόδοσης των πολιτικών, τον έγκαιρο εντοπισμό κινδύνων και την υποστήριξη τεκμηριωμένων αποφάσεων πολιτικής.

Σχήμα 3 : Διάρθρωση του Συστήματος Δεικτών σε Θεματικές Περιοχές, Στόχους και Δείκτες

Η παρουσίαση που ακολουθεί είναι συστηματικά οργανωμένη, ώστε για κάθε θεματική περιοχή να αποτυπώνονται:

- ο **στόχος** που εξυπηρετεί,
- ο **δείκτης ή οι δείκτες** που παρακολουθούν την επίτευξή του,
- και η **λειτουργική περιγραφή** του μετρήσιμου πεδίου αποτύπωσης του κάθε δείκτη.

Με τον τρόπο αυτό, η ενότητα παρέχει ένα πλήρες και λειτουργικό πλαίσιο ερμηνείας των δεικτών, προκειμένου να διευκολυνθεί η χρήση τους σε επίπεδο προγραμματισμού, παρακολούθησης και αποτίμησης της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

3.1 Οικονομία

Η μετάβαση σε μια ανταγωνιστική και βιώσιμη οικονομία συνεπάγεται έναν βαθύ μετασχηματισμό που απαιτεί μια θεμελιώδη επανεξέταση της έννοιας της παραγωγικότητας και του τρόπου με τον οποίο επιτυγχάνεται η οικονομική ανάπτυξη. Παραδοσιακά, το **ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν)**, που συνιστά το διεθνώς χρησιμοποιούμενο πρότυπο για τη μέτρηση της ικανότητας παραγωγής μιας περιοχής, **δεν επαρκεί για να μετρήσει τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας όταν η γνώση και οι νέες τεχνολογίες**

είναι καταλυτικοί παράγοντες ανάπτυξης και επακόλουθα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της καινοτομίας.

Συνεπώς, στη διάσταση της Οικονομίας περιλαμβάνονται όλες οι συνιστώσες που αφορούν στην ικανότητα της περιοχής να μεταβεί και να διατηρήσει μακροπρόθεσμα μία βιώσιμη οικονομία μέσω επενδύσεων σε καινοτομία, επιχειρηματική ανάπτυξη και βιομηχανία καθώς και σε ανθρώπινο κεφάλαιο (εκπαίδευση). Στο πεδίο της διάστασης αυτής περιλαμβάνονται όλες οι συνιστώσες που θέτουν τη βασική προϋπόθεση για μια ευημερούσα κοινωνία και μια υγιή οικονομία.

Η **ανάπτυξη έξυπνης, καινοτόμου και βιώσιμης επιχειρηματικότητας και βιομηχανίας** και αναμφισβήτητη η προσαρμογή του συνόλου των επιχειρήσεων **στις επιταγές της νέας ψηφιακής εποχής και της πράσινης μετάβασης** αποτελούν βασικούς εδαφικούς στόχους. Επιπλέον, η ανάπτυξη βιώσιμης και υγιούς **επιχειρηματικότητας ιδιαίτερα σε δραστηριότητες επιλέξιμες για την Ταξινόμηση της ΕΕ**, αποτελεί μία συνιστώσα μετάβασης σε μία ανθεκτική οικονομία. Εξάλλου, η κρίση COVID-19 κατέδειξε ότι η ανθεκτικότητα μιας οικονομίας εξαρτάται μεταξύ άλλων από την ικανότητά της: α) να ανταποκρίνεται γρήγορα στις τοπικές ανάγκες· β) να εξασφαλίζει τη διατήρηση επαρκούς παραγωγικής ικανότητας σε τοπικό επίπεδο και γ) σε ορισμένες περιπτώσεις, να εφαρμόζει ένα τεχνολογικά προηγμένο μοντέλο λειτουργίας το οποίο να διευκολύνει την προσαρμογή της σε αναδυόμενες ανάγκες.

Η βιώσιμη και ανταγωνιστική Οικονομία έχει στον πυρήνα της την προαγωγή της καινοτόμας επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε τεχνολογίες αιχμής.

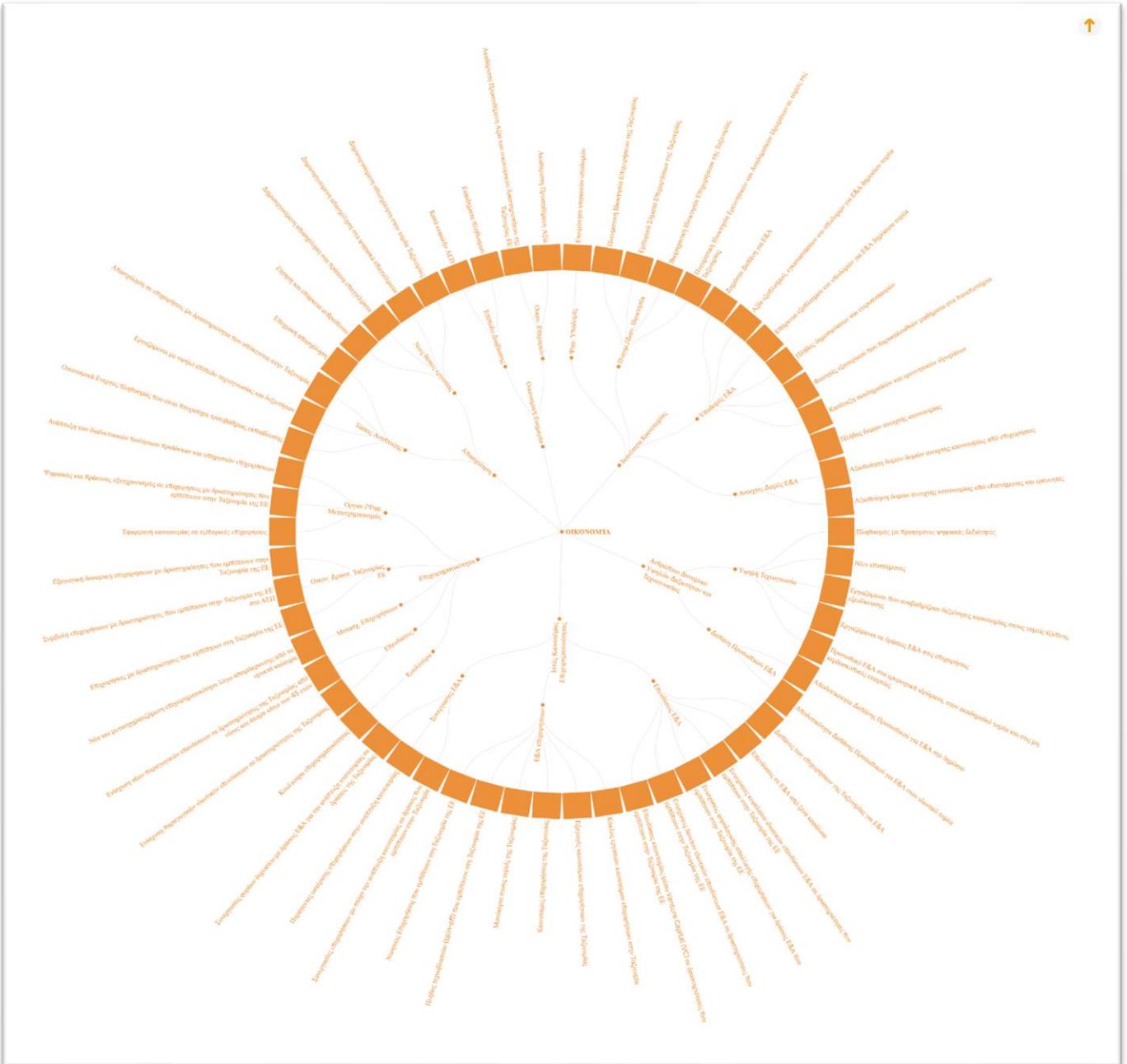
Η **καινοτομία επίσης αποτελεί καθοριστικό χαρακτηριστικό της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας ενώ τα οικοσυστήματα**, οι αλυσίδες αξίας σε τομείς που αποτελούν προτεραιότητα της στρατηγικής **έξυπνης εξειδίκευσης**, και οι **τεχνολογίες αιχμής**, περιλαμβανομένων όσων εμπίπτουν στην πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP)²⁶, είναι **καίριας σημασίας** για την ανάλυση και την αξιολόγησή της. Ιδιαίτερα, τα οικοσυστήματα καινοτομίας που σχετίζονται με την κλιματική ουδετερότητα και τη μετάβαση σε μία νέα αειφόρο οικονομία, έχουν σημαντικές επιπτώσεις και σημασία για την οικονομία και ως εκ τούτου για την εξέλιξη της διαδικασίας μετάβασης, όπως **ιδιαίτερα αυτά που σχετίζονται με τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμηση της ΕΕ** που αφορούν μεταξύ άλλων στην ενέργεια, στα κτίρια, στην κινητικότητα, στη βιομηχανία, στη γεωργία και στη χρήση γης, καθώς και όλο και περισσότερο σε ένα φάσμα δραστηριοτήτων **ψηφιακής οικονομίας υψηλής έντασης γνώσης**.

Το Σύστημα Δεικτών για την διάσταση της Οικονομικής Ανάπτυξης ενσωματώνει δείκτες που καταγράφουν το ανωτέρω πλαίσιο. Ειδικότερα περιλαμβάνονται:

Σχήμα 4: Διάρθρωση της διάστασης «Οικονομία» σε Θεματικές Περιοχές, Στόχους και Δείκτες

²⁶ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη \(STEP\)](#)

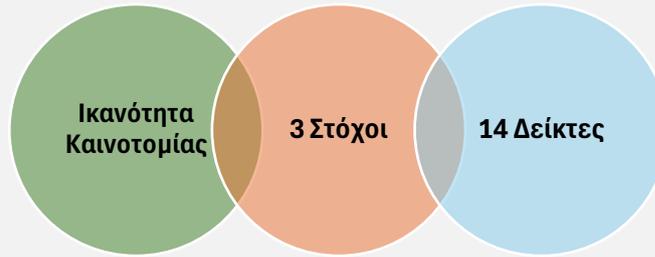

Σχήμα 5 : Συνολική απεικόνιση της διάστασης «Οικονομία»

Θεματική περιοχή: Ικανότητα Καινοτομίας

Η θεματική περιοχή αποτυπώνει τη δυνατότητα του παραγωγικού και ερευνητικού συστήματος να παράγει, να διαχέει και να αξιοποιεί καινοτομία. Εξετάζει τις υποδομές και τις ψηφιακές δυνατότητες, την παραγωγή πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, τη συνεργασία ερευνητικών και επιχειρηματικών φορέων και τη συμβολή της δημόσιας δαπάνης και του εξοπλισμού στην ενίσχυση της Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε&Α).

Η περιοχή περιλαμβάνει **3** στόχους και **14** δείκτες.

Στόχος Σ-Ο.1: Ετοιμότητα Ψηφιακών Υποδομών

Δείκτης Ο.1: Ετοιμότητα ψηφιακών υποδομών

Ο δείκτης μετρά το επίπεδο κάλυψης και λειτουργικής διαθεσιμότητας ψηφιακών υποδομών υψηλής χωρητικότητας. Ειδικότερα, καταγράφει την κάλυψη σταθερού δικτύου πολύ υψηλής χωρητικότητας (VHCN), την κάλυψη οπτικών ινών μέχρι την κατοικία (FTTP), το ποσοστό κατοικιών με σύνδεση σε οπτική ίνα, καθώς και την κάλυψη δικτύου 5G επί της δυναμικής κάλυψης της περιοχής, τόσο στο σύνολο όσο και στη ζώνη 3.4–3.8 GHz.

Στόχος Σ-Ο.2: Ικανότητα Απόκτησης Δικαιωμάτων Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας

Δείκτης Ο.2: Πνευματική ιδιοκτησία επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων που α) υπέβαλαν αίτηση για την απόκτηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (πατέντας) κατά την τελευταία θετία ή β) έχουν αποκτήσει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (πατέντας) που είναι σε ισχύ, σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ.

Περιλαμβάνονται αιτήσεις και απόκτηση (μέσω μεταβίβασης ή άδειας εκμετάλλευσης ή άλλης διαδικασίας κατοχύρωσης) δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (πατέντας) με εθνική, ευρωπαϊκή ή διεθνή αναγνώριση στους αρμόδιους φορείς OBI, EPO, EUIPO ή WIPO αντίστοιχα.

Δείκτης Ο.3: Εμπορικά σήματα επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Στο ίδιο πλαίσιο με τον προηγούμενο δείκτη, καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων που α) υπέβαλαν αίτηση για την κατοχύρωση δικαιωμάτων χρήσης εμπορικού σήματος (trademark) κατά την τελευταία 2ετία ή β) κατοχύρωσαν δικαιώματα χρήσης εμπορικού σήματος (trademark), σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Περιλαμβάνονται αιτήσεις και επίσημη κατοχύρωση δικαιωμάτων χρήσης εμπορικού σήματος με εθνική, ευρωπαϊκή ή διεθνή αναγνώριση στους αρμόδιους φορείς OBI, EUIPO ή WIPO αντίστοιχα.

Δείκτης Ο.4: Βιομηχανική ιδιοκτησία επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Για τον υπολογισμό του δείκτη μετράται το πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων που α) υπέβαλαν αίτηση για την κατοχύρωση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, κατά την τελευταία 3ετία ή β) κατοχύρωσαν δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ. Περιλαμβάνονται αιτήσεις και επίσημη κατοχύρωση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας με εθνική, ευρωπαϊκή ή διεθνή αναγνώριση στους αρμόδιους φορείς OBI, EPO, EUIPO ή WIPO αντίστοιχα.

Δείκτης Ο.5: Πνευματική ιδιοκτησία ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων ιδιαίτερα σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Ο δείκτης συμπληρώνει τους προηγούμενους με αναφορά στα ερευνητική και ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ειδικότερα, αποτυπώνει τη συμμετοχή και την καινοτομική δραστηριότητα των ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων μέσω του πλήθους και του ποσοστού αιτήσεων και εγκρίσεων απόκτησης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (πατεντών) την τελευταία 6-ετία, ιδιαίτερα σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας που εμπίπτουν την Ταξινόμια της ΕΕ.

Περιλαμβάνονται αιτήσεις και απόκτηση (μέσω μεταβίβασης ή άδειας εκμετάλλευσης ή άλλης διαδικασίας κατοχύρωσης) δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (πατέντας) με εθνική, ευρωπαϊκή ή διεθνή αναγνώριση στους αρμόδιους φορείς OBI, EPO, EUIPO ή WIPO αντίστοιχα.

Στόχος Σ-Ο.3: Ικανότητα και Επάρκεια Δημόσιων Δομών και Εγκαταστάσεων Ε&Α

Δείκτης Ο.6: Δημόσια δαπάνη για Ε&Α

Ο δείκτης καταγράφει το συνολικό ποσό της δημόσιας δαπάνης που διατίθεται για δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε&Α) μετά το 2021, ανά πηγή χρηματοδότησης (όπως Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ευρωπαϊκά προγράμματα κ.ά.). Αναφέρεται σε δαπάνες σχετικές με:

- το ερευνητικό προσωπικό και τις λειτουργικές ανάγκες,
- τις ερευνητικές υποδομές και τον εξοπλισμό,
- τη χρηματοδότηση ή την ενίσχυση ιδιωτικών φορέων και επιχειρήσεων για Ε&Α.

Δείκτης Ο.7: Αξία εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα

Στο πλαίσιο μέτρησης, αποτυπώνεται η αξία των ερευνητικών υποδομών και του πάγιου εξοπλισμού που αποκτήθηκαν από το 2021 και μετά από δημόσιους φορείς (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Ιδρύματα και λοιπούς οργανισμούς δημοσίου συμφέροντος με δράσεις Ε&Α) που χρησιμοποιούνται για έρευνα και καινοτομία (Ε&Α).

Παράλληλα, υπολογίζεται και το ποσοστό της ως άνω επένδυσης σε σχέση με τη συνολική αξία ερευνητικού εξοπλισμού, αποτυπώνοντας έτσι τον βαθμό ανανέωσης και εκσυγχρονισμού των ερευνητικών υποδομών.

Δείκτης Ο.8: Επάρκεια εξοπλισμού και υποδομών για Ε&Α του δημοσίου τομέα

Ο δείκτης μετρά την αντίληψη των ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων ως προς την επάρκεια του υφιστάμενου εξοπλισμού και των υποδομών για Ε&Α και τις ανάγκες αναβάθμισής τους. Καταγράφει τις ελλείψεις και τις προτεραιότητες επενδύσεων.

Δείκτης Ο.9: Πλήθος δημοσιεύσεων και αριθμός ετεροαναφορών

Ο συνολικός δείκτης αποτυπώνει την ερευνητική παραγωγή και τη διεθνή επιστημονική απήχηση των ελληνικών φορέων με δραστηριότητα Ε&Α, μέσα από:

- τον αριθμό επιστημονικών δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά,
- τη διεθνή συνεργασία μέσω συν-δημοσιεύσεων με ερευνητές του εξωτερικού,
- τον αριθμό ετεροαναφορών (citations) που λαμβάνουν οι δημοσιεύσεις,

με εστίαση σε τομείς της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) και τις οικονομικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ.

Δείκτης Ο.10: Φοιτητές εξωτερικού που παρακολουθούν μαθήματα στα ελληνικά πανεπιστήμια

Καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό φοιτητών από το εξωτερικό που συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών (όπως το ERASMUS) σε ακαδημαϊκά ιδρύματα της περιοχής μετάβασης, σε ετήσια βάση. Αποτυπώνεται, με τον τρόπο αυτό, η εξωστρέφεια και η διεθνής απήχηση των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων των περιοχών παρέμβασης.

Δείκτης Ο.11: Κατάταξη ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων

Καταγράφεται η θέση των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων των περιοχών μετάβασης σε διεθνή συστήματα κατάταξης, βάσει εγνωσμένου συστήματος αναγνωρισιμότητας / αριστείας.

Δείκτης O.12: Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας

Στο πλαίσιο του δείκτη αποτυπώνεται το πλήθος των δομών (φυσικών ή εικονικών/ψηφιακών) ανοιχτών στο κοινό (ή αλλιώς δομές ανοιχτής καινοτομίας), που δημιουργήθηκαν από το 2021 και μετά, και οι οποίες υποστηρίζουν τη διάχυση και την προώθηση της καινοτομίας και των τεχνολογιών αιχμής (βάσει της πρωτοβουλίας STEP της ΕΕ) στις επιχειρήσεις, σε δημόσιους φορείς και στις τοπικές κοινωνίες και στηρίζουν την ανάπτυξη της καινοτομίας επιχειρηματικότητας, του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού σε επιχειρήσεις και λοιπούς φορείς.

Περιλαμβάνονται δομές που δημιουργήθηκαν με τη συνεργασία ερευνητικών ή/και ακαδημαϊκών φορέων με επιχειρήσεις, ιδιωτικές πρωτοβουλίες ή δημόσιες δομές ερευνητικών ιδρυμάτων και πανεπιστημίων, όπως ενδεικτικά κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας (Digital Innovation Hubs (DIH) κ.α.), εκκολαπτήρια και θερμοκοιτίδες, κόμβοι προώθησης της πράσινης και της γαλάζιας επιχειρηματικότητας, ζωντανά εργαστήρια, κέντρα ικανοτήτων, συνεργατικοί σχηματισμοί και άλλα.

Δείκτης O.13: Αξιοποίηση των δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις

Στο πλαίσιο μέτρησης, αποτυπώνεται το πλήθος των επιχειρήσεων κυρίως των μικρομεσαίων (ΜΜΕ) που λαμβάνουν υπηρεσίες ή χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις δομών ανοιχτής καινοτομίας, ώστε να υποστηριχθούν στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, στον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό τους

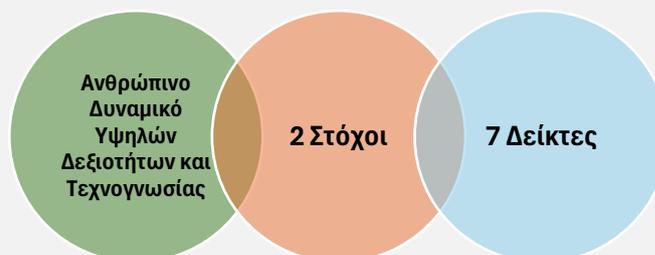
Δείκτης O.14: Αξιοποίηση των δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές

Συμπληρωματικά, ο συγκεκριμένος δείκτης καταγράφει το πλήθος των επιστημόνων και των ερευνητών που αξιοποιούν υπηρεσίες ή υποδομές των δομών ανοιχτής καινοτομίας για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, ή για την εκπαίδευση και ενημέρωσή τους σε τεχνολογίες αιχμής.

Θεματική περιοχή: Ανθρώπινο Δυναμικό Υψηλών Δεξιοτήτων και Τεχνογνωσίας

Η θεματική περιοχή επικεντρώνεται στη διαθεσιμότητα αλλά και στην ανάπτυξη και στην ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού με υψηλά προσόντα και τεχνογνωσία, ικανού να υποστηρίξει την έρευνα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Εξετάζει τόσο τις δημόσιες όσο και τις ιδιωτικές επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο, τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε&Α), καθώς και την ανάπτυξη επιστημονικών και ψηφιακών δεξιοτήτων.

Η περιοχή περιλαμβάνει 2 στόχους και 7 δείκτες.

Στόχος Σ-Ο.4: Επάρκεια Ανθρώπινου Δυναμικού με Υψηλό Επίπεδο Τεχνογνωσίας σε Επιστήμες και Τεχνολογίες Αιχμής

Δείκτης Ο.15: Πληθυσμός με προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό νέων και ατόμων κάτω των 45 ετών με προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες, καθώς και το πλήθος και το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού με αντίστοιχες δεξιότητες.

Οι προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες καθορίζονται βάσει του Ευρωπαϊκού Πλαισίου DigComp 2.2 και εν γένει καταγράφουν γνώσεις προγραμματισμού, διαχείρισης συστημάτων και εργαλείων που βασίζονται σε τεχνολογίες αιχμής, συμπεριλαμβανομένης της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI).

Δείκτης Ο.16: Νέοι επιστήμονες

Στο πλαίσιο μέτρησης του δείκτη, αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό πτυχιούχων, κατόχων μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων στις επιστήμες, ηλικίας 25–45 ετών, στο σύνολο του πληθυσμού ίδιας ηλικιακής ομάδας. Καταγράφει τα στοιχεία σύμφωνα με την ταξινόμηση ISCED - Διεθνής Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης²⁷ που αντιστοιχούν στα επίπεδα:

- ISCED 5: Τριτοβάθμια εκπαίδευση βραχείας διάρκειας
- ISCED 6: Πτυχίο ή ισοδύναμο επίπεδο
- ISCED 7: Μεταπτυχιακό ή ισοδύναμο επίπεδο
- ISCED 8: Διδακτορικό ή ισοδύναμο επίπεδο

Δείκτης Ο.17: Εργαζόμενοι που αναβαθμίζουν δεξιότητες καινοτομίας στους τομείς της Έξυπνης Εξειδίκευσης

Για τη μέτρηση του δείκτη λαμβάνεται υπόψη το πλήθος και το ποσοστό των εργαζομένων που αναβαθμίζουν τις ικανότητες καινοτομίας στις περιοχές της Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS) ακολουθώντας εγκεκριμένη εκπαιδευτική διαδικασία. Στα πλαίσια της εγκεκριμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας θα περιληφθούν δράσεις που θα υλοποιηθούν με χρηματοδότηση από τον Ειδικό Στόχο 1.4 ΕΤΠΑ του Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα 2021-2027 ή από τις προτεραιότητες των προγραμμάτων με εστίαση στον κανονισμό STEP.

Δείκτης Ο.18: Εργαζόμενοι σε δράσεις Ε&Α στις επιχειρήσεις

Ο δείκτης αποτυπώνει το πλήθος και το ποσοστό των εργαζομένων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που απασχολούνται σε δραστηριότητες Ε&Α στις επιχειρήσεις, ανά κλάδο, φύλο και ειδικότητα. Καταγράφει επίσης την κατανομή των εργαζομένων σε δράσεις Ε&Α των επιχειρήσεων, με οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει στην Ταξινόμια της ΕΕ.

Δείκτης Ο.19: Προσωπικό Ε&Α στα δημόσιους φορείς έρευνας και στις μη κερδοσκοπικές εταιρείες

Στο πλαίσιο μέτρησης του δείκτη, αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό των εργαζομένων πλήρους και μερικής απασχόλησης μη κερδοσκοπικών εταιρειών, ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων και λοιπών δημόσιων φορέων με δράσεις Ε&Α, οι οποίοι απασχολούνται αποκλειστικά σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Ειδικότερα, καταγράφονται στοιχεία όπως:

- το πλήθος των εργαζομένων που απασχολούνται αποκλειστικά σε Ε&Α
- το πλήθος των ερευνητών ανά φύλο και επιστημονικό κλάδο
- το ποσοστό του προσωπικού Ε&Α στο σύνολο των εργαζομένων των ερευνητικών ιδρυμάτων και των ακαδημαϊκών φορέων

²⁷ Η ISCED είναι η διεθνής ταξινόμηση αναφοράς για την οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχετικών προσόντων ανά επίπεδα και τομείς. Η ISCED 2011 (επίπεδα εκπαίδευσης) εφαρμόζεται σε όλες τις συλλογές δεδομένων της ΕΕ από το 2014. Το ISCED-F 2013 (τομείς εκπαίδευσης και κατάρτισης) εφαρμόζεται από το 2016.

Στόχος Σ-Ο.5: Αποδοτικότητα Δαπάνης Προσωπικού για Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A)

Δείκτης Ο.20: Αποδοτικότητα Δαπάνης Προσωπικού για E&A στο δημόσιο τομέα

Ο δείκτης μετρά το σύνολο της ετήσιας δαπάνης προσωπικού που απασχολείται σε δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης (E&A) στο δημόσιο τομέα, περιλαμβανομένων των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, των ερευνητικών φορέων και λοιπών οργανισμών δημοσίου με δραστηριότητες E&A, συμπεριλαμβάνοντας μισθούς, επιδόματα και αμοιβές εξωτερικών συνεργατών σε E&A. Καταγράφεται επιπλέον το ποσοστό της συνολικής αυτής ετήσιας δαπάνης στον ετήσιο προϋπολογισμό των φορέων αυτών που αφορά στις αμοιβές προσωπικού και εξωτερικών συνεργατών

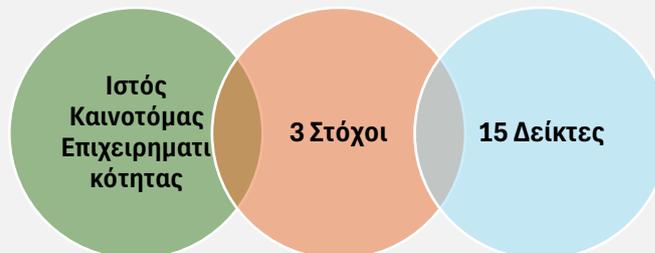
Δείκτης Ο.21: Αποδοτικότητα Δαπάνης Προσωπικού για E&A στον ιδιωτικό τομέα

Αποτυπώνεται το σύνολο της ετήσιας δαπάνης των ιδιωτικών φορέων για το προσωπικό και τους εξωτερικούς συνεργάτες τους που απασχολούνται σε δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης (E&A). Περιλαμβάνονται δαπάνες για μισθούς, αμοιβές εξειδικευμένων στελεχών και συνεργατών E&A. Παράλληλα, υπολογίζεται το ποσοστό αυτής της δαπάνης σε σχέση με τα συνολικά έσοδα από έργα E&A των επιχειρήσεων.

Θεματική περιοχή: Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας

Η θεματική περιοχή αφορά στη δυναμική και αποδοτικότητα του οικοσυστήματος καινοτόμων επιχειρήσεων, την ανάπτυξη νεοφυούς και τεχνολογικής επιχειρηματικότητας, τις συνέργειες μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων, καθώς και την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων σε δράσεις Έρευνας και Ανάπτυξης (E&A). Εξετάζει την ικανότητα των επιχειρήσεων να μετασχηματίζουν την έρευνα σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς και τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη.

Η περιοχή περιλαμβάνει **3 στόχους** και **15 δείκτες**.

Στόχος Σ-Ο.6: Δυναμική Ιδιωτικών Επενδύσεων σε δράσεις E&A

Δείκτης Ο.22: Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για E&A

Ο δείκτης μετρά τη συνολική ετήσια δαπάνη των επιχειρήσεων για Έρευνα και Ανάπτυξη σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμηση της ΕΕ, μετά το 2021. Καταγράφει το ποσοστό αυτής της δαπάνης στο σύνολο της ετήσιας δαπάνης των επιχειρήσεων για E&A καθώς και στο ΑΕΠ των περιοχών μετάβασης. Λαμβάνονται υπόψη δαπάνες προσωπικού, εξωτερικών συνεργατών, κατοχύρωση δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, καθώς και επενδύσεων σε πάγιο εξοπλισμό και άυλα στοιχεία.

Δείκτης Ο.23: Επενδύσεις σε E&A από ξένα κεφάλαια

Στο πλαίσιο της μέτρησης αποτυπώνεται το συνολικό ύψος των επενδύσεων που πραγματοποιούνται στις περιοχές μετάβασης από επιχειρήσεις ή από επενδυτές του εξωτερικού και κατευθύνονται σε δραστηριότητες

E&A, ιδίως σε τομείς που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ. Καταγράφεται ουσιαστικά, η ετήσια εξέλιξη και η συμβολή των ξένων κεφαλαίων στην ενίσχυση της ερευνητικής και καινοτομικής δραστηριότητας.

Δείκτης O.24: Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων E&A σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Η μέτρηση αναφέρεται στο πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων που έλαβαν κρατική ενίσχυση για δράσεις E&A που εμπίπτουν στους τομείς της Ταξινόμιας της ΕΕ. Καταγράφονται επίσης το συνολικό ύψος των ενισχύσεων αυτών και η ετήσια μεταβολή τους.

Δείκτης O.25: Ενισχύσεις φορολογικής απαλλαγής επιχειρήσεων για δράσεις E&A που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων που έλαβαν ενισχύσεις φορολογικής απαλλαγής για δράσεις E&A που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ, καθώς και το ύψος και το ποσοστό αυτών των ενισχύσεων φορολογικής απαλλαγής στο σύνολο των ενισχύσεων φορολογικής απαλλαγής για E&A.

Δείκτης O.26: Ενισχύσεις δανείων ιδιωτικών επενδύσεων E&A σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων που έλαβαν ενίσχυση δανείων για δράσεις που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ. Καταγράφει το συνολικό ύψος των ενισχύσεων αυτών και το ποσοστό τους στο σύνολο των ενισχύσεων δανείων για E&A.

Δείκτης O.27: Επενδύσεις καινοτομίας μέσω Venture Capital (VC) σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων που έλαβαν ενίσχυση κεφαλαίου καινοτομίας μέσω Venture Capital (VC) για δράσεις που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ. Καταγράφει το συνολικό ύψος των ενισχύσεων αυτών και το ποσοστό τους στο σύνολο των ενισχύσεων κεφαλαίου καινοτομίας μέσω Venture Capital (VC).

Στόχος Σ-O.7: Αποδοτικότητα Καινοτόμων Επιχειρήσεων

Δείκτης O.28: Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινόμια

Καταγράφεται το ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών των καινοτόμων επιχειρήσεων που προέρχεται από την πώληση προϊόντων ή υπηρεσιών με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ στο ΑΕΠ των περιοχών μετάβασης. Ως καινοτόμες χαρακτηρίζονται επιχειρήσεις των οποίων ένα σημαντικό ποσοστό του κύκλου εργασιών τους προέρχεται από δράσεις E&A ή επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων (Elevate Greece) ή επιχειρήσεις που έχουν στην κατοχή τους δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Δείκτης O.29: Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινόμιας

Αποτυπώνεται το ύψος και το ποσοστό των εξαγωγών των καινοτόμων επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ των περιοχών μετάβασης. Καταγράφονται οι καινοτόμες επιχειρήσεις των οποίων ένα σημαντικό ποσοστό του κύκλου εργασιών τους προέρχεται από δράσεις E&A ή επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων (Elevate Greece) ή επιχειρήσεις που έχουν στην κατοχή τους δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας

Δείκτης O.30: Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινόμιας της ΕΕ

Ο δείκτης καταγράφει το πλήθος και το ποσοστό των καινοτόμων επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ.

Οι καινοτόμες χαρακτηρίζονται επιχειρήσεις των οποίων ένα σημαντικό ποσοστό του κύκλου εργασιών τους προέρχεται από δράσεις E&A ή επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων (Elevate Greece) ή επιχειρήσεις που έχουν στην κατοχή τους δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας

Δείκτης O.31: Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας

Αποτυπώνεται το πλήθος των «Μονόκερων» (Unicorns) που ορίζονται οι ιδιωτικές νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) που έχουν χρηματοοικονομική αξιολόγηση άνω του 1 δισεκατομμυρίου δολαρίων, χωρίς να είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

Δείκτης O.32: Πλήθος τεχνοβλαστών (spin-off) στους τομείς της Ταξινομίας

Στο πλαίσιο της μέτρησης καταγράφεται το πλήθος των εταιρειών τεχνοβλαστών με έδρα ή υποκατάστημα στις περιοχές μετάβασης, που ιδρύθηκαν βάσει του Ν. 4864/2021, με οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει στην Ταξινομία της ΕΕ, καθώς και το ποσοστό τους στις νεοφυείς επιχειρήσεις.

Δείκτης O.33: Νεοφυείς επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία

Ο δείκτης αποτυπώνει το πλήθος νεοφυών επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, καθώς και το ποσοστό τους, στο σύνολο των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ

Περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις του Μητρώου Νεοφυών Επιχειρήσεων που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ και οι τεχνοβλαστοί που ιδρύθηκαν βάσει του Ν. 4864/2021.

Στόχος Σ-Ο.8: Αποτελεσματικότητα συνεργασιών επιχειρήσεων με φορείς του οικοσυστήματος καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών καινοτομίας

Δείκτης O.34: Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία

Ο δείκτης καταγράφει το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων με δραστηριότητα που εμπίπτει στην Ταξινομία της ΕΕ που έχουν αναπτύξει συνεργασίες με ερευνητικά ιδρύματα, πανεπιστήμια ή άλλους φορείς Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (Ε.Τ.Α.Κ.) για την υλοποίηση έργων E&A καθώς και το συνολικό πλήθος των σχετικών συμφωνητικών συνεργασίας.

Επίσης καταγράφει το πλήθος και το συνολικό ύψος της χρηματοδότησης των συμμετοχών ελληνικών φορέων (επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων, πανεπιστημίων κ.ά.) σε εγκεκριμένα ερευνητικά έργα με χρηματοδότηση άμεσα από την ΕΕ όπως το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη».

Δείκτης O.35: Παράγοντες υστέρησης επιχειρήσεων στην ανάπτυξη καινοτομίας

Καταγράφεται το πλήθος και ποσοστό των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ καθώς και οι σχετικοί παράγοντες υστέρησης όπως περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, ανεπάρκεια ανθρώπινου δυναμικού, έλλειψη συνεργασιών ή ανεπάρκεια τεχνογνωσίας.

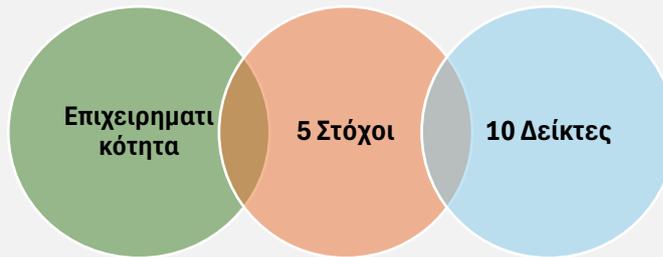
Δείκτης O.36: Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις E&A για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας ΕΕ

Αποτυπώνεται το πλήθος των ερευνητικών, των ακαδημαϊκών και λοιπών δημοσίων φορέων με δράσεις E&A που συνεργάζονται με επιχειρήσεις ή άλλους οργανισμούς για την ανάπτυξη δράσεων E&A που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ. Ο δείκτης καταγράφει τη συνολική κοινοτική χρηματοδότηση που λαμβάνουν οι φορείς αυτοί μέσω συμμετοχής τους σε εγκεκριμένα ερευνητικά έργα με χρηματοδότηση άμεσα από την ΕΕ όπως το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη».

Θεματική περιοχή: Επιχειρηματικότητα

Η θεματική περιοχή αποτυπώνει τη δυναμική, τις τάσεις και την ανθεκτικότητα της επιχειρηματικότητας, με έμφαση στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε οικονομικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ. Εξετάζονται η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών μετάβασης, η εξωστρέφεια τους, ο ψηφιακός και πράσινος μετασχηματισμός τους και η ικανότητά τους να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες καθώς και στη νέα εποχή που επέρχεται στα πλαίσια της δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης.

Η περιοχή περιλαμβάνει 5 στόχους και 10 δείκτες.

Στόχος Σ-Ο.9: Διαμόρφωση Κουλτούρας Επιχειρηματικότητας

Δείκτης Ο.37: Κουλτούρα επιχειρηματικότητας

Ο δείκτης αποτυπώνει την άποψη των πολιτών και των επιχειρήσεων σχετικά με την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας, την αποδοχή του επιχειρηματικού ρίσκου και τη στάση τους απέναντι στην αποτυχία. Καταγράφει το επίπεδο κοινωνικής αποδοχής και στήριξης της επιχειρηματικότητας.

Στόχος Σ-Ο.10: Δυναμική Ιδιωτικών Επενδύσεων

Δείκτης Ο.38: Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων επιχειρήσεων των δραστηριοτήτων της Ταξινόμιας

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων που έλαβαν ενίσχυση για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ. Καταγράφει, επίσης, το συνολικό ύψος του ποσού των σχετικών ενισχύσεων και το ποσοστό τους στο σύνολο των παραγωγικών επενδύσεων. Στις κατηγορίες της επένδυσης περιλαμβάνονται:

- επιχορήγηση στο κεφάλαιο της επένδυσης,
- οικονομικά φορολογικά κίνητρα (ενίσχυση φοροαπαλλαγής),
- επιχορήγηση επιτοκίου δανείου ή επιδότησης εγγύησης δανείου,
- ενίσχυση κεφαλαιουχικής συμμετοχής τύπου Venture Capital

Δείκτης Ο.39: Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινόμιας από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών

Καταγράφονται οι ενισχύσεις που λαμβάνουν επιχειρηματίες ηλικίας μέχρι 45 ετών για νέες παραγωγικές επενδύσεις σε δραστηριότητες που ευθυγραμμίζονται με την Ταξινόμια της ΕΕ. Στα μεγέθη που παρακολουθούνται περιλαμβάνονται:

- το πλήθος των νέων επιχειρήσεων από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών, που έλαβαν ενίσχυση,
- το ποσοστό τους σε σχέση με το σύνολο των επιχειρήσεων που ενισχύθηκαν για πραγματοποίηση παραγωγικής επένδυσης,
- το συνολικό ποσό χρηματοδότησης που έλαβαν,
- το ποσοστό αυτού του ποσού στο σύνολο των παραγωγικών ενισχύσεων.

Οι ενισχύσεις περιλαμβάνουν επιδότηση επένδυσης, φορολογικά κίνητρα, επιδότηση επιτοκίου ή εγγύησης δανείου, και ενίσχυση κεφαλαιουχικής συμμετοχής τύπου Venture Capital.

Στόχος Σ-Ο.11: Αποδοτικότητα της διαδικασίας μετασχηματισμού των επιχειρήσεων που πλήττονται λόγω της απολιγνιτοποίησης

Δείκτης Ο.40: Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα

Ο δείκτης αποτυπώνει το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων που προσαρμόστηκαν οικονομικά μετά την παύση της λιγνιτικής δραστηριότητας ή της απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα, είτε:

- ιδρύθηκαν νέες επιχειρήσεις (νεοσύστατες, έως 3 έτη λειτουργίας), είτε
- υφιστάμενες επιχειρήσεις διαφοροποίησαν τη δραστηριότητά τους για να στραφούν σε άλλους τομείς.

Στόχος Σ-Ο.12: Αναπτυξιακή δυναμική των επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ

Δείκτης Ο.41: Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ

Στο πλαίσιο της μέτρησης καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων με οικονομικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ. Καταγράφονται διακριτά το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων με κύριους μετόχους νέους και άτομα κάτω των 45 ετών με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ.

Δείκτης Ο.42: Συμβολή επιχειρήσεων με δραστηριότητες που υπόκεινται στην Ταξινόμια στο ΑΕΠ

Ο δείκτης αποτυπώνει τον συνολικό κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ, ανά κλάδο, ως ποσοστό του ΑΕΠ της περιοχής μετάβασης, καταγράφοντας με τον τρόπο αυτό τη συμβολή των επιχειρήσεων αυτών στην περιφερειακή και εθνική οικονομία.

Δείκτης Ο.43: Εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων με δραστηριότητες που υπόκεινται στην Ταξινόμια

Ο δείκτης μετρά το συνολικό ύψος των εξαγωγών που πραγματοποιούν επιχειρήσεις με δραστηριότητες που υπόκεινται στην Ταξινόμια της ΕΕ, ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και το ποσοστό αυτών των εξαγωγών στο ΑΕΠ των περιοχών μετάβασης.

Στόχος Σ-Ο.13: Προαγωγή της οργανωτικής καινοτομίας, του ψηφιακού εκσυγχρονισμού και της πράσινης μετάβασης επιχειρήσεων

Δείκτης Ο.44: Εφαρμογή καινοτομίας σε εμπορικές επιχειρήσεις

Καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων, με κύρια την εμπορική δραστηριότητα, που ενσωμάτωσαν καινοτομία στις λειτουργίες ή παραγωγικές τους διαδικασίες. Ειδικότερα, καταγράφονται το πλήθος και το ποσοστό των εμπορικών επιχειρήσεων που έλαβαν ενίσχυση ανά κατηγορία ενίσχυσης για την ενσωμάτωση της καινοτομίας στις διεργασίες τους, σε συνάρτηση με το αντίστοιχο συνολικό ύψος των ενισχύσεων αυτών.

Δείκτης Ο.45: Ψηφιακός και πράσινος εκσυγχρονισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ

Αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ και έχουν ενσωματώσει νέες τεχνολογίες, ψηφιακές λύσεις αυτοματοποίησης ή πρακτικές πράσινης παραγωγής στις λειτουργίες τους, διακρίνοντας τις επιχειρήσεις που ενισχύθηκαν σχετικά και καταγράφοντας το πλήθος τους, τη συνολική ενίσχυση ανά κατηγορία, και τα αντίστοιχα ποσοστά στο σύνολο των

επιχειρήσεων που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ και στο σύνολο των ενισχύσεων για επενδύσεις στις επιχειρήσεις της Ταξινόμιας της ΕΕ.

Δείκτης O.46: Ανάπτυξη των διαδικτυακών πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων

Αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό των επιχειρήσεων, ιδίως ΜΜΕ, που πωλούν online προϊόντα και υπηρεσίες, με έσοδα που αντιστοιχούν στο 10% τουλάχιστον του κύκλου εργασιών τους.

Θεματική περιοχή: Απασχόληση

Η θεματική περιοχή επικεντρώνεται στη δημιουργία, ποιότητα και βιωσιμότητα της απασχόλησης, με έμφαση στις πράσινες και ψηφιακές θέσεις εργασίας, στη σύνδεση των δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και στη συμβολή της επιχειρηματικής δραστηριότητας στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης.

Η περιοχή περιλαμβάνει 2 στόχους και 8 δείκτες.

Στόχος Σ-O.14: Δυναμική της ανάπτυξης της απασχόλησης

Δείκτης O.47: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός που είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25–64 ετών ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα που έχουν ολοκληρώσει σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ταξινομημένες βάσει επιπέδων και ειδικοτήτων σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISCED. Η αποτύπωση ακολουθεί τα επίπεδα:

- ISCED 5: Τριτοβάθμια εκπαίδευση βραχείας διάρκειας
- ISCED 6: Πτυχίο ή ισοδύναμο επίπεδο

Η αποτίμηση βασίζεται σε στοιχεία τρέχουσας χρονικής περιόδου.

Δείκτης O.48: Εργαζόμενοι με υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας και δεξιοτήτων

Αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό εργαζομένων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, ταξινομημένων ανά ειδικότητα.

Ο δείκτης εναρμονίζεται με τα επίπεδα της ταξινόμησης ISCED - Διεθνής Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης :

- ISCED 5: Τριτοβάθμια εκπαίδευση βραχείας διάρκειας
- ISCED 6: Πτυχίο ή ισοδύναμο επίπεδο

Δείκτης O.49: Απασχόληση σε επιχειρήσεις με δραστηριότητα που υπόκειται στην Ταξινόμια

Ο δείκτης αποτυπώνει το πλήθος των εργαζομένων σε επιχειρήσεις με δραστηριότητα που εμπίπτει στην Ταξινόμια της ΕΕ, ανά κλάδο, φύλο και ηλικία. Καταγράφει, επίσης, το ποσοστό αυτών των εργαζομένων στο

σύνολο των εργαζομένων της περιοχής. Στους εργαζόμενους περιλαμβάνονται οι μισθωτοί και οι αυτοαπασχολούμενοι, οι οποίοι φορολογικά και ασφαλιστικά αντιμετωπίζονται εν μέρει σαν μισθωτοί.

Δείκτης O.50: Εποχιακή απασχόληση

Καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό των εργαζομένων που διαμένουν στις περιοχές μετάβασης που εργάζονται εποχιακά σε τομείς όπως ο τουρισμός και οι υπηρεσίες, εντός και εκτός των περιοχών μετάβασης, κατηγοριοποιώντας ανά φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης και ειδικότητα.

Στόχος Σ-Ο.15: Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας

Δείκτης O.51: Ζήτηση και Επάρκεια Ανθρώπινου Δυναμικού

Ο δείκτης αποτυπώνει το πλήθος των νέων θέσεων εργασίας ανά ειδικότητα και κλάδο δραστηριότητας που ζητούν οι επιχειρήσεις, καθώς το πλήθος των θέσεων ανά ειδικότητα και κλάδο δραστηριότητας που παραμένουν κενές για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 3 μήνες σε συνάρτηση με τους λόγους αυτού του φαινομένου. Καταγράφει επίσης τις ειδικότητες που δηλώνουν οι επιχειρήσεις ότι αντιμετωπίζουν δυσκολία στην κάλυψή τους, αποτυπώνοντας, με τον τρόπο αυτό, τις μεταβολές στη ζήτηση και την επάρκεια δεξιοτήτων καθώς και την προσαρμοστικότητα της αγοράς εργασίας.

Δείκτης O.52: Δημιουργούμενη απασχόληση στα πράσινα επαγγέλματα

Καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό των νέων και των υφιστάμενων θέσεων εργασίας σε πράσινα επαγγέλματα, ανά κλάδο, φύλο και ηλικιακή ομάδα, επισημαίνοντας διακριτά το πλήθος και το ποσοστό των επιδοτούμενων θέσεων εργασίας.

Δείκτης O.53: Δημιουργούμενη απασχόληση στα ψηφιακά επαγγέλματα

Αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό των νέων και των υφιστάμενων θέσεων εργασίας σε ψηφιακά επαγγέλματα, ανά κλάδο, φύλο και ηλικιακή ομάδα, επισημαίνοντας διακριτά επιδοτούμενες θέσεις εργασίας εξ αυτών.

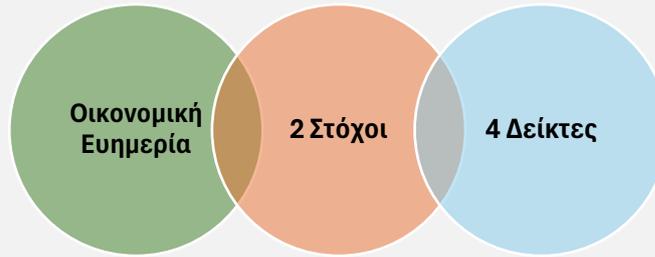
Δείκτης O.54: Δημιουργούμενη απασχόληση στον τομέα της Ταξινόμιας

Καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ ανά κλάδο, φύλο και ηλικία, διακρίνοντας τις επιδοτούμενες θέσεις εργασίας, και περιλαμβάνοντας το αντίστοιχο ποσοστό των θέσεων αυτών στο σύνολο της απασχόλησης ανά κλάδο, φύλο και ηλικία.

Θεματική περιοχή: Οικονομική Ευημερία

Η θεματική περιοχή αποτυπώνει το επίπεδο και τη δυναμική της οικονομικής ευημερίας του πληθυσμού, εξετάζοντας τη διανομή του εισοδήματος, το ΑΕΠ και την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των περιοχών μετάβασης καθώς και τη συμβολή των οικονομικών δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ στην τοπική οικονομία.

Η περιοχή περιλαμβάνει 2 στόχους και 4 δείκτες.

Στόχος Σ-Ο.16: Ανάπτυξη του Οικονομικού Επιπέδου Διαβίωσης

Δείκτης Ο.55: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ

Ο δείκτης μετρά το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) στις περιοχές μετάβασης, υπολογιζόμενο ως το σύνολο του ΑΕΠ των περιοχών μετάβασης προς τον πληθυσμό τους. Καταγράφει το μέσο οικονομικό προϊόν ανά άτομο και λειτουργεί ως ένδειξη του βιοτικού επιπέδου και της οικονομικής ανθεκτικότητας της κάθε περιοχής μετάβασης.

Δείκτης Ο.56: Εισοδήματα πληθυσμού

Αποτυπώνεται το μέσο εισόδημα των νοικοκυριών της περιοχής μετάβασης ανά κατηγορία μεγέθους (νοικοκυριά με έως 1 μέλος, 2-4 μέλη, άνω των 4 μελών, κλπ.). Καταγράφεται επίσης το πλήθος και το ποσοστό των νοικοκυριών κάτω από το όριο της φτώχειας, το κατά κεφαλήν εισόδημα ανά φύλο, ηλικιακή ομάδα και κατάσταση απασχόλησης, καθώς και το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού κάτω από το όριο της φτώχειας ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα.

Στόχος Σ-Ο.17: Συμβολή της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας στην Τοπική Οικονομία

Δείκτης Ο.57: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των οικονομικών δραστηριοτήτων της Ταξινομίας

Καταγράφεται η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των οικονομικών δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Η αποτίμηση παρουσιάζεται σε χρηματικούς όρους (ευρώ) καθώς και ως ποσοστό επί του συνόλου των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ.

Δείκτης Ο.58: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ)

Ο δείκτης μετρά την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στις περιοχές μετάβασης, και ποσοστό αυτής επί του συνόλου των κλάδων της περιφερειακής/εδαφικής οικονομίας.

3.2 Κοινωνία

Στο πλαίσιο της μετάβασης σε ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα, η κοινωνική συνοχή (Κοινωνία) αποτυπώνει τη δίκαιη κατανομή των ωφελειών και των επιπτώσεων, την πρόσβαση όλων των πολιτών σε ευκαιρίες απασχόλησης, εκπαίδευσης και ποιοτικών υπηρεσιών, καθώς και την προστασία των ευάλωτων ομάδων από τον κίνδυνο περιθωριοποίησης.

Η παρακολούθηση της κοινωνικής διάστασης της μετάβασης αποκτά ιδιαίτερη σημασία για τις περιοχές που επηρεάζονται από την απολιγνιτοποίηση και την απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα ή από μορφές παραγωγικού μετασχηματισμού. Τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ) αναγνωρίζουν ότι η επιτυχία της μετάβασης δεν εξαρτάται μόνο από οικονομικούς δείκτες ανάπτυξης, αλλά και από το πώς οι τοπικές κοινωνίες ενσωματώνουν την αλλαγή, διασφαλίζοντας κοινωνική δικαιοσύνη, ισότητα και αλληλεγγύη. Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής ευθυγραμμίζεται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) του ΟΗΕ, τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και τις αρχές της Δίκαιης Μετάβασης που προωθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης (JTM).

Η διάσταση της Κοινωνίας αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, καθώς συνδέεται άμεσα με την ικανότητα των κοινωνιών να προσαρμόζονται σε συνθήκες οικονομικού και παραγωγικού μετασχηματισμού χωρίς να διαρρηγνύονται οι κοινωνικοί δεσμοί και η ισότητα ευκαιριών.

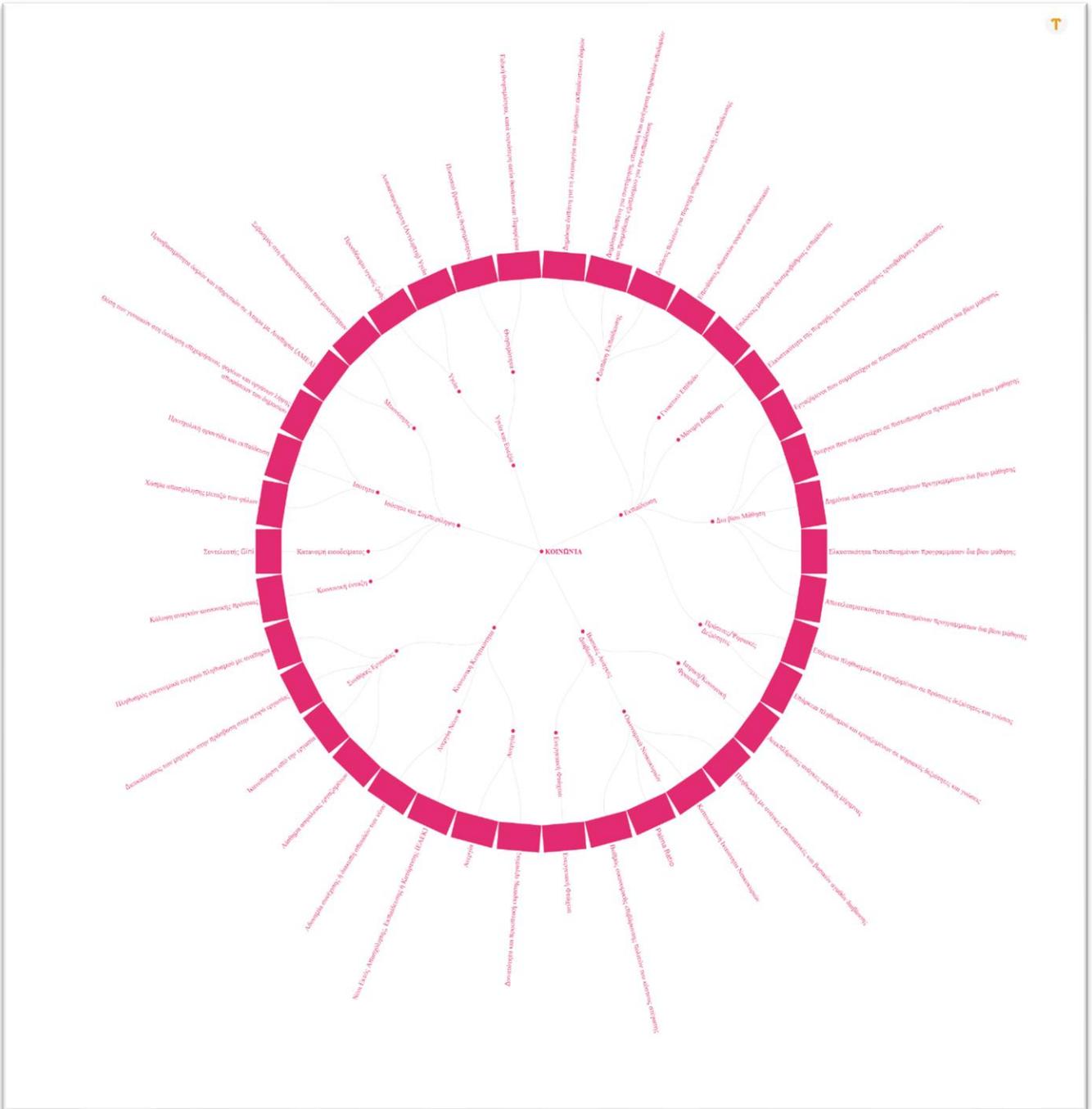
Η διάσταση αυτή περιλαμβάνει υποσυστήματα δεικτών που αποτιμούν τη **φτώχεια** και τον **κοινωνικό αποκλεισμό**, την **ισότητα φύλων**, την **πρόσβαση σε εκπαίδευση και κατάρτιση**, την **υγεία και ευεξία**, καθώς και την **κοινωνική κινητικότητα**. Οι δείκτες αυτοί επιτρέπουν την παρακολούθηση της κοινωνικής ευημερίας σε επίπεδο περιφερειών μετάβασης και τη σύγκρισή τους με τον εθνικό και ευρωπαϊκό μέσο όρο. Παράλληλα, επιχειρούν να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα των πολιτικών απασχόλησης, πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021–2027.

Η διάσταση της Κοινωνίας λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των υπολοίπων διαστάσεων του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ, που αφορούν στην οικονομική ανάπτυξη (Οικονομία), στην κλιματική ουδετερότητα (Περιβάλλον) και στη συμμετοχική Διακυβέρνηση. Η βιώσιμη μετάβαση δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν συνοδεύεται από κοινωνική ενσωμάτωση, συμμετοχικότητα και ενδυνάμωση των τοπικών κοινωνιών. Στο πλαίσιο αυτό, η διάσταση της Κοινωνίας δεν αποτιμά μόνο την «αντίδραση» στις επιπτώσεις της μετάβασης, αλλά και την ικανότητα των κοινωνιών να αναγεννιούνται μέσα από τη διαδικασία της αλλαγής.

Το Παρατηρητήριο ΔΑΜ, μέσω του Συστήματος Δεικτών, διαμορφώνει ένα αντικειμενικό πλαίσιο παρακολούθησης που επιτρέπει την έγκαιρη ανίχνευση κοινωνικών ανισοτήτων και την εισήγηση πολιτικών διορθωτικών παρεμβάσεων. Έτσι, η διάσταση της Κοινωνίας καθίσταται όχι απλώς ένα πεδίο μέτρησης, αλλά εργαλείο πολιτικής, που διασφαλίζει ότι η μετάβαση παραμένει πράγματι δίκαιη, συμμετοχική και χωρίς αποκλεισμούς.

Σχήμα 6 : Διάρθρωση της διάστασης «Κοινωνία» σε Θεματικές Περιοχές, Στόχους και Δείκτες

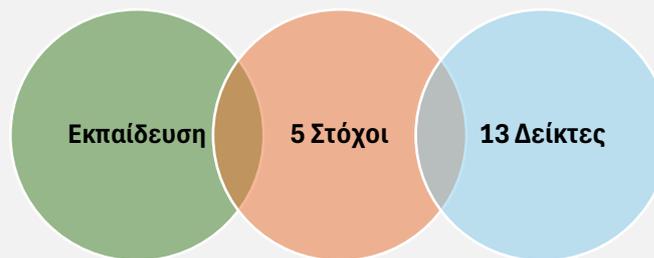

Σχήμα 7: Συνολική απεικόνιση της διάστασης «Κοινωνία»

Θεματική περιοχή: Εκπαίδευση

Η θεματική περιοχή αποτυπώνει το επίπεδο γνώσης, δεξιοτήτων και εκπαίδευσης του πληθυσμού, καθώς και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος σε όλα τα επίπεδα. Εξετάζει την προσβασιμότητα και την ποιότητα της εκπαίδευσης, την ανάπτυξη ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων, την ελκυστικότητα των προγραμμάτων δια βίου μάθησης και την αποδοτικότητα των εκπαιδευτικών δαπανών. Στόχος είναι η ενίσχυση της γνώσης, της καινοτομίας και της κοινωνικής κινητικότητας, ως προϋποθέσεις για μια δίκαιη και βιώσιμη αναπτυξιακή μετάβαση.

Η περιοχή περιλαμβάνει 5 στόχους και 13 δείκτες.

Στόχος Σ-Κ.1: Δημόσια δαπάνη για τη λειτουργία των δημόσιων εκπαιδευτικών δομών

Δείκτης Κ.1: Δημόσια δαπάνη για τη λειτουργία των δημόσιων εκπαιδευτικών δομών

Αποτυπώνεται η ετήσια δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια, δημόσια ΙΕΚ και ΕΠΑΣ Μαθητείας της ΔΥΠΑ), τόσο ανά πλήθος μαθητών ή φοιτητών όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ των περιφερειών μετάβασης. Υπολογίζονται μόνον άυλα κόστη όπως αμοιβές καθηγητών, λειτουργικά κόστη εγκαταστάσεων, υποτροφίες, επιδόματα και βραβεία κ.α.

Περιλαμβάνεται επίσης διακριτά η ετήσια συνολική δημόσια δαπάνη από διαρθρωτικούς πόρους που αφορούν άμεσα ωφελούμενους μαθητές και φοιτητές, όπως υποτροφίες, επιδόματα και βραβεία, συνολικά και με αναγωγή ανά ωφελούμενο.

Λαμβάνεται υπόψη η κωδικοποίηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Δείκτης Κ.2: Δημόσια δαπάνη για συντήρηση, επισκευή και ανέγερση κτηριακών υποδομών και προμήθειας εξοπλισμού για την εκπαίδευση

Ο δείκτης μετρά τις συνολικές και κατά κεφαλήν (μαθητών/φοιτητών/σπουδαστών) δημόσιες δαπάνες για συντήρηση, επισκευή και ανέγερση κτηριακών υποδομών και προμήθειας εξοπλισμού πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας, και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και εκπαίδευσης μετά το Λύκειο, από το 2021 και μετά. Συγκεκριμένα περιλαμβάνονται:

- Συνολική επιφάνεια κτηριακών υποδομών (σε τ.μ.) για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και δομές εκπαίδευσης μετά το Λύκειο, σε σχέση με το πλήθος των μαθητών/φοιτητών/σπουδαστών
- Συνολικές δημόσιες δαπάνες για συντήρηση, επισκευή, ανέγερση σχολικών και εκπαιδευτικών υποδομών και προμήθεια εξοπλισμού
- Κατά κεφαλήν δημόσια δαπάνη ανά μαθητή/φοιτητή/σπουδαστή
- Επενδύσεις σε νέες εκπαιδευτικές υποδομές και σύνδεσή τους με τη συνολική έκταση σε τ.μ. νέων κτηρίων

Στην κατηγορία «εκπαίδευση μετά το Λύκειο» περιλαμβάνονται οι Τάξεις Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., οι ΣΑΕΚ της ΔΥΠΑ και οι ΕΠΑΣ Μαθητείας της ΔΥΠΑ.

Δείκτης Κ.3: Δαπάνες πολιτών για παροχή υπηρεσιών ιδιωτικής εκπαίδευσης

Ο δείκτης αποτυπώνει το ετήσιο ύψος των δαπανών που δίνονται για δίδακτρα σε ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης όπως προκύπτει από τον κύκλο εργασιών ιδιωτικών εκπαιδευτικών φορέων, στους οποίους περιλαμβάνονται :

- ιδιωτικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- ιδιωτικοί φορείς εκπαίδευσης μετά το Λύκειο που παρέχουν κρατικά αναγνωρισμένους τίτλους σπουδών επιπέδου 5 ή 6 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (Κολέγια, Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης κ.ά.).

Οι υπολογισμοί πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση:

- ανά μαθητή/φοιτητή/σπουδαστή,
- ανά επίπεδο εκπαίδευσης σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων,
- ως ποσοστό του ΑΕΠ των περιφερειών μετάβασης.

Δείκτης Κ.4: Επενδύσεις ιδιωτικών εκπαιδευτικών φορέων

Αποτυπώνεται το ύψος των συγχρηματοδοτούμενων επενδύσεων σε υποδομές και εξοπλισμό ιδιωτικών φορέων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ιδιωτικά σχολεία που λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας) καθώς και ιδιωτικών φορέων εκπαίδευσης μετά το Λύκειο που εκδίδουν κρατικά αναγνωρισμένους τίτλους σπουδών Επιπέδου 5 ή 6 σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (Κολέγια, Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης κ.α.). Παρουσιάζεται επίσης το ποσοστό των επενδύσεων αυτών ως προς το ΑΕΠ της περιοχής μετάβασης.

Στόχος Σ-Κ.2: Ανάπτυξη του Γνωστικού Επιπέδου των Εκπαιδευομένων

Δείκτης Κ.5: Επιδόσεις μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν επιτυγχάνουν το ελάχιστο αποδεκτό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων σε βασικά γνωστικά αντικείμενα (γλώσσα, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες).

Αυτός ο δείκτης χρησιμοποιείται συχνά από διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ (π.χ. μέσω της έρευνας PISA) για να καταγράψει την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Στόχος Σ-Κ.3: Ανάπτυξη της ελκυστικότητας της περιοχής για φοίτηση και διαμονή

Δείκτης Κ.6: Ελκυστικότητα περιοχής για νέους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Αποτυπώνεται η διάθεση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να εγκατασταθούν ή να συνεχίσουν να ζουν στις περιοχές μετάβασης, μέσα από τα ακόλουθα μεγέθη:

- το πλήθος των φοιτητών που σπουδάζουν σε φορείς εκπαίδευσης της περιοχής οι οποίοι δηλώνουν πρόθεση να παραμείνουν μετά την αποφοίτησή τους στην περιοχή ή τους λόγους που θα αποχωρούσαν,
- το πλήθος των φοιτητών με μόνιμη κατοικία στην περιοχή μετάβασης που σπουδάζουν αλλού οι οποίοι δηλώνουν πρόθεση να επιστρέψουν στην περιοχή μετά τις σπουδές τους ή τους λόγους που δεν θα επιστρέψουν,
- το πλήθος των πτυχιούχων που εγκαταστάθηκαν, παρέμειναν ή επέστρεψαν στην περιοχή, από το 2021 μέχρι σήμερα.

Η αποτύπωση αφορά όλους τους φορείς εκπαίδευσης που παρέχουν αναγνωρισμένους τίτλους σπουδών επιπέδου 5 και άνω του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Περιλαμβάνονται κυρίως τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) , οι Σχολές Μαθητείας ΟΑΕΔ (ΔΥΠΑ), οι Τάξεις Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., οι Δραματικές Σχολές,

Χορού, Κινηματογράφου (με κρατική αναγνώριση), τα Κολέγια (μέσω συνεργασίας με ξένα ΑΕΙ) εφόσον εκδίδουν τίτλο σπουδών που αναγνωρίζεται από το Υπουργείο Παιδείας.

Στόχος Κ-Σ.4: Ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας των εργαζομένων μέσω προγραμμάτων δια βίου μάθησης

Δείκτης Κ.7: Εργαζόμενοι που συμμετείχαν σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης

Αποτυπώνεται η συμμετοχή και η επιτυχής ολοκλήρωση πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης και κατάρτισης και η απόκτηση πιστοποίησης από εργαζόμενους την περίοδο παρακολούθησης του προγράμματος, στους οποίους συνυπολογίζονται οι αυτοαπασχολούμενοι σε καθεστώς μισθωτής εργασίας.

Καταγράφονται τα μεγέθη που αφορούν στο πλήθος των εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης, συγχρηματοδοτούμενα και μη, κατά το τελευταίο έτος, ανά ηλικιακή ομάδα και κατηγορία εκπαιδευτικού αντικειμένου, το ποσοστό τους στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ίδιας ηλικιακής ομάδας και στο σύνολο των εργαζομένων (μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων οι οποίοι φορολογικά και ασφαλιστικά αντιμετωπίζονται εν μέρει σαν μισθωτοί). Επίσης καταγράφονται το πλήθος και το ποσοστό των καταρτιζόμενων που έλαβαν πιστοποίηση μετά το πέρας του προγράμματος δια βίου μάθησης ανά αντικείμενο κατάρτισης

Περιλαμβάνονται μόνον τα πιστοποιημένα προγράμματα Δια Βίου Μάθησης από τον ΕΟΠΠΕΠ σύμφωνα με το οικείο θεσμικό πλαίσιο (βλ. Ν. 4763/2020, Ν. 5082/2024, Ν. 3879/2010, και σχετικές τροπολογίες)

Δείκτης Κ.8: Άνεργοι που συμμετείχαν σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης

Αποτυπώνεται η συμμετοχή και η επιτυχής ολοκλήρωση πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης και κατάρτισης από άνεργους .

Τα μεγέθη που καταγράφονται περιλαμβάνουν:

- Πλήθος των ανέργων που ολοκλήρωσαν πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης, συγχρηματοδοτούμενα και μη, ανά ηλικιακή ομάδα και θεματική ειδικότητα
- Ποσοστό των ανέργων αυτών στο σύνολο των καταγεγραμμένων ανέργων, στο σύνολο των ανέργων που ψάχνουν και δεν βρίσκουν εργασία, στο σύνολο των συμμετεχόντων σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης καθώς και στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ίδιας ηλικιακής ομάδας
- Πλήθος και ποσοστό καταρτιζόμενων που έλαβαν πιστοποίηση μετά την ολοκλήρωση κατάρτισης, ανά αντικείμενο κατάρτισης

Ως άνεργοι λογίζονται τα άτομα που είχαν το καθεστώς ανεργίας κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους.

Δείκτης Κ.9: Δημόσια δαπάνη πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης

Ο δείκτης αποτυπώνει το συνολικό ύψος δημόσιας δαπάνης και την κατά κεφαλήν δημόσια δαπάνη σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης ανά χρηματοδοτικό μέσο και εκπαιδευτικό αντικείμενο μετά το 2021.

Δείκτης Κ.10: Ελκυστικότητα πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης

Αποτυπώνονται οι εκπαιδευτικές ανάγκες και προτεραιότητες του εργατικού δυναμικού και των επιχειρήσεων μέσω:

- του πλήθους εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν σε προγράμματα δια βίου μάθησης (πιστοποιημένα ή μη),
- των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ζήτηση από τις επιχειρήσεις,
- των δεξιοτήτων που αναζητούνται περισσότερο στην αγορά εργασίας.

Δείκτης Κ.11: Αποτελεσματικότητα προγραμμάτων δια βίου μάθησης

Ο δείκτης καταγράφει την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων δια βίου μάθησης ως προς την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των συμμετεχόντων. Ειδικότερα, ο δείκτης αποτυπώνει:

- Πλήθος και ποσοστό καταρτιζόμενων, που είτε έλαβαν πιστοποίηση κατάρτισης είτε όχι, οι οποίοι, ενώ ήταν άνεργοι κατά την κατάρτιση, βρήκαν εργασία και παρέμειναν σε αυτή για διάστημα άνω των 6 μηνών μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος
- Πλήθος και ποσοστό όσων έλαβαν πιστοποίηση κατάρτισης και αισθάνονται έκτοτε πιο σίγουροι για τις τεχνικές και επαγγελματικές τους δεξιότητες καθώς και ότι έχουν περισσότερες πιθανότητες επαγγελματικής αποκατάστασης
- Πλήθος και ποσοστό καταρτιζόμενων που δηλώνουν ότι βελτίωσαν τις επαγγελματικές τους προοπτικές μέσω επανάκτησης ή αναβάθμισης τεχνικών/επαγγελματικών δεξιοτήτων

Οι υπολογισμοί γίνονται σε ετήσια βάση.

Στόχος Κ-Σ.5: Ανάπτυξη των ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων

Δείκτης Κ.12: Επάρκεια πληθυσμού και εργαζομένων σε πράσινες δεξιότητες και γνώσεις

Μέσω του δείκτη αποτυπώνεται η διάδοση των πράσινων δεξιοτήτων στον πληθυσμό και στο εργατικό δυναμικό και ειδικότερα:

- του πλήθους και του ποσοστού των ατόμων με πράσινες γνώσεις και δεξιότητες ανά ηλικιακή ομάδα, σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό
- του πλήθους και του ποσοστού εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων ηλικίας 18–29 και 30–45 ετών που διαθέτουν πράσινες δεξιότητες

Για την κατηγοριοποίηση των πράσινων δεξιοτήτων λαμβάνεται υπόψη το Εθνικό Σχέδιο Αναβάθμισης Δεξιοτήτων το οποίο υλοποιείται μέσω της ΔΥΠΑ και της Ψηφιακής Πύλης Δεξιοτήτων καθώς και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο ESCO (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations)

Δείκτης Κ.13: Επάρκεια πληθυσμού και εργαζομένων σε ψηφιακές δεξιότητες και γνώσεις

Ο δείκτης καταγράφει τη διάδοση των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων στον πληθυσμό και στην αγορά εργασίας μέσω:

- του πλήθους και του ποσοστού ατόμων ανά ηλικιακή ομάδα που διαθέτουν ψηφιακές γνώσεις και δεξιότητες, σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό,
- του πλήθους και του ποσοστού εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων ηλικίας 18–29 και 30–45 ετών με βασικές ψηφιακές δεξιότητες.

Για την κατηγοριοποίηση των ψηφιακών δεξιοτήτων λαμβάνεται υπόψη το Εθνικό Σύστημα Αναβάθμισης Δεξιοτήτων, το οποίο είναι ευθυγραμμισμένο με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ψηφιακών Ικανοτήτων – DigComp και εντάσσεται στη στρατηγική της Ελλάδας για τη Δια Βίου Μάθηση και υλοποιείται μέσω της Ψηφιακής Πύλης για τις Δεξιότητες (skills.gov.gr). Οι δεξιότητες αυτές περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

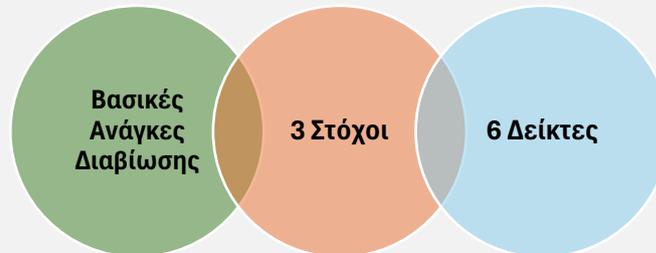
- χρήση βασικού λογισμικού (επεξεργασία κειμένου, υπολογιστικά φύλλα),
- διαχείριση ψηφιακών εργαλείων επικοινωνίας και συνεργασίας,
- χρήση εξειδικευμένων ψηφιακών εφαρμογών που σχετίζονται με τον επαγγελματικό κλάδο,
- βασικές δεξιότητες και γνώσεις σχετικά με την ασφάλεια πληροφοριών και κυβερνοασφάλεια.

Θεματική περιοχή: Βασικές Ανάγκες Διαβίωσης

Η θεματική περιοχή αποτυπώνει το επίπεδο κάλυψης των βασικών αναγκών διαβίωσης των πολιτών, εστιάζοντας στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, στην εξασφάλιση αξιοπρεπούς στέγασης, στη διατροφική

επάρκεια, στην ενεργειακή ασφάλεια και στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Πρόκειται για θεμελιώδη βάση της κοινωνικής συνοχής και της δικαιοσύνης, αποτυπώνοντας τον βαθμό κοινωνικής προστασίας και ευημερίας.

Η περιοχή περιλαμβάνει 3 στόχους και 6 δείκτες.

Στόχος Σ-Κ.6: Προαγωγή της ιατρικής φροντίδας και κοινωνικής μέριμνας χωρίς αποκλεισμούς

Δείκτης Κ.14: Ανεκπλήρωτες ανάγκες ιατρικής μέριμνας

Ο δείκτης μετρά το ποσοστό και το πλήθος των ατόμων που δήλωσαν ανεκπλήρωτες ιατρικές ανάγκες τον τελευταίο χρόνο, λόγω οικονομικών δυσκολιών, λίστας αναμονής, απόστασης ή έλλειψης εμπιστοσύνης. Καταγράφει τα εμπόδια πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας ως μία ένδειξη για την αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας.

Στόχος Σ-Κ.7: Βελτίωση του οικονομικού επιπέδου διαβίωσης των νοικοκυριών και καταπολέμηση της φτώχειας

Δείκτης Κ.15: Πληθυσμός με ανάγκες επισιτιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης

Αποτυπώνονται ενδείξεις του βαθμού επισιτιστικής ασφάλειας με την κάλυψη βασικών αναγκών διαβίωσης, με μεγέθη που περιλαμβάνουν :

- το πλήθος και το ποσοστό των ανθρώπων που ισχυρίζονται ότι ζουν σε ένα νοικοκυριό που αντιμετωπίζει επισιτιστική ανασφάλεια λόγω οικονομικών περιορισμών, με αδυναμία κατανάλωσης κρέατος, κοτόπουλο, ψάρι (ή χορτοφαγικό ισοδύναμο) κάθε δεύτερη μέρα,
- το πλήθος και το ποσοστό των ωφελούμενων (ατόμων και οικογενειών) συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων επισιτιστικής βοήθειας (Πρόγραμμα Επισιτιστικής Βοήθειας και Υλικής Στέρησης (ΕΒΥΣ) του Προγράμματος "Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021–2027" (ΠΑΔΚΣ)) καθώς και
- το πλήθος και το ποσοστό των ωφελούμενων δράσεων σίτισης λοιπών κοινωνικών δομών και εκκλησίας

Δείκτης Κ.16: Καταναλωτική Ικανότητα Νοικοκυριών

Πρόκειται για το Δείκτη Καταναλωτικής Δαπάνης Νοικοκυριών (ΔΚΔΝ) της ΕΛΣΤΑΤ (Ελληνική Στατιστική Αρχή).

Ο Δείκτης Καταναλωτικής Δαπάνης Νοικοκυριών (ΔΚΔΝ) της ΕΛΣΤΑΤ είναι ένας στατιστικός δείκτης που αποτυπώνει τη μέση μηνιαία και ετήσια δαπάνη των ελληνικών νοικοκυριών για αγαθά και υπηρεσίες.

Αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση της αγοραστικής δύναμης, της καταναλωτικής συμπεριφοράς και των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων. Λαμβάνει υπόψη διάφορες κατηγορίες δαπανών, όπως τρόφιμα, στέγαση, μεταφορές, υγεία, ένδυση, αναψυχή, κ.λπ. Η εξέλιξη του δείκτη μπορεί να παρέχει ενδείξεις για την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και την οικονομική κατάσταση της περιοχής

Δείκτης K.17: Δείκτης Palma (Palma Ratio)

Το Palma Ratio (Δείκτης Πάλμα) καταγράφει το επίπεδο εισοδηματικών ανισοτήτων και τη συγκέντρωση του πλούτου.

Είναι ένας δείκτης οικονομικής ανισότητας που υπολογίζεται διαιρώντας το μερίδιο εισοδήματος (ή πλούτου) του πλουσιότερου 10% του πληθυσμού με το μερίδιο εισοδήματος (ή πλούτου) του φτωχότερου 40% του πληθυσμού.

Βασίζεται στην εμπειρική παρατήρηση ότι το μερίδιο εισοδήματος της μεσαίας τάξης (δηλαδή του 50% του πληθυσμού μεταξύ του 40% του κάτω άκρου και του 10% του άνω άκρου) παραμένει σχετικά σταθερό σε διάφορες χώρες. Αυτό σημαίνει ότι οι αλλαγές στη συνολική ανισότητα οφείλονται κυρίως στις μεταβολές στα άκρα, δηλαδή στον πλουσιότερο και φτωχότερο πληθυσμό.

Ακολουθεί η ερμηνεία του δείκτη :

Palma Ratio = 1: Σημαίνει ότι το πλουσιότερο 10% έχει το ίδιο μερίδιο εισοδήματος με το φτωχότερο 40%.

Palma Ratio > 1: Υποδηλώνει μεγαλύτερη ανισότητα, καθώς το πλουσιότερο 10% κατέχει μεγαλύτερο μερίδιο εισοδήματος από το φτωχότερο 40%.

Palma Ratio < 1: Υποδηλώνει μικρότερη ανισότητα, καθώς το φτωχότερο 40% κατέχει μεγαλύτερο μερίδιο εισοδήματος από το πλουσιότερο 10%.

Το Palma Ratio θεωρείται από πολλούς οικονομολόγους πιο ευαίσθητο και πιο χρήσιμο για την πολιτική απόφαση μέτρο ανισότητας σε σχέση με τον Δείκτη Gini, επειδή εστιάζει στην κατανομή στα άκρα της εισοδηματικής κλίμακας.

Δείκτης K.18: Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών από το κόστος στέγασης

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε κατοικίες όπου το κόστος στέγασης, συμπεριλαμβανομένης της αποπληρωμής ενυπόθηκου δανείου (δόσεις και τόκοι) ή του ενοικίου, των ασφαλειών και των εξόδων παροχής υπηρεσιών (αποκομιδή λυμάτων, αποκομιδή απορριμμάτων, τακτική συντήρηση, επισκευές και άλλες επιβαρύνσεις), υπερβαίνει το ανεκτό ποσοστό του εισοδήματός τους. Καταγράφει επίσης το πλήθος των νοικοκυριών με ενοίκιο ή μη εξυπηρετούμενα στεγαστικά δάνεια τον τελευταίο χρόνο, καθώς και τη συμμετοχή αυτών στο σύνολο του πληθυσμού.

Στόχος Σ-Κ.8: Καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας

Δείκτης K.19: Ενεργειακή Φτώχεια

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες να διατηρήσουν το σπίτι τους επαρκώς ζεστό ή να καλύψουν το κόστος ενέργειας. Ειδικότερα, αποτυπώνονται:

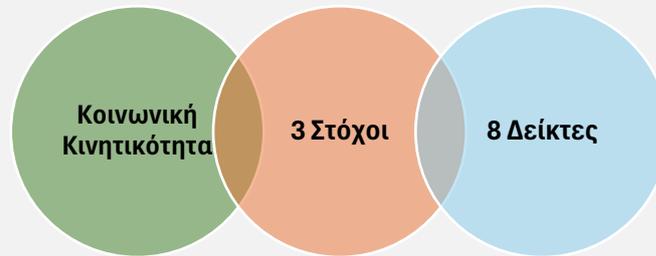
- Το πλήθος και το ποσοστό των νοικοκυριών, ανάλογα με το μέγεθός τους (έως 1 μέλος, 2-4 μέλη, πάνω από 4 μέλη), που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια, δηλαδή δυσκολεύονται να διατηρήσουν επαρκώς ζεστή την κατοικία τους.
- Η μέση ετήσια δαπάνη κατανάλωσης ενέργειας ανά νοικοκυριό για τις αντίστοιχες κατηγορίες μεγέθους νοικοκυριού.

Θεματική περιοχή: Κοινωνική Κινητικότητα

Αποτυπώνονται ο βαθμός κινητικότητας, ασφάλειας και ευελιξίας της αγοράς εργασίας, καθώς και η δυνατότητα των πολιτών να βελτιώσουν τις κοινωνικές και επαγγελματικές τους συνθήκες. Εξετάζεται η

σταθερότητα της απασχόλησης, η ικανοποίηση από την εργασία, η πρόσβαση των γυναικών και των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας και η μείωση της ανεργίας, ιδιαίτερα των νέων.

Η περιοχή περιλαμβάνει 3 στόχους και 8 δείκτες.

Στόχος Σ-Κ.9: Καταπολέμηση της ανεργίας

Δείκτης Κ.20: Δυνατότητα και προοπτική εύρεσης εργασίας

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και ποσοστό α) των εγγεγραμμένων ανέργων ανά φύλλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης και ειδικότητα που δηλώνουν ότι ενδιαφέρονται να βρουν εργασία στην πόλη ή την περιοχή όπου ζουν, β) όσων αναζητούν εργασία χωρίς επιτυχία, καθώς και γ) τις ειδικότητες που δηλώνουν οι επιχειρήσεις ότι αντιμετωπίζουν δυσκολία στην κάλυψή τους, αναδεικνύοντας τις αναντιστοιχίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας.

Καταγράφει επίσης το πλήθος και το ποσοστό των ανέργων ανά φύλλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης και ειδικότητα που απευθύνονται στα Γραφεία Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΓΕΠ) της ΔΥΠΑ και σε άλλες έγκριτες δομές προς εύρεση εργασίας με διάκριση για τις δομές στήριξης που συγχρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα ΔΑΜ 2021-2027.

Δείκτης Κ.21: Ανεργία

Μέσω του δείκτη, αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά των ανέργων, μακροχρόνια και μη, μέσω της καταγραφής του πλήθους και ποσοστού των εγγεγραμμένων και των μακροχρόνια ανέργων ανά φύλλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης

Στόχος Σ-Κ.10: Καταπολέμηση της ανεργίας των νέων

Δείκτης Κ.22: Νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ)

Ο δείκτης αποτυπώνει την κατάσταση των νέων ηλικίας 15–24 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ/NEETs) μέσω καταγραφής:

- του πλήθους και του ποσοστού τους ανά φύλο,
- της διερεύνησης των λόγων που οδηγούν τους νέους στην κατάσταση ΕΑΕΚ,
- του πλήθους και του ποσοστού των ωφελούμενων νέων ΕΑΕΚ από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα υποστήριξης (ανά πρόγραμμα και κατηγορία παρέμβασης) σε ετήσια βάση.

Δείκτης Κ.23: Αδυναμία συνέχισης ή διακοπή σπουδών των νέων

Μέσω του δείκτη αποτυπώνονται τα εμπόδια πρόσβασης στη συνέχιση σπουδών των νέων καταγράφοντας το ποσοστό των νέων ηλικίας 15–24 ετών, ανά φύλο, που εγκαταλείπουν ή προτίθενται να εγκαταλείψουν πρόωρα την εκπαίδευση σε συνάρτηση με τους λόγους εγκατάλειψης και αδυναμίας συνέχισης των σπουδών τους. Παρέχεται με αυτό τον τρόπο μία ένδειξη για τον κίνδυνο δημιουργίας φαινομένων εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

Στόχος Σ-Κ.11: Βελτίωση των συνθηκών συμπερίληψης, ασφάλειας, κινητικότητας και ικανοποίησης εργασίας του περιβάλλοντος της αγοράς εργασίας

Δείκτης Κ.24: Αίσθημα ασφάλειας εργαζομένων

Αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό των εργαζομένων μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων, που φορολογικά και ασφαλιστικά αντιμετωπίζονται εν μέρει σαν μισθωτοί που εκτιμούν ότι θα διατηρήσουν τη θέση και το καθεστώς εργασίας τους το επόμενο εξάμηνο ή έτος, καθώς και όσων παραμένουν στην ίδια επιχείρηση για χρονικό διάστημα άνω του ενός έτους. Καταγράφεται επίσης το πλήθος και το ποσοστό στο σύνολο των εργαζομένων, των αυτοαπασχολούμενων, οι οποίοι φορολογικά και ασφαλιστικά αντιμετωπίζονται εν μέρει σαν μισθωτοί

Δείκτης Κ.25: Ικανοποίηση από την εργασία

Ο δείκτης καταγράφει το πλήθος και το ποσοστό των εργαζομένων, ανέργων και ελεύθερων επαγγελματιών ανά φύλλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης και ειδικότητα, που δηλώνουν ότι σκέφτονται να μετεγκαταθούν για λόγους βελτίωσης συνθηκών εργασίας. Επίσης καταγράφεται το πλήθος και το ποσοστό όσων εργαζομένων (μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων που φορολογικά και ασφαλιστικά αντιμετωπίζονται εν μέρει σαν μισθωτοί), που δηλώνουν ότι είναι ικανοποιημένοι από την εργασία τους.

Ο δείκτης αποτελεί ένδειξη αναφορικά με το επίπεδο ποιότητας της εργασιακής ζωής και τις τάσεις κινητικότητας του εργατικού δυναμικού αλλά και ερημοποίησης των περιοχών μετάβασης.

Δείκτης Κ.26: Διευκολύνσεις των μητέρων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Το πλαίσιο μέτρησης του δείκτη, αποτυπώνεται το ποσοστό των μητέρων που δηλώνουν ότι δεν μπορούν να εργαστούν λόγω έλλειψης επαρκών δομών φύλαξης παιδιών. Καταγράφεται με τον τρόπο αυτό, η σχέση μεταξύ προσφερόμενων θέσεων βρεφών σε υποδομές προσχολικής φροντίδας και γυναικείας απασχόλησης.

Δείκτης Κ.27: Πληθυσμός οικονομικά ενεργών ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ)

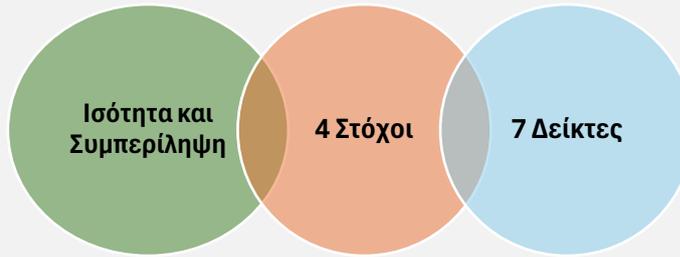
Ο δείκτης αποτυπώνει την εργασιακή ένταξη ατόμων με αναπηρία καθώς μετρά το πλήθος και το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15–64 ετών με αναπηρία που εργάζονται ή αναζητούν εργασία. Καταγράφει επίσης τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) στην οικονομική δραστηριότητα και στον βαθμό συμπερίληψής τους στην αγορά εργασίας μέσω

- του πλήθους και του ποσοστού ανέργων ηλικίας 15–64 ετών με κάποια μορφή αναπηρίας ή μακροχρόνιας σωματικής, νοητικής ή αισθητηριακής βλάβης που αναζητούν εργασία,
- του πλήθους και του ποσοστού εργαζομένων στην ίδια ηλικιακή ομάδα που δηλώνουν ότι έχουν αναπηρία.

Θεματική περιοχή: Ισότητα και Συμπερίληψη

Αποτυπώνεται ο βαθμός κοινωνικής ισότητας, πρόσβασης και ενσωμάτωσης όλων των πολιτών στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές διαδικασίες. Ιδιαίτερα εστίαση δίνεται στη μείωση των ανισοτήτων, στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης, στην προστασία των ευάλωτων ομάδων και στην κατοχύρωση ίσων ευκαιριών για όλες και όλους.

Η περιοχή περιλαμβάνει 4 στόχους και 7 δείκτες.

Στόχος Σ-Κ.12: Μέριμνα κοινωνικής ένταξης

Δείκτης Κ.28: Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας

Μέσω του δείκτη, αποτυπώνεται ο βαθμός κοινωνικής προστασίας και η δυνατότητα πρόσβασης σε υπηρεσίες πρόνοιας στον πληθυσμό μέσω καταγραφής:

- του πλήθους ατόμων που χρησιμοποιούν ετησίως δομές κοινωνικής μέριμνας (όπως Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΜΦΗ), Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων, Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ), Κέντρα Ημέρας / Οικοτροφεία / Ξενώνες Ψυχικής Υγείας, Κέντρα Πρόληψης και Θεραπείας Εξαρτήσεων όπως το ΚΕΘΕΑ ή το ΟΚΑΝΑ, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και Ατόμων με Αναπηρία, Κέντρα Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας, κλπ.)
- της κατανομής του πληθυσμού ηλικιωμένων (70–85 και 85+) και της δυναμικότητας των διαθέσιμων δομών κοινωνικής φροντίδας,
- της συνολικής δαπάνης για τον εξυγχιτισμό και τη δημιουργία δομών κοινωνικής μέριμνας (εκτός των βρεφονηπιακών σταθμών) από το 2021, σε συνάρτηση με τη συνολική έκταση, το πλήθος και τη δυναμικότητα των δομών αυτών ανά κατηγορία
- της συνολικής δημόσιας δαπάνης και του πλήθους ωφελούμενων από άυλες παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν μετά το 2021 για κοινωνική ένταξη με αναγωγή ανά έτος του πλήθους και του ποσοστού ανασφάλιστων ατόμων,
- του πλήθους ατόμων με ανάγκες κοινωνικής πρόνοιας που δηλώνουν ανεπαρκή κάλυψη,
- του πλήθους ατόμων και νοικοκυριών που λαμβάνουν επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας.

Στόχος Σ-Κ.13: Ισόρροπη κατανομή εισοδήματος

Δείκτης Κ.29: Συντελεστής Gini διαθέσιμου εισοδήματος (μετά φόρων και μεταβιβάσεων)

Ο συντελεστής Gini μετρά το βαθμό στον οποίο η κατανομή του εισοδήματος (ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, των καταναλωτικών δαπανών) μεταξύ ατόμων ή νοικοκυριών σε μια οικονομία αποκλίνει από μια απόλυτα ίση κατανομή. Ο συντελεστής Gini (μετά φόρων και μεταβιβάσεων) βασίζεται στη σύγκριση των σωρευτικών ποσοστών του πληθυσμού έναντι των σωρευτικών ποσοστών εισοδήματος που λαμβάνουν και κυμαίνεται μεταξύ 0 στην περίπτωση της τέλει ισότητας και 1 στην περίπτωση της τέλει ανισότητας.

Στόχος Σ-Κ.14: Προαγωγή της ισότητας των φύλων

Δείκτης Κ.30: Χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων

Ο δείκτης μετρά τη διαφορά μεταξύ των ποσοστών απασχόλησης και του μέσου ύψους αμοιβών ανδρών και γυναικών, ανά ηλικιακή ομάδα, επίπεδο εκπαίδευσης και επαγγελματικό κλάδο, ως ένδειξη του βαθμού ισότητας στην πρόσβαση στην εργασία και στις ευκαιρίες απασχόλησης.

Δείκτης Κ.31: Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση

Ο δείκτης αποτυπώνει το πλήθος και το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 4 ετών που συμμετέχουν σε δημόσιες ή ιδιωτικές δομές προσχολικής εκπαίδευσης (βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί). Καταγράφει επίσης τη δυναμικότητα των δομών και τη δημόσια δαπάνη για τη δημιουργία ή αναβάθμισή τους. Ειδικότερα, αποτυπώνονται:

- το πλήθος και το ποσοστό των παιδιών κάτω των 4 ετών που φοιτούν σε δημόσιες ή ιδιωτικές προσχολικές δομές (βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί),
- το πλήθος και η δυναμικότητα των διαθέσιμων δομών καθώς και το ποσοστό κάλυψης των αναγκών σε θέσεις για νήπια και βρέφη,
- η δημόσια δαπάνη από το 2021 για δημιουργία και εκσυγχρονισμό δημόσιων προσχολικών δομών (με στοιχεία έκτασης, αριθμού και δυναμικότητας εγκαταστάσεων),
- η δημόσια χρηματοδότηση (κυρίως μέσω voucher) για βρεφονηπιακή φροντίδα και του πλήθους ωφελούμενων παιδιών ανά έτος.

Δείκτης Κ.32: Θέση των γυναικών στη διοίκηση επιχειρήσεων, φορέων και οργάνων λήψης αποφάσεων του δημοσίου

Αποτυπώνεται η συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια διοίκηση, στα όργανα λήψης αποφάσεων και στη διοίκηση επιχειρήσεων. Καταγράφεται επίσης η παρουσία των γυναικών σε θέσεις ευθύνης, αιρετών αξιωμάτων και διοικητικών συμβουλίων, καθώς και η αντίληψή τους για τις ίσες ευκαιρίες συμμετοχής σε τοπικές αποφάσεις ή κοινωνικές πρωτοβουλίες ή σε Περιφερειακά Όργανα Εκπροσώπησης

Στόχος Σ-Κ.15: Μέριμνα συμπερίληψης ευάλωτων ομάδων

Δείκτης Κ.33: Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ)

Καταγράφεται ο βαθμός προσβασιμότητας των δημόσιων υποδομών και υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) μέσα από:

- τις απόψεις και εμπειρίες των ίδιων των ατόμων με αναπηρία σχετικά με την ευκολία πρόσβασης σε δημόσιους χώρους και υπηρεσίες,
- τη δημόσια δαπάνη μετά το 2021 για παρεμβάσεις προσβασιμότητας, όπως έργα προσαρμογής κτιρίων, κοινόχρηστων χώρων, μεταφορικών υποδομών και υπηρεσιών.

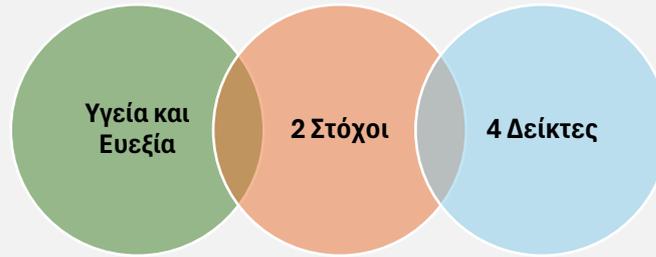
Δείκτης Κ.34: Σεβασμός στη διαφορετικότητα των μειονοτήτων

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό των ατόμων που δηλώνουν ότι ζουν σε περιβάλλον που σέβεται τη διαφορετικότητα (εθνοτική καταγωγή, χώρα προέλευσης, θρησκεία, σεξουαλικός προσανατολισμός κ.ά.), καθώς και το πλήθος και το ποσοστό των μειονοτήτων ανά κατηγορία. Καταγράφει με τη μέτρηση αυτή τη στάση της κοινωνίας απέναντι στην πολυμορφία και τη συμπερίληψη.

Θεματική περιοχή: Υγεία και Ευεξία

Η θεματική περιοχή αποτυπώνει το επίπεδο υγείας και ευημερίας του πληθυσμού, καθώς και την αποτελεσματικότητα του συστήματος υγείας στη διασφάλιση ίσης πρόσβασης, πρόληψης και φροντίδας. Εξετάζει τόσο τα αποτελέσματα υγείας, όσο και την αντιληπτή ποιότητα ζωής, συμβάλλοντας στην κατανόηση των κοινωνικών προσδιοριστών της ευεξίας και της δημόσιας υγείας.

Η περιοχή περιλαμβάνει 2 στόχους και 4 δείκτες.

Στόχος Σ-Κ.16: Βελτίωση του επιπέδου υγείας

Δείκτης Κ.35: Προσδόκιμο υγιούς ζωής

Ο δείκτης μετρά τον μέσο αριθμό ετών που αναμένεται να ζήσει ένα νεογέννητο χωρίς σοβαρούς περιορισμούς στην καθημερινή λειτουργικότητα, λόγω ασθένειας ή αναπηρίας. Ο δείκτης συνιστά ένδειξη για τη συνολική ποιότητα ζωής και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών πρόληψης και υγειονομικής φροντίδας. Ο δείκτης καταγράφεται από την ΕΛΣΤΑΤ στην ετήσια έρευνα συνθηκών διαβίωσης.

Δείκτης Κ.36: Αυτοαναφερόμενη (Αντιληπτή) Υγεία

Ο δείκτης καταγράφει το ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού που αναφέρει ότι η υγεία του είναι «καλή» ή «πολύ καλή». Καταγράφει την υποκειμενική αντίληψη της υγείας, στο ευρύτερο πλαίσιο των κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων που επηρεάζουν την ευεξία στις περιοχές μετάβασης.

Στόχος Σ-Κ.17: Παρακολούθηση της εξέλιξης της θνησιμότητας

Δείκτης Κ.37: Ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας

Αποτυπώνεται το πλήθος των θανάτων βρεφών ηλικίας κάτω του ενός έτους ανά 1.000 γεννήσεις ζώντων. Ο δείκτης συνιστά κάποιας μορφής ένδειξη για το επίπεδο υγειονομικής περίθαλψης μητέρας και παιδιού, την ποιότητα των προγεννητικών και μεταγεννητικών υπηρεσιών και την κοινωνική φροντίδα.

Δείκτης Κ.38: Ειδική θνησιμότητα κατά κυριότερη αιτία θανάτου και Περιφέρεια

Στο πλαίσιο μέτρησης του δείκτη καταγράφεται το πλήθος των θανάτων που αποδίδονται σε συγκεκριμένες αιτίες (π.χ. καρδιαγγειακά νοσήματα, καρκίνος, αναπνευστικά νοσήματα) ανά 100.000 κατοίκους. Καταγράφονται οι κύριες αιτίες θανάτου, οι γεωγραφικές διαφοροποιήσεις και η χρονική εξέλιξη της θνησιμότητας και αποτελεί δείκτη της ΕΛΣΤΑΤ

3.3 Περιβάλλον

Η προστασία και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος είναι κρίσιμος παράγοντας για τις περιοχές μετάβασης, ιδιαίτερα εκείνες που έχουν επιβαρυνθεί επί δεκαετίες από εξορυκτικές δραστηριότητες, βαριά βιομηχανία και έντονες περιβαλλοντικές πιέσεις.

Η περιβαλλοντική διάσταση της μετάβασης ενσωματώνει μια νέα αναπτυξιακή λογική που θέτει στο επίκεντρο την **αιψόφορο αξιοποίηση των φυσικών πόρων, τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την κυκλική οικονομία, την προστασία της βιοποικιλότητας**, καθώς και την **οικολογική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων περιοχών**. Η μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό και παραγωγικό μοντέλο συνδέεται άμεσα με την ανάγκη αποκατάστασης περιβαλλοντικών βλαβών, την εφαρμογή πράσινων τεχνολογιών και τη σταδιακή εξάλειψη της εξάρτησης από τον άνθρακα, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Green Deal και το Πακέτο «Fit for 55».

Η διάσταση του Περιβάλλοντος αποτελεί βασικό θεμέλιο της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, καθώς διασφαλίζει ότι η οικονομική ανασυγκρότηση και η κοινωνική ανάπτυξη συντελούνται με όρους περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, οικολογικής ισορροπίας και ανθεκτικότητας στους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής.

Η διάσταση Περιβάλλοντος ευθυγραμμίζεται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (ιδίως ΣΒΑ 6 – Καθαρό Νερό και Αποχέτευση, ΣΒΑ 7 – Καθαρή Ενέργεια, ΣΒΑ 11 – Βιώσιμες Πόλεις, ΣΒΑ 12 – Υπεύθυνη Κατανάλωση, ΣΒΑ 13 – Δράση για το Κλίμα, ΣΒΑ 15 – Ζωή στη Στεριά), καθώς και με τη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα και τη Στρατηγική Μηδενικής Ρύπανσης. Παράλληλα, ενσωματώνει τις αρχές της Κυκλικής Οικονομίας, της Πράσινης Μετάβασης και των Περιβαλλοντικών Κριτηρίων ESG, οι οποίες αποτελούν σήμερα καθοριστικούς άξονες βιώσιμης ανάπτυξης.

Μέσω ενός ολοκληρωμένου συστήματος δεικτών, η περιβαλλοντική διάσταση παρακολουθεί την ποιότητα του αέρα, των υδάτων και του εδάφους, την προστασία του φυσικού κεφαλαίου, την περιβαλλοντική υγεία, την ανθεκτικότητα των υποδομών, καθώς και την πρόοδο προς την κλιματική ουδετερότητα. Παράλληλα, επιχειρεί να αξιολογήσει την επάρκεια των πολιτικών για τη διαχείριση αποβλήτων, τον ενεργειακό μετασχηματισμό, την αποκατάσταση εδαφών ορυχείων και την πρόληψη φυσικών καταστροφών.

Το Παρατηρητήριο ΔΑΜ μέσω του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ, προσφέρει μια τεκμηριωμένη παρακολούθηση της περιβαλλοντικής προόδου, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση στοχευμένων πολιτικών πράσινης ανάπτυξης και διορθωτικών παρεμβάσεων όπου απαιτείται. **Η περιβαλλοντική διάσταση δεν αποτελεί μόνο αντικείμενο παρακολούθησης – λειτουργεί ως οδηγός βιωσιμότητας, διασφαλίζοντας ότι η μετάβαση παραμένει οικολογικά υπεύθυνη, κοινωνικά δίκαιη και αναπτυξιακά βιώσιμη.**

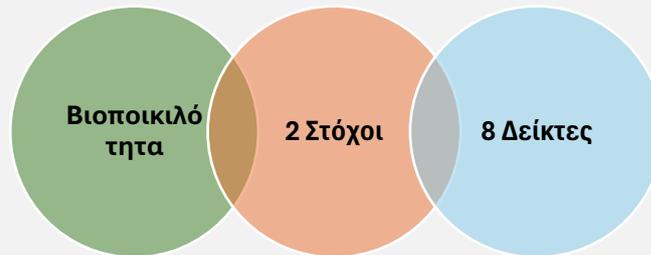
Σχήμα 8: Διάρθρωση της διάστασης «Περιβάλλον» σε Θεματικές Περιοχές, Στόχους και Δείκτες

Θεματική Περιοχή: Βιοποικιλότητα

Περιλαμβάνονται δείκτες που σχετίζονται με τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας, αποτυπώνοντας τη συνολική κατάσταση των οικοσυστημάτων, των ειδών και των φυσικών πόρων. Η βιοποικιλότητα αποτελεί βασικό στοιχείο οικολογικής ισορροπίας και ανθεκτικότητας των περιοχών μετάβασης.

Η περιοχή περιλαμβάνει **2 στόχους** και **8 δείκτες**.

Στόχος Σ-Π.1: Επάρκεια και Υγεία Φυσικού Αποθέματος

Δείκτης Π.1: Αφθονία επιλεγμένων ειδών (SEBI 1)

Ο δείκτης SEBI 1 (από το σύνολο των δεικτών SEBI – *Streamlining European Biodiversity Indicators*) αφορά την αλλαγή στην αφθονία και κατανομή επιλεγμένων ειδών και είναι ένας από τους βασικούς δείκτες που χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Ένωση για την παρακολούθηση της βιοποικιλότητας. Μετρά :

- Την πληθυσμιακή τάση συγκεκριμένων ειδών (κυρίως πτηνών και πεταλούδων) που θεωρούνται δείκτες οικολογικής υγείας.
- Την κατανομή αυτών των ειδών στον ευρωπαϊκό χώρο.
- Την επίδραση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και περιβαλλοντικών πιέσεων στα είδη.

Αποσκοπεί να συμβάλει στην αξιολόγηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας, και να υποστηρίξει την περιβαλλοντική πολιτική και την επίτευξη στόχων της Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα 2030.

Ο δείκτης θα παρέχεται εφόσον υπάρχει από τη Βάση Δεδομένων Biodiversity η οποία ανήκει και διαχειρίζεται από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.).

Δείκτης Π.2: Κάλυψη από δάση και άλλες δασώδεις εκτάσεις

Μέσω του δείκτη, αποτυπώνει το ποσοστό και την έκταση γης που καλύπτεται από δάση και άλλες δασώδεις εκτάσεις, σύμφωνα με τους κυρωμένους δασικούς χάρτες και το οικείο θεσμικό πλαίσιο. Ο δείκτης επιδεικνύει τη διαχρονική εξέλιξη της δασικής κάλυψης ως κρίσιμο παράγοντα για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, ενώ θα απεικονίζεται σε χαρτογραφικό υπόβαθρο.

Δείκτης Π.3: Προστατευόμενες περιοχές

Αποτυπώνεται η έκταση και το ποσοστό της χερσαίας και θαλάσσιας περιοχής που έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη ζώνη στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και διέπεται από το οικείο θεσμικό πλαίσιο. Αποτυπώνεται με τον τρόπο αυτό ο βαθμός θεσμικής προστασίας της βιοποικιλότητας. Ο δείκτης θα απεικονίζεται σε χαρτογραφικό υπόβαθρο.

Δείκτης Π.4: Ζώνες υψηλού κινδύνου

Ο δείκτης αποτυπώνει τη συνολική έκταση και το ποσοστό των επίσημα καταγεγραμμένων Ζωνών Υψηλού Κινδύνου. Χαρτογραφεί περιοχές με αυξημένη τρωτότητα σε καταστροφές και κλιματικές πιέσεις. Ο δείκτης θα απεικονίζεται σε χαρτογραφικό υπόβαθρο.

Δείκτης Π.5: Χαρτογράφηση κάλυψης και χρήσεων γης

Αποτυπώνεται η κατανομή των χρήσεων γης και ο βαθμός ολοκλήρωσης της κτηματογράφησης, μέσω καταγραφής:

- της συνολικής έκτασης και του ποσοστού γης ανά κατηγορία χρήσης (αγροτική, βιομηχανική, οικιστική κ.λπ.),
- της έκτασης και του ποσοστού των περιοχών που έχουν κτηματογραφηθεί από το Εθνικό Κτηματολόγιο ανά κατηγορία χρήσης γης.

Η αποτύπωση θα παρουσιάζεται σε χαρτογραφικό υπόβαθρο, παρέχοντας γεωχωρική πληροφορία για την παρακολούθηση των αλλαγών στη χρήση γης.

Στόχος Σ-Π.2: Προαγωγή της αποτελεσματικής διαχείρισης και διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών

Δείκτης Π.6: Εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων προστατευόμενων περιοχών

Μέσω του δείκτη, αποτυπώνεται η συνολική έκταση, το ποσοστό ολοκλήρωσης και ποσοστό θεσμοθέτησης των προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ) και Σχέδια Διαχείρισης αυτών και το οικείο θεσμικό πλαίσιο.

Δείκτης Π.7: Οικολογική αποκατάσταση περιοχών

Ο δείκτης καταγράφει την έκταση και το ποσοστό αποκατεστημένων οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των λιγνιτικών εδαφών, σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο οικολογικής αποκατάστασης. Παρακολουθείται κατ' αυτόν τον τρόπο η πρόοδος αποκατάστασης υποβαθμισμένων περιοχών.

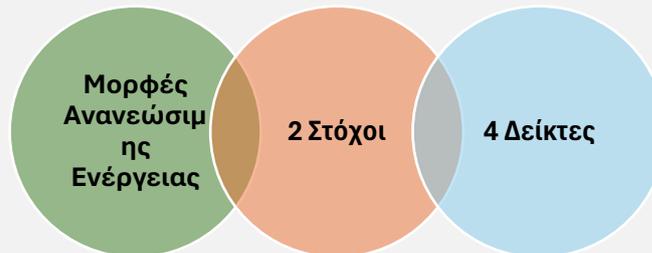
Δείκτης Π.8: Κυρώσεις για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Αποτυπώνεται, η συνολική έκταση και το ποσοστό των εκτάσεων των Προστατευόμενων Περιοχών που σχετίζονται με κυρώσεις που έχουν επιβληθεί για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας οι οποίες δεν έχουν αποκατασταθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που εφαρμόζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ).

Θεματική Περιοχή: Μορφές Ανανεώσιμης Ενέργειας

Αποτυπώνεται η πρόοδος της ενεργειακής μετάβασης προς ένα βιώσιμο μοντέλο χαμηλών εκπομπών άνθρακα, μέσω της ανάπτυξης και χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Περιλαμβάνονται δείκτες που καταγράφουν το βαθμό διείσδυσης των ΑΠΕ, την αποθήκευση ενέργειας, τις επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα και την αξιοποίηση ενεργειακών δυνατοτήτων σε τοπικό επίπεδο.

Η περιοχή περιλαμβάνει **2 στόχους** και **4 δείκτες**.

Στόχος Σ-Π.3: Ενίσχυση του βαθμού διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)

Δείκτης Π.9: Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Ο δείκτης καταγράφει το πλήθος αδειοδοτημένων εγκαταστάσεων παραγωγής ΑΠΕ και τη συνολική ποσότητα παραγόμενης ενέργειας ανά κατηγορία (αιολική, ηλιακή, υδροηλεκτρική, βιομάζα κ.ά.). Αποτυπώνει επίσης την ποσότητα και το ποσοστό της ενέργειας από ΑΠΕ που εγχέεται στο δίκτυο, από τις συνδέσεις των εγκαταστάσεων παραγωγής Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) της κάθε περιοχής μετάβασης και το μερίδιό τους στη συνολική τελική κατανάλωση ενέργειας της περιοχής, ενδεικνύοντας το βαθμό διείσδυσης των ΑΠΕ στον ενεργειακό τομέα. Ειδικότερα σε ότι αφορά τις ενεργειακές κοινότητες των περιοχών μετάβασης, καταγράφεται η αντίστοιχη παραγόμενη ποσότητα της ενέργειας που διοχετεύεται στο δίκτυο, σε κάθε περίπτωση, συμψηφισμού ή πώλησης και που αφορά σε αυτοκατανάλωση, καθώς και το ποσοστό της στο σύνολο της τελικής ακαθάριστης κατανάλωσης ενέργειας της περιοχής.

Δείκτης Π.10: Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται

Μέσω του δείκτη, καταγράφεται η συνολική ποσότητα ενέργειας που αποθηκεύεται ετησίως μέσω συστημάτων αποθήκευσης (μπαταρίες, αντλησιοταμίευση κ.λπ.) προκειμένου να ενισχυθεί η ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια τροφοδοσίας.

Δείκτης Π.11: Αρόσιμη γη με εκμετάλλευση για παραγωγή ενέργειας ή βιοκαυσίμων

Μέσω της μέτρησης του δείκτη, παρακολουθείται το ποσοστό αρόσιμης γης που αξιοποιείται για παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ (π.χ. φωτοβολταϊκά πάρκα σε αγροτικές εκτάσεις) ή για καλλιέργεια ενεργειακών φυτών ή/και παραγωγή βιοκαυσίμων.

Στόχος Σ-Π.4: Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των επενδύσεων στον ενεργειακό τομέα

Δείκτης Π.12: Επενδύσεις σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα

Αποτυπώνεται η οικονομική στήριξη και η ενεργειακή ανάπτυξη επιχειρήσεων ΑΠΕ και βιοκαυσίμων μέσω:

- του συνολικού ύψους ενισχύσεων, του πλήθους και του ποσοστού επιχειρήσεων παραγωγής ΑΠΕ και βιοκαυσίμων που έλαβαν χρηματοδότηση για παραγωγικές επενδύσεις,
- της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος (MW) των επιχειρήσεων ΑΠΕ που ενισχύθηκαν και του ποσοστού της στο σύνολο της εγκατεστημένης ισχύος της περιοχής μετάβασης από όλες τις ΑΠΕ

λαμβάνοντας υπόψη όλες τις μορφές ενίσχυσης (επιχορήγηση κεφαλαίου, φοροαπαλλαγές, επιδότηση επιτοκίου ή εγγύησης δανείου, ενίσχυση κεφαλαιουχικής συμμετοχής τύπου Venture Capital).

Θεματική Περιοχή: Διαχείριση και Χρήση Φυσικών Πόρων

Η θεματική περιοχή αποτυπώνει τον τρόπο με τον οποίο οι φυσικοί πόροι (έδαφος, νερό, πρώτες ύλες, βιομάζα) χρησιμοποιούνται και προστατεύονται στο πλαίσιο της μετάβασης. Εστιάζει στην αποκατάσταση υποβαθμισμένων περιοχών περιλαμβάνοντας τα λιγνιτικά εδάφη, τη βιώσιμη χρήση πόρων, την κυκλική οικονομία και τη μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης.

Η περιοχή περιλαμβάνει **3 στόχους και 9 δείκτες**.

Στόχος Σ-Π.5: Αποκατάσταση και αξιοποίηση των λιγνιτικών εδαφών

Δείκτης Π.13: Αποκατάσταση και αξιοποίηση των λιγνιτικών εδαφών

Ο δείκτης αποτυπώνει τη συνολική έκταση και το ποσοστό των αποκατεστημένων λιγνιτικών εδαφών, καθώς και το ποσοστό αυτών που έχουν πολεοδομηθεί, μεταβιβαστεί στην Ελληνική Εταιρεία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Α.Ε., με διακριτικό τίτλο «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» ή διατεθεί για παραγωγικές ή κοινωφελείς χρήσεις. Καταγράφεται, έτσι, η πρόοδος της μεταλιγνιτικής αξιοποίησης των εδαφών.

Στόχος Σ-Π.6: Διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της προστασίας των φυσικών πόρων

Δείκτης Π.14: Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού

Ο δείκτης μετρά τον όγκο ανανεώσιμου γλυκού νερού που παράγεται από αφαλατώσεις και διεργασίες κυκλικής οικονομίας, αποτυπώνοντας τη συμβολή εναλλακτικών πηγών νερού στη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Δείκτης Π.15: Αγροτική γη με πρακτικές αποδοτικής χρήσης πόρων

Μέσω του δείκτη, αποτυπώνεται η έκταση και το ποσοστό των καλλιεργειών που εφαρμόζουν βιώσιμες ή βελτιωμένες γεωργικές πρακτικές, με στόχο την αποδοτική χρήση φυσικών πόρων (νερού, εδάφους, ενέργειας κ.ά.). Περιλαμβάνονται πρακτικές όπως:

- η χρήση αποδοτικών τεχνολογιών,
- η εφαρμογή καλλιεργειών χαμηλής κατανάλωσης πόρων,
- η βελτιστοποίηση της χρήσης των διαθέσιμων πόρους.

Οι βιολογικές καλλιέργειες καταγράφονται διακριτά.

Δείκτης Π.16: Περιορισμός απωλειών δικτύου ύδρευσης

Ο δείκτης μετρά το ποσοστό του παραγόμενου ή εισερχόμενου στο δίκτυο νερού που χάνεται λόγω διαρροών, παράνομων συνδέσεων ή μη καταγεγραμμένης κατανάλωσης. Αποτελεί δείκτη αποδοτικής διαχείρισης υδατικών πόρων.

Δείκτης Π.17: Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα

Αποτυπώνεται το πλήθος και το ποσοστό επιχειρήσεων ανά κλάδο που διαθέτουν πιστοποίηση περιβαλλοντικής διαχείρισης από εθνικούς ή διεθνείς φορείς (όπως ISO 14001, EMAS, B Corp ή άλλα ESG - Environmental, Social, Governance πρότυπα που περιλαμβάνουν δράσεις για φύση ή τα οικοσυστήματα), με ρητές δεσμεύσεις για τη βιοποικιλότητα και την προστασία των οικοσυστημάτων.

Καταγράφονται διακριτά οι επιχειρήσεις με οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει στην Ταξινόμια της ΕΕ και οι τουριστικές επιχειρήσεις.

Στόχος Σ-Π.7: Αειφορική διαχείριση αποβλήτων

Δείκτης Π.18: Ανακύκλωση αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ)

Καταγράφεται το βάρος και το ποσοστό ανακύκλωσης στερεών αποβλήτων στο σύνολο των παραγόμενων αποβλήτων και ειδικότερα αποβλήτων συσκευασιών, πλαστικών, ξύλινων συσκευασιών, Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού ΑΗΗΕκαι βιοαποβλήτων.

Δείκτης Π.19: Μονάδες ανάκτησης/διαχείρισης αποβλήτων

Ο δείκτης καταγράφει το πλήθος των μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων ανά τύπο επεξεργασίας (επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση / ανάκτηση υλικών, ανάκτηση ενέργειας, διάθεση όταν δεν υπάρχει εναλλακτική) και τη συνολική ετήσια δυναμικότητά τους σε τόνους. Περιλαμβάνονται οι διάφορες κατηγορίες αποβλήτων όπως αγροτικά, κτηνοτροφικά ή οργανικών απόβλητα κλπ.

Δείκτης Π.20: Ένταση παραγωγής αποβλήτων

Ο δείκτης αποτυπώνει την αξία του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) που παράγεται από δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων ετησίως, υποδεικνύοντας τον οικονομικό ρόλο του κλάδου.

Δείκτης Π.21: Πάρκα Κυκλικής Οικονομίας

Στο πλαίσιο μέτρησης του δείκτη, καταγράφεται το πλήθος οργανωμένων εγκαταστάσεων και περιοχών κυκλικής οικονομίας, ο συνολικός κύκλος εργασιών τους καθώς και το ποσοστό του στην οικονομία. Πρόκειται για θεσμοθετημένα ή επιχειρησιακά λειτουργούντα πάρκα κυκλικής οικονομίας που εφαρμόζουν πρακτικές:

- βιώσιμης διαχείρισης πόρων,
- ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υλικών,
- βιομηχανικής συμβίωσης και συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων.

Η αποτύπωση ευθυγραμμίζεται με το θεσμικό πλαίσιο και τις εθνικές και ευρωπαϊκές στρατηγικές για την κυκλική οικονομία, όπως:

- Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία (2020)
- Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία 2021–2025
- Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία & Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία (Circular Economy Action Plan) της ΕΕ.

Θεματική Περιοχή: Δεσμεύσεις για τη Μετάβαση στη Βιωσιμότητα

Παρακολουθούνται η εφαρμογή πολιτικών και μέτρων για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, η ενεργειακή αποδοτικότητα, η πράσινη δημοσιονομική πολιτική και η συμμετοχή της κοινωνίας στην πράσινη μετάβαση. Κατ' αυτό τον τρόπο παρέχονται ενδείξεις για την αξιολόγηση τόσο των περιβαλλοντικών επιδόσεων όσο και της υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Η περιοχή περιλαμβάνει 5 στόχους και 7 δείκτες.

Στόχος Σ-Π.8: Εφαρμογή οικονομικών αντικινήτρων περιβαλλοντικών πολιτικών

Δείκτης Π.22: Τιμολόγηση άνθρακα

Ο δείκτης καταγράφει το ποσό τιμολόγησης των εκπομπών CO₂ που προκύπτουν από τη χρήση ενέργειας. Το σύνολο δεδομένων παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της τιμολόγησης του άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών φόρων κατανάλωσης καυσίμων, των φόρων άνθρακα και των τιμών εμπορεύσιμων αδειών εκπομπών.

Δείκτης Π.23: Περιβαλλοντικοί φόροι

Καταγράφονται τα συνολικά δημόσια έσοδα από περιβαλλοντικούς φόρους που σχετίζονται με τη ρύπανση του περιβάλλοντος ή την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Αποτελεί ένδειξη της εφαρμογής των πράσινων φορολογικών πολιτικών.

Στόχος Σ-Π.9: Κοινωνική ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον

Δείκτης Π.24: Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή

Μέσω του δείκτη αποτυπώνεται η αντίληψη και ο βαθμός ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με:

- τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, και
- την ανάγκη λήψης μέτρων προσαρμογής και μετριασμού.

Στόχος Σ-Π.10: Ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας

Δείκτης Π.25: Ενεργειακή κλάση κτηρίων

Αποτυπώνεται, στο πλαίσιο της μέτρησης, το πλήθος, συνολική επιφάνεια και το ποσοστό των ιδιόκτητων και των δημόσιων και δημοτικών κτιρίων που βρίσκονται σε λειτουργία τα οποία, κατόπιν έκδοσης Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ), έχουν καταταχθεί σε ενεργειακή κλάση Β ή υψηλότερη (Α, Α+ κ.λπ.). Ο δείκτης παρακολουθεί τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού αποθέματος.

Δείκτης Π.26: Κατανάλωση ενέργειας

Ο δείκτης παρακολουθεί την κατά κεφαλήν και συνολική κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε ετήσια βάση, ανά τομέα χρήσης (κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις κ.λπ.), καταγράφοντας τις ενεργειακές ανάγκες και τάσεις.

Στόχος Σ-Π.11: Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου

Δείκτης Π.27: Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου

Μέσω του δείκτη παρακολουθείται η ποσότητα εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (CO₂, CH₄, N₂O κ.λπ. *) ανά κάτοικο, εξαιρουμένων των εκπομπών που προέρχονται από αλλαγή χρήσεων γης και δασοκομία (LULUCF), ως μία ένδειξη προόδου προς την κλιματική ουδετερότητα.

* Τα αέρια θερμοκηπίου αποτελούν μια ομάδα επτά αερίων: διοξείδιο του άνθρακα (CO₂), μεθάνιο (CH₄), υποξείδιο του αζώτου (N₂O), υδροφθοράνθρακες (HFC), υπερφθοράνθρακες (PFC), εξαφθοριούχο θείο (SF₆), τριφθοριούχο άζωτο (NF₃).

Στόχος Σ-Π.12: Ενίσχυση της πράσινης μετάβασης στις μεταφορές

Δείκτης Π.28: Προώθηση ηλεκτροκίνησης

Η μέτρηση αποτυπώνει το πλήθος και συνολική ισχύς εγκατεστημένων ηλεκτρικών φορτιστών για οχήματα, που είναι προσβάσιμοι στο κοινό (δημότες, επισκέπτες, επιχειρήσεις) χωρίς περιορισμούς πρόσβασης, σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, καθώς και το πλήθος και το ποσοστό των ηλεκτρικών οχημάτων και άλλων οχημάτων μηδενικών εκπομπών CO₂. Με τον τρόπο αυτό, αποτυπώνεται μία ένδειξη της προόδου προς τις βιώσιμες μεταφορές και τη μείωση εκπομπών.

3.4 Διακυβέρνηση

Η διάσταση της «Συμμετοχικής» Διακυβέρνησης αποτελεί θεμελιώδη παράμετρο της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, καθώς συνδέεται με τη **διαφάνεια**, τη **λογοδοσία**, την **ποιότητα των θεσμών** και την **ενεργό εμπλοκή της κοινωνίας στον αναπτυξιακό σχεδιασμό και στην υλοποίηση της διαδικασίας δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης**. Η αποτελεσματική διακυβέρνηση και η δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις ώστε ο μετασχηματισμός των περιοχών μετάβασης να υλοποιείται με κοινωνική νομιμοποίηση, συλλογική ευθύνη και θεσμική αξιοπιστία. Η συμμετοχική διακυβέρνηση δεν εστιάζει μόνο στην αποδοτικότητα της διοίκησης αλλά και στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι πολίτες, οι θεσμικοί φορείς, η αυτοδιοίκηση, οι επιχειρήσεις και η κοινωνία των πολιτών έχουν ενεργό ρόλο στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το μέλλον τους.

Η ανάγκη για ενίσχυση της διακυβέρνησης αναδεικνύεται ιδιαίτερα στις περιοχές που βρίσκονται σε διαδικασία παραγωγικού μετασχηματισμού, όπως οι λιγνιτικές περιοχές της χώρας. Η μετάβαση δεν αφορά μόνο την οικονομική μετάλλαξη και τη δημιουργία νέου παραγωγικού μοντέλου, αλλά προϋποθέτει και θεσμική ωρίμανση. Η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους θεσμούς, η καταπολέμηση της διαφθοράς, η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και η διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελούν βασικούς δείκτες δημοκρατικής ποιότητας στο πλαίσιο της μετάβασης.

Η διάσταση της Συμμετοχικής Διακυβέρνησης θεμελιώνεται με βάση τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και τις Αρχές Καλής Διακυβέρνησης του Συμβουλίου της Ευρώπης και ευθυγραμμίζεται με τον Στόχο 16 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί). Παράλληλα, εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενίσχυση της διαφάνειας, της συμμετοχής και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης (Just Transition Mechanism – JTM).

Η διάσταση αυτή αποτυπώνει τρεις βασικές συνιστώσες ακολουθώντας τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων:

- τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, ως εγγύηση δημοκρατίας και κοινωνικής δικαιοσύνης,
- την Αποτελεσματικότητα Θεσμών, η οποία αφορά σε θέματα αξιοπιστίας και διοικητικής ικανότητας,
- τη Συμμετοχικότητα των Τοπικών Κοινωνιών, που εκφράζει τον βαθμό ενεργοποίησης και εμπλοκής της κοινωνίας στη λήψη αποφάσεων.

Μέσα από ένα ολοκληρωμένο σύστημα δεικτών, η διάσταση αυτή αξιολογεί ζητήματα όπως η αντίληψη των πολιτών για το κράτος δικαίου, η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, το επίπεδο ασφάλειας, η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, αλλά και η συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες διαβούλευσης και διακυβέρνησης.

Το Παρατηρητήριο ΔΑΜ, αξιοποιεί το Σύστημα Δεικτών ως βασικό εργαλείο ώστε να παρέχει τεκμηριωμένη και έγκυρη πληροφόρηση για την πορεία εφαρμογής της Συμμετοχικής και Δίκαιης Μετάβασης, και να εντοπίζει θεσμικές αδυναμίες, ελλείμματα εμπιστοσύνης ή συμμετοχής και ζητήματα δημοκρατικής λογοδοσίας. Η Συμμετοχική Διακυβέρνηση μετατρέπεται έτσι σε μηχανισμό ενίσχυσης θεσμικής αποτελεσματικότητας και εργαλείο διαμόρφωσης πολιτικών, διασφαλίζοντας ότι η μετάβαση είναι συλλογική, δημοκρατική και δίκαιη για όλους.

Ως βασικός πυλώνας του συστήματος συμμετοχικής διακυβέρνησης της διαδικασίας μετάβασης έχουν ήδη θεσμοθετηθεί και λειτουργούν στις περιοχές μετάβασης οι Περιφερειακές Εδαφικές Επιτροπές που υποστηρίζονται από Επιστημονικές Ομάδες, τις οποίες υποστηρίζει το Εθνικό Παρατηρητήριο ΔΑΜ συνιστώντας το σημείο επαφής τους με την ΕΥΔΑΜ.

Σχήμα 10 : Διάρθρωση της διάστασης «Διακυβέρνηση» σε Θεματικές Περιοχές, Στόχους και Δείκτες

Δείκτης Δ.2: Αντίληψη πολιτών περί κράτους δικαίου

Αποτυπώνεται η αντίληψη των πολιτών σχετικά με θέματα διαφάνειας και τήρησης της νομοθεσίας στη λειτουργία των δημόσιων φορέων και στην υλοποίηση δημόσιων έργων και προγραμμάτων αναφορικά με τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση.

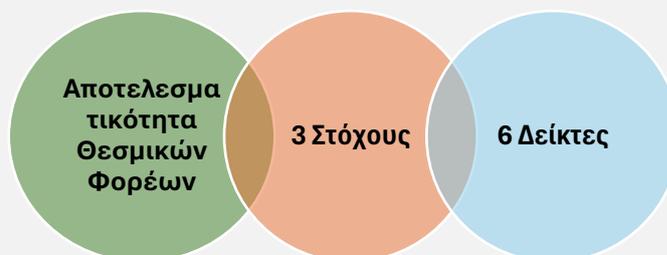
Δείκτης Δ.3: Αίσθηση ικανοποίησης από την ποιότητα ζωής σήμερα και τις μελλοντικές προοπτικές της

Μέσω του δείκτη, καταγράφεται το αίσθημα ικανοποίησης των πολιτών από την ποιότητα της ζωής τους σήμερα και από την προοπτική που δημιουργείται στο πλαίσιο της διαδικασίας Δίκαιης Μετάβασης. Η ικανοποίηση από τη ζωή αποτελεί κρίσιμο δείκτη κοινωνικής ευημερίας, καθώς συμπληρώνει άλλα μέτρα όπως το εισόδημα, η εκπαίδευση, η υγεία και οι κοινωνικές συνθήκες. Υπολογίζεται συνήθως βάσει έρευνας πεδίου ως ένα σταθμισμένο άθροισμα διαφορετικών κατηγοριών απόκρισης με βάση τα ποσοστά των πολιτών της τρέχουσας ζωής τους σε σχέση με την καλύτερη και χειρότερη προοπτική της ζωής τους σε κλίμακα από το 0 έως το 10, χρησιμοποιώντας τη κλίμακα Cantril (γνωστή και ως "Self-Anchoring Striving Scale").

Θεματική Περιοχή: Αποτελεσματικότητα Θεσμικών Φορέων

Η θεματική περιοχή επιχειρεί να αποτυπώσει την άποψη των πολιτών για τη θεσμική αποτελεσματικότητα της αρχών που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση της διαδικασίας δίκαιης μετάβασης, που περιλαμβάνει την ικανότητά τους να λειτουργούν αξιόπιστα και αποδοτικά, εξυπηρετώντας το δημόσιο συμφέρον. Περιλαμβάνει επίσης δεδομένα που αφορούν στη διασφάλιση αισθήματος ασφάλειας στους πολίτες που συνιστά θεσμική αρμοδιότητα των τοπικών και εθνικών αρχών.

Η περιοχή περιλαμβάνει **3 στόχους** και **6 δείκτες**.

Στόχος Σ-Δ.2: Αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης

Δείκτης Δ.4: Ικανοποίηση πολιτών από τη χρήση υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης

Ο δείκτης αποτυπώνει το επίπεδο ικανοποίησης των χρηστών υπηρεσιών (ψηφιακών και μη) της δημόσιας διοίκησης, ανά τομέα και επίπεδο διοίκησης/αυτοδιοίκησης.

Στόχος Σ-Δ.3: Δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης στη διακυβέρνηση της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Δείκτης Δ.5: Αποτελεσματικότητα του συστήματος διακυβέρνησης της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Καταγράφεται η άποψη των πολιτών αναφορικά με την αποτελεσματικότητα και τη λειτουργία του συστήματος διακυβέρνησης της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

Στόχος Σ-Δ.4: Αποφυγή φαινομένων που διαταράσσουν το αίσθημα ασφαλούς διαβίωσης

Δείκτης Δ.6: Αίσθηση επάρκειας πολιτικής ασφάλειας

Ο δείκτης μετρά το πλήθος και το ποσοστό των πολιτών που δηλώνουν αίσθημα ανασφάλειας καθώς και τους σχετικούς λόγους.

Δείκτης Δ.7: Ανθρωποκτονίες

Αποτυπώνονται ο αριθμός και το ποσοστό ανθρωποκτονιών το οποίο αναφέρεται στον αριθμό των εκ προθέσεως ανθρωποκτονιών (δολοφονιών) που καταγράφονται σε έναν πληθυσμό 100.000 ατόμων, κατά τη διάρκεια ενός έτους.

Δείκτης Δ.8: Θάνατοι από τροχαία ατυχήματα

Καταγράφεται το ετήσιο πλήθος και το ποσοστό των θανάτων από τροχαία ατυχήματα στον πληθυσμό των περιοχών δίκαιης μετάβασης.

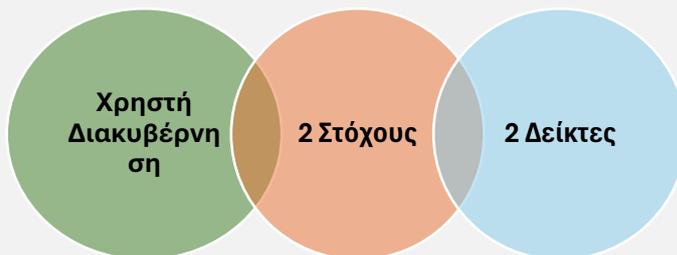
Δείκτης Δ.9: Κρούσματα εγκληματικότητας

Ο δείκτης παρακολουθεί το ετήσιο πλήθος και ποσοστό των καταγγελιών για επίθεση, κλοπή ή ληστεία στον πληθυσμό των κατοίκων και των νοικοκυριών

Θεματική Περιοχή: Χρηστή Διακυβέρνηση

Περιλαμβάνονται δείκτες που σχετίζονται με τις διαδικασίες μέσω των οποίων το κράτος και η τοπική αυτοδιοίκηση διαχειρίζονται τους δημόσιους οικονομικούς πόρους, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια, τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και την αποφυγή φαινομένων διαφθοράς σε ότι αφορά την υλοποίηση της διαδικασίας δίκαιης μετάβασης αλλά και ευρύτερα των αναπτυξιακών στρατηγικών των περιοχών μετάβασης.

Η περιοχή περιλαμβάνει 2 στόχους και 2 δείκτες.

Στόχος Σ-Δ.5: Βελτίωση της οικονομικής κατάστασης της τοπικής αυτοδιοίκησης

Δείκτης Δ.10: Ακαθάριστο χρέος Περιφέρειας (% ΑΕγχΠ)

Ο δείκτης παρακολουθεί το ακαθάριστο χρέος της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκφρασμένο ως ποσοστό του ΑΕΠ. Το ακαθάριστο χρέος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αναφέρεται στο συνολικό ποσό των οικονομικών υποχρεώσεων που έχουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) — δηλαδή οι δήμοι και οι περιφέρειες — προς τρίτους, χωρίς να αφαιρούνται τυχόν απαιτήσεις ή διαθέσιμα.

Στόχος Σ-Δ.6: Βελτίωση της αντίληψης περί χρηστής διακυβέρνησης και αποφυγής φαινομένων διαφθοράς

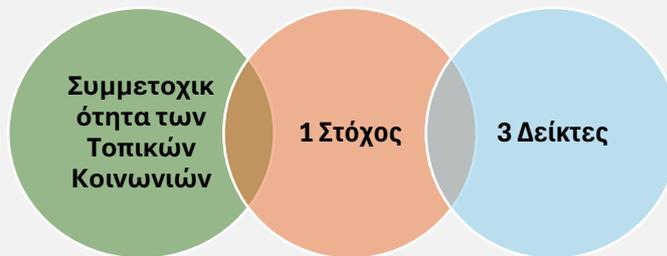
Δείκτης Δ.11: Αντίληψη περί χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης

Αποτυπώνεται η αντίληψη των πολιτών σχετικά με το επίπεδο χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης αναφορικά με την υλοποίηση της διαδικασίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και σχετικών άλλων στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης

Θεματική Περιοχή: Συμμετοχικότητα των Τοπικών Κοινωνιών

Αφορά στην αποτύπωση του βαθμού ενεργού συμμετοχής των πολιτών, συλλογικών φορέων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, στον δημόσιο διάλογο και στη διαμόρφωση πολιτικών. Η συμμετοχή αυτή αποτελεί βασικό παράγοντα δημοκρατικής διακυβέρνησης, διαφάνειας και κοινωνικής νομιμοποίησης της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και κατά βάση διασφαλίζεται με τη λειτουργία των Περιφερειακών Εδαφικών Επιτροπών.

Η περιοχή περιλαμβάνει **1 στόχος** και **3 δείκτες**.

Στόχος Σ-Δ.7: Ενεργοποίηση της συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία δίκαιης μετάβασης

Δείκτης Δ.12: Ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά

Αποτυπώνεται το ποσοστό των πολιτών που καταγράφηκε ότι συμμετείχε σε δημόσια διαβούλευση σχετικά με θέματα της δίκαιης μετάβασης, περιβάλλοντος ή κλιματικής αλλαγής, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής των πολιτών σε συλλογικά όργανα διοίκησης για το δημόσιο συμφέρον, ειδικότερα σε επιτροπές και ομάδες που αφορούν τη δίκαιη μετάβαση. Επίσης διερευνάται ευρύτερα το ενδιαφέρον των πολιτών για τα κοινά μέσα από την καταγραφή του ποσοστού των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων που ψήφισαν κατά τις πρόσφατες εθνικές, περιφερειακές και δημοτικές εκλογές.

Δείκτης Δ.13: Οργανώσεις και φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών

Καταγράφεται η δράση και η εμβέλεια των οργανώσεων και φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών ειδικότερα όσων εστιάζουν στα θέματα της δίκαιης μετάβασης, του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής, μετρώντας μεγέθη όπως:

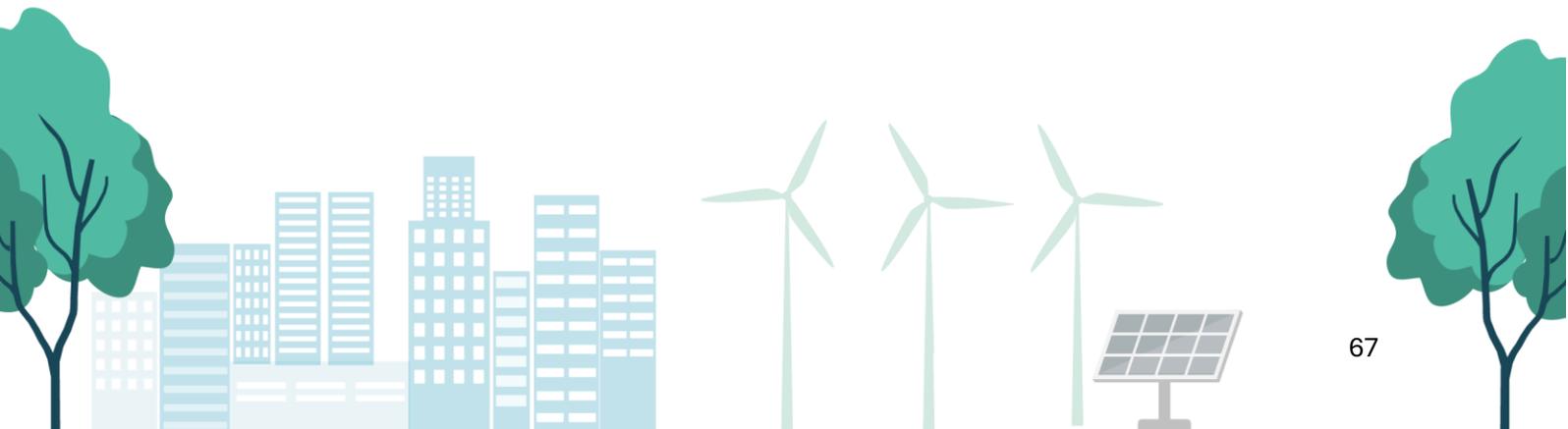
- το πλήθος των οργανώσεων και φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών,
- ο κύκλος εργασιών των οργανώσεων και φορέων,
- το πλήθος των εργαζομένων στις οργανώσεις αυτές,
- το πλήθος των αιτημάτων δράσεων καθώς και των απόψεων που καταθέτουν οι οργανώσεις σχετικά με τη Δίκαιη Μετάβαση.

Δείκτης Δ.14: Εθελοντισμός

Ο δείκτης αποτυπώνει το ποσοστό των πολιτών που δήλωσαν ότι συμμετείχαν σε εθελοντικές δραστηριότητες (οργανωμένες ή άτυπες) κατά το τελευταίο έτος, με ειδική διάκριση για τις δράσεις που αφορούν τη Δίκαιη Μετάβαση, το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Επιχειρησιακή Λειτουργία του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

4 Επιχειρησιακή Λειτουργία του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

4.1 Πλαίσιο Λειτουργίας του Συστήματος Δεικτών

4.1.1 Διατομεακή Συνεργασία και Θεσμική Δικτύωση

Η λειτουργία του Συστήματος Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) στηρίζεται σε σαφές θεσμικό πλαίσιο, όπως ορίζεται από τον Ν. 4872/2021, και υλοποιείται υπό την ευθύνη του Εθνικού Παρατηρητηρίου ΔΑΜ. Στο πλαίσιο αυτό, **το Σύστημα Δεικτών αποτελεί το βασικό εργαλείο παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών της μετάβασης**, αποτυπώνοντας με μετρήσιμο τρόπο τις επιπτώσεις τους στην παραγωγική ανασυγκρότηση, την απασχόληση και τις δεξιότητες, στην κοινωνική συνοχή και στο φυσικό περιβάλλον.

Με σκοπό τη συγκέντρωση και την επικαιροποίηση δεδομένων και πληροφοριών για τον υπολογισμό του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ αλλά και γενικότερα την υποστήριξη των επιχειρησιακών του στόχων, το Εθνικό Παρατηρητήριο ΔΑΜ υποστηρίζεται από τα Παραρτήματά του, βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τις Περιφερειακές Εδαφικές Επιτροπές ΔΑΜ και τις Επιστημονικές Ομάδες τους, ενώ αναπτύσσει ειδικό δίκτυο συνεργασίας με ένα πλήθος δημόσιων φορέων και λοιπών οργανισμών οι οποίοι διατηρούν έγκριτες βάσεις δεδομένων και στατιστικά στοιχεία σε διάφορους αναπτυξιακούς τομείς, καθώς και φορείς που ασκούν αρμοδιότητες σε κρίσιμους τομείς πολιτικής, όπως η ενέργεια, η οικονομική ανάπτυξη, η εργασία, η παιδεία, η κοινωνική ένταξη, η υγεία, η βιομηχανία και το περιβάλλον. Στο δίκτυο αυτό περιλαμβάνονται:

- Δημόσιοι οργανισμοί και υπουργεία σε κρίσιμους τομείς πολιτικής,
- Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης των περιοχών μετάβασης,
- η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027, η Δ/ση Στρατηγικού Σχεδιασμού & Συντονισμού Χρηματοδότησης της ΕΥΔΑΜ λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τον επιπρόσθετο ρόλο της ως Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Ειδικού Προγράμματος Αντισταθμιστικού Πόρου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΑΠ ΔΑΜ)
- οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027, όπως ο ΕΦΕΠΑΕ, και βασικοί δικαιούχοι του Προγράμματος όπως η Ελληνική Εταιρεία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Α.Ε.(ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.),
- οι Ειδικές Υπηρεσίες ΕΣΠΑ 2021-2027, του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), αξιοποιώντας τα πληροφοριακά τους συστήματα όπως ΟΠΣ-ΕΣΠΑ, ΟΠΣ-ΠΔΕ και ΟΠΣΚΕ, καθώς και
- Ερευνητικοί και Ακαδημαϊκοί φορείς, Επιμελητήρια, και λοιποί φορείς και οργανισμοί των περιοχών μετάβασης.

Ανάλογα με τις ανάγκες θεματικών περιοχών στις οποίες αναπτύσσονται οι διαστάσεις του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ, το Παρατηρητήριο ΔΑΜ σε συνεργασία με τα Παραρτήματά του, οργανώνει και υποστηρίζεται από ομάδες εμπειρογνομόνων ώστε να αντιμετωπίζει ειδικότερες προκλήσεις λήψης, ανάλυσης και επεξεργασίας δεδομένων.

Η συνεργασία αυτή εξασφαλίζει την ενσωμάτωση των επιμέρους πολιτικών σε ένα ενιαίο και λειτουργικά συνεκτικό Σύστημα Δεικτών, επιτρέποντας την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων τόσο σε εθνικό αλλά κυρίως σε περιφερειακό/εδαφικό επίπεδο.

4.1.2 Πηγές Τροφοδότησης του Συστήματος Δεικτών

Το Σύστημα Δεικτών βασίζεται σε ένα πολυσύνθετο πλέγμα πηγών δεδομένων που συνδυάζει διοικητικά πληροφοριακά συστήματα, θεσμικά μητρώα, βάσεις δεδομένων δημόσιων φορέων, εξειδικευμένες μελέτες, επίσημες στατιστικές και πρωτογενείς έρευνες. Η αρχιτεκτονική αυτή διασφαλίζει την αξιοπιστία, τη συχνότητα ενημέρωσης και τη συγκρισιμότητα των δεικτών, επιτρέποντας την παρακολούθηση τόσο των κοινωνικοοικονομικών όσο και των περιβαλλοντικών διαστάσεων της μετάβασης.

Αρκετοί δείκτες του Συστήματος έχουν σύνθετο ή περιληπτικό χαρακτήρα, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη χρήση συνδυαστικών μεθόδων μέτρησης και τεκμηρίωσης. Σε πολλές περιπτώσεις, οι επιμέρους υποδείκτες τροφοδοτούνται από διαφορετικές πηγές δεδομένων, όπως πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων δημόσιων φορέων, αποτελέσματα μελετών και ερευνών πεδίου. Η διαφοροποίηση αυτή απαιτεί συντονισμό και συνεπή μεθοδολογική προσέγγιση, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία, η συγκρισιμότητα και η συνοχή των αποτελεσμάτων του Συστήματος Δεικτών

4.1.2.1 Διοικητικές πηγές που τροφοδοτούν το Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης με δευτερογενή δεδομένα

Οι διοικητικές βάσεις δεδομένων και τα πληροφοριακά συστήματα φορέων του δημοσίου τροφοδοτούν το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ με συνεχή και επιχειρησιακά επαληθεύσιμα δεδομένα. Σε αυτά περιλαμβάνονται **ενδεικτικά και μη περιοριστικά** τα ακόλουθα :

- **Πληροφοριακά Συστήματα (ενδεικτική αναφορά)**

- Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ)
- Πληροφοριακό Σύστημα Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΠΣ ΓΛΚ)
- Πληροφοριακό σύστημα TAXISnet
- Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΕΣΠΑ (ΟΠΣ-ΕΣΠΑ και ΟΠΣΚΕ)
- Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΟΠΣ-ΤΑΑ)
- Πληροφοριακό Σύστημα-ΕΡΓΑΝΗ
- Πληροφοριακό Σύστημα Δημόσια Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΠΣ-ΔΥΠΑ)
- Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας
- Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΕΣΠΑ, ΕΠΑ/ΠΔΕ, Κρατικών Ενισχύσεων, ΤΑΑ

- **Φορείς που διατηρούν δεδομένα (ενδεικτική αναφορά)**

○ Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών	○ Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)
○ Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας	○ Ελληνική Αστυνομία
○ Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Θρησκευμάτων	○ Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΤΕΕ)
○ Υπουργείο Υγείας	
○ Υπουργείο Εσωτερικών	

- Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)
- Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ)
- Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων (Elevate Greece)
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ)
- European Patent Office (EPO)
- Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΟΒΙ)
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)
- Τράπεζα της Ελλάδος, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα
- Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ)
- Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ)
- Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ)
- Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ)
- Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ)
- Εθνικός Οργανισμός πιστοποίησης προσόντων και επαγγελματικού προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ)
- Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ/Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα)
- Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Ικανοτήτων (ΕΑΨΙ)
- Μονάδα Εμπειρογνομίων Απασχόλησης Κοινωνικής Ασφάλισης - Πρόνοιας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΜΕΚΥ)

Η τροφοδότηση του Συστήματος Δεικτών από διοικητικές πηγές διασφαλίζει τη συστηματική, αξιόπιστη και επικαιροποιημένη ροή δευτερογενών δεδομένων. Η αξιοποίηση των επιμέρους πληροφοριακών συστημάτων και βάσεων δεδομένων των φορέων της δημόσιας διοίκησης επιτρέπει τη συγκριτική ανάλυση, τη χρονική παρακολούθηση και τη διασταύρωση δεικτών σε πολλαπλά επίπεδα ελέγχου. Παράλληλα, η ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων αποτελεί προϋπόθεση για τη βελτίωση της ποιότητας, πληρότητας και συνέπειας των στοιχείων, διαμορφώνοντας ένα ενιαίο και επιχειρησιακά επαληθεύσιμο πλαίσιο δεδομένων για την τεκμηρίωση και αξιολόγηση της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

4.1.2.2 Μελέτες και έρευνες πεδίου που τροφοδοτούν το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ με πρωτογενή δεδομένα

Οι μελέτες και οι έρευνες πεδίου χρησιμοποιούνται αντίστοιχα για τη συλλογή δεδομένων με την επεξεργασία διαφόρων πηγών πληροφόρησης αλλά και την πρωτογενή συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και χωρικές επιπτώσεις της μετάβασης, την πρόσβαση σε υπηρεσίες και την αντίληψη των πολιτών για τις δημόσιες πολιτικές. Ειδικότερα οι έρευνες πεδίου είναι χρήσιμες για την μέτρηση δεικτών που σχετίζονται με την αποτίμηση και την παρακολούθηση του συστήματος συμμετοχικής διακυβέρνησης. Παράλληλα, οι εξειδικευμένες μελέτες παρέχουν τεκμηρίωση για συγκεκριμένους δείκτες, όπως περιβαλλοντικές ή ενεργειακές αποτυπώσεις, αναλύσεις έργων και μελέτες που σχετίζονται με το σχεδιασμό δημόσιων έργων στη βάση κάλυψης συγκεκριμένων αναγκών, στοιχεία παρακολούθησης ιδιωτικών επενδύσεων συγχρηματοδοτούμενων ή μη κ.α.. Οι μελέτες αυτές λειτουργούν συμπληρωματικά, υποστηρίζοντας τη

Οι (πρωτογενείς) έρευνες πεδίου και οι εξειδικευμένες μελέτες συμπληρώνουν τις διοικητικές πηγές πληροφόρησης προερχόμενες από πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων, καλύπτοντας τομείς όπου δεν υπάρχουν διαθέσιμα διοικητικά ή στατιστικά δεδομένα.

βελτίωση της ερμηνευτικής ικανότητας του συστήματος και τη διασφάλιση της συνέπειας μεταξύ των ποσοτικών και ποιοτικών πηγών πληροφόρησης.

Καθόσον κάθε δείκτης περιλαμβάνει μία ανάλυση από διάφορα μεγέθη (υποδείκτες) που συμβάλουν στον υπολογισμό του, ενδέχεται να απαιτεί τροφοδότηση ακόμα και συνδυαστικά από διάφορες πηγές (βάσεις δεδομένων και πληροφοριακά συστήματα) και με τη χρήση διαφόρων τεχνικών (σύνθετων μελετών ή ερευνών πεδίου).

Οι μελέτες και οι έρευνες πεδίου θα αφορούν σε διαφορετικές ομάδες στόχους καθώς και υποομάδες αυτών ανάλογα με τις απαιτήσεις κάθε δείκτη ή ομάδας δεικτών που θα τροφοδοτούν αυτόνομα ή συνδυαστικά με δεδομένα προερχόμενα από βάσεις δεδομένων. Οι ομάδες στόχοι ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες τις έρευνας ή της μελέτης ενδέχεται να περιλαμβάνουν Φορείς του Οικοσυστήματος Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΤΑΚ) και Ακαδημαϊκούς Φορείς, δομές ανοιχτής καινοτομίας, επιστήμονες και ερευνητές, επιχειρήσεις διαφορετικών κλάδων και μεγέθους με δραστηριότητα καινοτομίας ή μη, νέους επιστήμονες και νεοφυείς επιχειρήσεις, νοικοκυριά, πολίτες διαφόρων ηλικιακών ομάδων και φύλου, νέους 18-29 ετών, Άτομα με

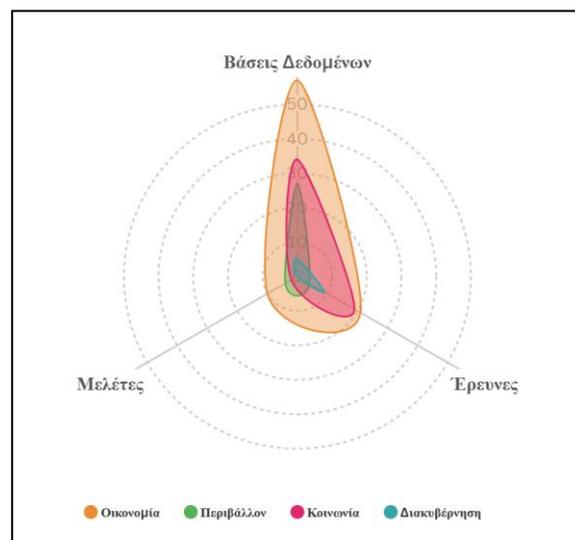
Ειδικές Ανάγκες, εργαζόμενους, φορείς κοινωνικής πρόνοιας, φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών και ΜΚΟ, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλους φορείς.

Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, προβλέπονται μελέτες συλλογής δεδομένων από δευτερογενείς πηγές που θα αποτυπώνουν στοιχεία όπως :

- το επίπεδο ποιότητας, αναγνωρισιμότητας και εμπορικής αξιοποίησης της ερευνητικής δραστηριότητας σε ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς φορείς,
- την προσέλκυση και το μέγεθος των ξένων επενδύσεων που κατευθύνονται σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης,
- τη δυναμική και την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων και ανοιχτών δομών καινοτομίας που δραστηριοποιούνται σε οικονομικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ.,
- τη βιώσιμη αξιοποίηση και την αποδοτική διαχείριση των υδάτινων πόρων, περιλαμβανομένου του περιορισμού των απωλειών ύδρευσης, ή
- τον βαθμό ανάπτυξης υποδομών και επιχειρηματικών σχημάτων που υποστηρίζουν την κυκλική οικονομία και την ανακύκλωση πόρων

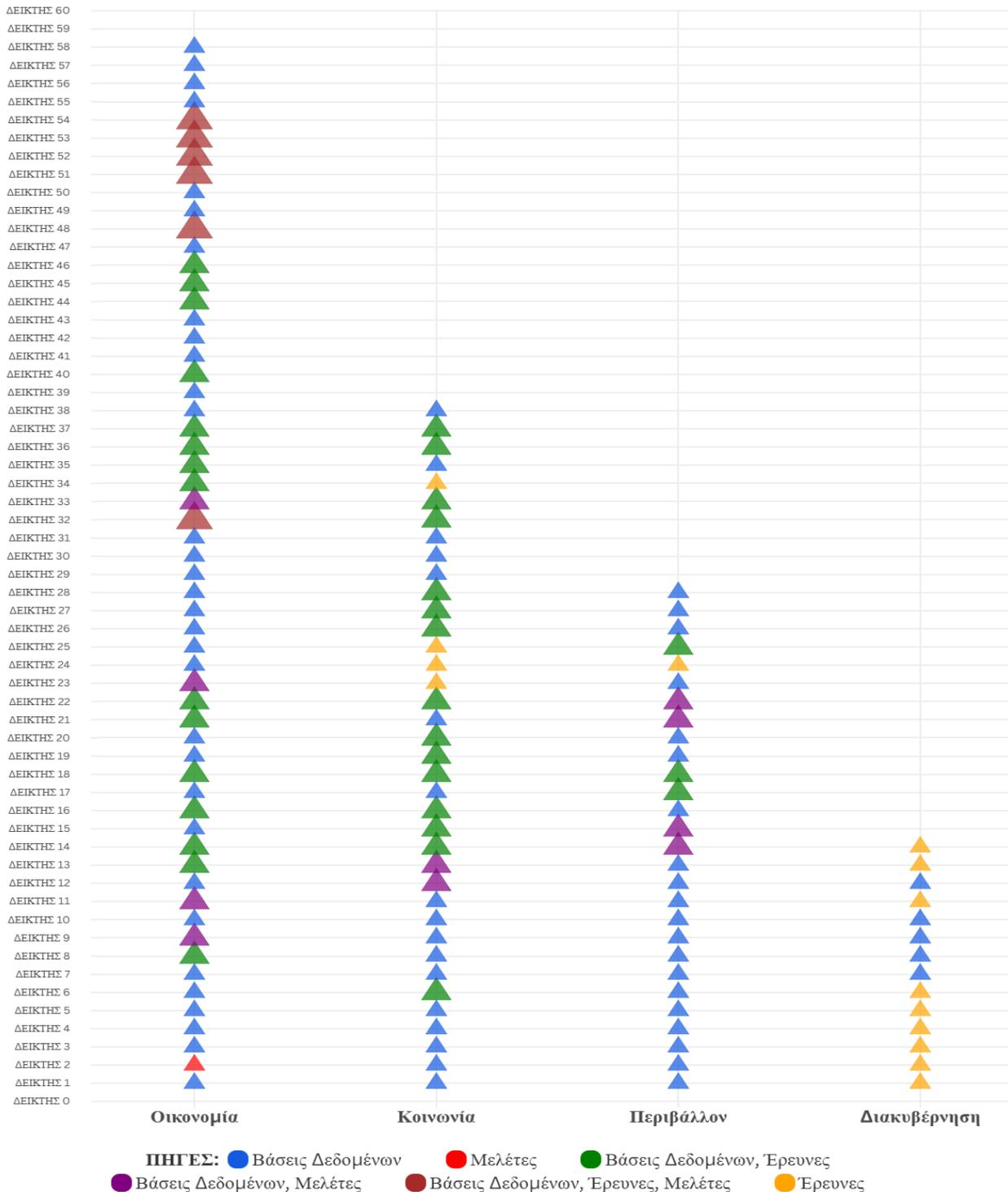
Επιπροσθέτως, θα απαιτηθούν πρωτογενείς έρευνες πεδίου όπως ενδεικτικά αναφέρονται στη συνέχεια αυτές που θα συγκεντρώνουν πληροφόρηση και δεδομένα όπως:

- τον βαθμό αξιοποίησης των δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες, ερευνητές και επιχειρήσεις,
- τις μεταβολές στη γενική επιχειρηματική δραστηριότητα, τον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό και τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη καινοτομίας,
- τις συνθήκες και τις προοπτικές απασχόλησης, καθώς και το αίσθημα ασφάλειας και ικανοποίησης των εργαζομένων από την εργασία τους,
- τις αντιλήψεις, τις στάσεις και τη διάθεση συμμετοχής των πολιτών και των επιχειρήσεων σε δραστηριότητες επιχειρηματικότητας,
- τη συμμετοχή των νέων στην εκπαίδευση, την απασχόληση ή την κατάρτιση και τους παράγοντες που επηρεάζουν τη συνέχιση των σπουδών ή την είσοδό τους στην αγορά εργασίας,

- τη θέση των γυναικών σε θέσεις διοίκησης, καθώς και τη διαθεσιμότητα δομών υποστήριξης για τη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, ή
- τον βαθμό συμμετοχής και ενεργοποίησης των πολιτών στα κοινά, σε δράσεις κοινωνικής συνοχής, εθελοντισμού και συμμετοχικής διακυβέρνησης καθώς και των δράσεων των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών

Στο Σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι δείκτες σε συνάρτηση με τις εναλλακτικές πηγές τροφοδότησης και τους συνδυασμούς αυτών :

Σχήμα: 12 Εναλλακτικές πηγές τροφοδότησης δεικτών

4.1.3 Μεθοδολογικά Εργαλεία του Παρατηρητηρίου που υποστηρίζουν το Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) υποστηρίζεται από δύο αλληλοσυμπληρούμενα εργαλεία: την **Ψηφιακή Πλατφόρμα ΔΑΜ** και το **Αποθετήριο Δεδομένων ΔΑΜ**. Τα εργαλεία αυτά αποτελούν τον επιχειρησιακό και τεχνολογικό πυλώνα του Παρατηρητηρίου ΔΑΜ, εξασφαλίζοντας τη συστηματική συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων που απαιτούνται για την τεκμηριωμένη λειτουργία και τη συνεχή επικαιροποίηση του Συστήματος Δεικτών.

Η **Ψηφιακή Πλατφόρμα ΔΑΜ** λειτουργεί ως ενιαίο πληροφοριακό περιβάλλον που επιτρέπει την ολοκληρωμένη πρόσβαση και διαχείριση δεδομένων σχετικών με την κοινωνικοοικονομική, περιβαλλοντική και θεσμική διάσταση της μετάβασης. Μέσω τεχνικών ευφυούς ανάλυσης, διαλειτουργικότητας και οπτικοποίησης, συγκεντρώνει δεδομένα από αξιόπιστες πηγές και τα διασυνδέει με τις μεταβλητές του Συστήματος Δεικτών που οργανώνονται και αποθηκεύονται στο **Αποθετήριο Δεδομένων ΔΑΜ** το οποίο συγκροτεί τη βασική υποδομή τεκμηρίωσης και επιστημονικής υποστήριξης του Συστήματος.

Η Ψηφιακή Πλατφόρμα περιλαμβάνει λειτουργίες που σχετίζονται με διαδικασίες ελέγχου ποιότητας, διασταύρωσης και επικαιροποίησης των δεδομένων, εφαρμόζοντας μεθοδολογικά εργαλεία όπως:

- στοχευμένα ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, έρευνες πεδίου και μελέτες περίπτωσης,
- τεχνικές συγκριτικής αξιολόγησης, ανάλυσης αντιπαραδειγμάτων και πρόβλεψης,
- προηγμένα υπολογιστικά εργαλεία ανάλυσης και αξιολόγησης συγκεντρωτικών στοιχείων,
- ομάδες ελέγχου εφαρμογής και διαβούλευσης για τη διασφάλιση συνέπειας και εγκυρότητας.

Επιπλέον, μέρος της Ψηφιακής Πλατφόρμας αποτελεί η **Γεωπύλη του Παρατηρητηρίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης** που αφορά σε ένα προηγμένο ψηφιακό εργαλείο που αξιοποιεί τεχνολογίες γεωπληροφορικής για την παρακολούθηση, τεκμηρίωση και υποστήριξη της διαδικασίας μετάβασης των περιοχών ΔΑΜ. Μέσω της Γεωπύλης, παρέχεται πρόσβαση σε γεωχωρικά δεδομένα και αναλυτικές πληροφορίες που αφορούν την κοινωνικοοικονομική, περιβαλλοντική και αναπτυξιακή δυναμική των περιοχών μετάβασης. Βασίζεται δε σε χαρτογραφικό υπόβαθρο πολλαπλών επιπέδων, επιτρέποντας την απεικόνιση δεικτών και δεδομένων σε γεωγραφική διάσταση.

Η λειτουργική διασύνδεση της Ψηφιακής Πλατφόρμας και του Αποθετηρίου Δεδομένων ενισχύει τη συνοχή, τη διαλειτουργικότητα και την τεχνική επάρκεια του Συστήματος Δεικτών, διαμορφώνοντας ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο τεκμηρίωσης, ανάλυσης και υποστήριξης των διαδικασιών παρακολούθησης και αξιολόγησης της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

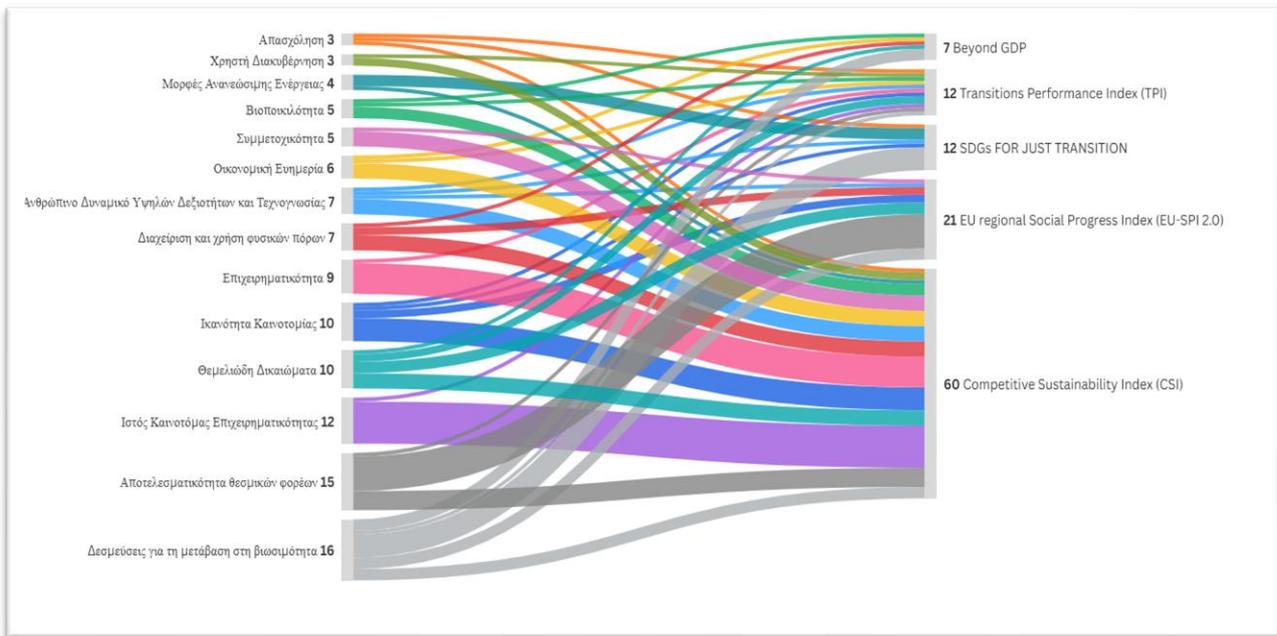
4.2 Ευθυγράμμιση του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης με διεθνή πλαίσια και εθνικές στρατηγικές και προτεραιότητες

4.2.1 Ευθυγράμμιση με Διεθνή Πλαίσια Αξιολόγησης Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας

Το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ έχει αναπτυχθεί σε συνάρτηση με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πλαίσια αξιολόγησης πολιτικών μετάβασης και βιωσιμότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα, η μεθοδολογική συνοχή και η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Κατά τον σχεδιασμό και την επιχειρησιακή του εξειδίκευση, έχει ληφθεί υπόψη η αντιστοίχιση δεικτών και θεματικών περιοχών με αναγνωρισμένα διεθνή πρότυπα (Συστήματα Δεικτών Αξιολόγησης Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας), όπως το Competitive Sustainability Index

(CSI), το European Social Progress Index (EU-SPI 2.0), το Transition Performance Index (TPI), οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης για τη Δίκαιη Μετάβαση (Sustainable Development Goals for a Just Transition SDGs-JT) και η πρωτοβουλία Beyond GDP. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει την ενσωμάτωση βέλτιστων διεθνών πρακτικών στη μεθοδολογία του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ και ενισχύει την ικανότητα συγκριτικής αξιολόγησης και σύνθεσης των πολιτικών και των αποτελεσμάτων της μετάβασης, από το εδαφικό στο εθνικό και στο διεθνές επίπεδο.

Στο σχήμα που ακολουθεί φαίνεται η αντιστοίχιση των θεματικών περιοχών του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ με τα διεθνή και ευρωπαϊκά Συστήματα Δεικτών Αξιολόγησης Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας που προαναφέρθηκαν

Σχήμα 13 : Αντιστοίχιση των θεματικών περιοχών του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ με τα διεθνή και ευρωπαϊκά Συστήματα Δεικτών Αξιολόγησης Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας

Στην Ενότητα Γ του Παραρτήματος παρουσιάζονται αναλυτικά οι διασυνδέσεις σε επίπεδο δεικτών.

4.2.2 Ευθυγράμμιση με το Πλαίσιο που θέτει το European FAIR Transition Observatory και διασύνδεση με άλλα Ευρωπαϊκά και Διεθνή Δίκτυα και Παρατηρητήρια

Το **European Fair Transition Observatory (EFTO)**²⁸ αποτελεί πρωτοβουλία της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** για τη συστηματική παρακολούθηση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα. Στόχος του είναι η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού πλαισίου δεικτών και δεδομένων που επιτρέπει τη συγκρίσιμη και τεκμηριωμένη αξιολόγηση των πολιτικών της δίκαιης μετάβασης, ενισχύοντας τον συντονισμό και τη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων.

Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) έχει σχεδιαστεί σε πλήρη συνέπεια με τις αρχές του European Fair Transition Observatory (EFTO), εφαρμόζοντας πολυδιάστατη αρχιτεκτονική δεικτών που συνδυάζει διοικητικά, στατιστικά και πρωτογενή δεδομένα με περιφερειακή τεκμηρίωση και συμμετοχικές διαδικασίες.

Το πλαίσιο λειτουργίας του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ επιτρέπει επίσης τη διασύνδεση και συνεργασία με άλλα παρατηρητήρια και ευρωπαϊκά δίκτυα γνώσης που παρακολουθούν συναφείς τομείς πολιτικής, όπως:

- το **European Environment Agency – Environment and Climate Observatory (EEA)** για θέματα περιβαλλοντικών δεικτών και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (<https://www.eea.europa.eu/en>)
- το **European Climate Neutrality Observatory (ECNO)** — παρατηρητήριο που αξιολογεί την πρόοδο της ΕΕ προς την κλιματική ουδετερότητα (<https://climateobservatory.eu/about>)
- το **European Observatory for Clusters and Industrial Change (EOCIC)**, που παρακολουθεί τη βιομηχανική μετάβαση και την καινοτομία στις περιφέρειες της ΕΕ (<https://clustercollaboration.eu/eocic>)
- το **European Labour Market Observatory (ELMO)** του Eurofound, που εξετάζει τις εξελίξεις στην απασχόληση και στις αγορές εργασίας (<https://www.eurofound.europa.eu/en/home>)
- το **European Social Policy Network (ESPN)**, που συμβάλλει στην παρακολούθηση κοινωνικών πολιτικών και δεικτών συνοχής (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1135>)
- το **European Energy Poverty Observatory** — εργαλείο παρακολούθησης της ενεργειακής φτώχειας στην ΕΕ (<https://energy-poverty.ec.europa.eu/observatory>)
- και το **OECD Regional and Territorial Monitoring Centre**, που αναλύει τις περιφερειακές επιδόσεις σε βιώσιμη ανάπτυξη και ανθεκτικότητα (<https://www.oecd.org/regional>).

Μέσω αυτής της διαλειτουργικότητας και των συνεργειών με τα ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα παρακολούθησης, το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ λειτουργεί ως **περιφερειακός και εθνικός κόμβος τεκμηρίωσης και ανάλυσης**, ενισχύοντας τη συγκρισιμότητα και σύνθεση των αποτελεσμάτων και τη συνεκτική αξιολόγηση των πολιτικών της δίκαιης και βιώσιμης μετάβασης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

²⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/fair-transition-observatory/

4.2.3 Διασύνδεση με Εθνικές Στρατηγικές

Το Σύστημα Δεικτών της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) συνιστά το βασικό εργαλείο παρακολούθησης, αξιολόγησης και τεκμηρίωσης της προόδου των πολιτικών μετάβασης σε οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό και θεσμικό επίπεδο. Η αρχιτεκτονική των δεικτών έχει διαμορφωθεί με τρόπο που να εξασφαλίζει ευθυγράμμιση με τις εθνικές στρατηγικές και τα ευρωπαϊκά και διεθνή πλαίσια αναφοράς, ώστε να διασφαλίζεται συνεκτικότητα στόχων, συγκρισιμότητα αποτελεσμάτων και αξιόπιστη τεκμηρίωση λήψης αποφάσεων.

Η ευθυγράμμιση του συστήματος δεικτών με στρατηγικά κείμενα όπως η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις, η Εθνική Στρατηγική Δεξιότητων, η Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”, το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), η Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία, η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ) και προφανώς το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ 2021-2027) εξασφαλίζει ότι οι δείκτες παρακολουθούν ουσιαστικές μεταβολές και όχι αποσπασματικά δεδομένα.

Η οργάνωση των δεικτών στις τέσσερις βασικές διαστάσεις –Οικονομία, Κοινωνία, Διακυβέρνηση και Περιβάλλον– επιτρέπει τη συστηματική παρακολούθηση της πορείας της μετάβασης. Κάθε διάσταση συνδέεται με συγκεκριμένες θεματικές περιοχές και σχετικές εθνικές στρατηγικές, γεγονός που καθιστά το σύστημα δεικτών πρακτικό εργαλείο αξιολόγησης και όχι απλώς στατιστικό σύνολο. Με τον τρόπο αυτό, καθίσταται δυνατή η τεκμηριωμένη παρακολούθηση των αποτελεσμάτων πολιτικής και η αναγκαία αναπροσαρμογή των παρεμβάσεων όπου κρίνεται σκόπιμο.

■ Οικονομία

Η οικονομική διάσταση οργανώνεται γύρω από τη μετάβαση σε ένα παραγωγικό πρότυπο που βασίζεται στη γνώση, την τεχνολογία, την καινοτομία και την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Οι θεματικές περιοχές της καινοτομικής ικανότητας, της επιχειρηματικότητας, των δεξιοτήτων υψηλής εξειδίκευσης, της

Η διασύνδεση του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ με τις Εθνικές Στρατηγικές αποτελεί βασικό εργαλείο για τη λειτουργική διασύνδεση των εθνικών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων με τη διαδικασία παρακολούθησης της μετάβασης. Η αντιστοιχιστική αυτή δεν περιορίζεται σε τυπική αποτύπωση συμβατότητας αλλά εστιάζει στις πραγματικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στις δημόσιες πολιτικές και στα αναμενόμενα αποτελέσματα σε κάθε διάσταση της μετάβασης.

Σχετίζονται και αντιστοιχίζονται οι στόχοι και οι δείκτες του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ με τις ακόλουθες στρατηγικές :

- Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις
- Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)
- Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία
- Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025
- Εθνική Στρατηγική Δεξιότητων
- Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”
- Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)
- Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης 2020 – 2029
- Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029
- Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ)
- Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία
- Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027
- Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων
- Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία
- Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)
- Εθνικό Σχέδιο για τη Μακροχρόνια Φροντίδα
- Εθνικό Σχέδιο για την Αποϊδρυματοποίηση
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021-2025
- Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων
- Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας (ΣΔΕΕ)
- Εθνικό Σχέδιο Ηλεκτροκίνησης

οικονομικής εμπειρίας και της απασχόλησης αντιστοιχούν σε ένα σύνολο στρατηγικών που καλύπτουν ολόκληρο τον κύκλο της παραγωγικής ανασυγκρότησης. Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020–2025, η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ 2021–2027), η Εθνική Στρατηγική για την Έρευνα και την Καινοτομία (ΕΣΕΤΑΚ) και η Εθνική Στρατηγική Δεξιοτήτων συγκροτούν τον πυρήνα των παρεμβάσεων που συνδέονται με την τεχνολογική αναβάθμιση, το ανθρώπινο δυναμικό υψηλών δεξιοτήτων και τη διάχυση καινοτομίας στην παραγωγή. Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία και το Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) 2021–2027 τοποθετούνται στον άξονα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης. Η Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων καθώς και το Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025–2027, προσθέτουν διαστάσεις κινητικότητας, επανακατάρτισης και προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού. Κεντρικός μηχανισμός συντονισμού στη διάσταση είναι το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ 2021–2027), το οποίο συνδέει τις πολιτικές προσαρμογής με την παραγωγική αναδιάρθρωση σε περιφέρειες μετάβασης

Κοινωνία

Η κοινωνική διάσταση αποτυπώνει τις πολιτικές αντιστάθμισης των κοινωνικών επιπτώσεων της μετάβασης, σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις προβλέψεις του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Ειδικότερα, στο πεδίο της εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης, η Εθνική Στρατηγική Δεξιοτήτων και το Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης 2025–2027 και η Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων υποστηρίζουν την προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού. Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη ΕΣΚΕ, το Εθνικό Σχέδιο για τη Μακροχρόνια Φροντίδα, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία, το Σχέδιο για την Αποϊδρυματοποίηση και το Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας (ΣΔΕΕ) συγκροτούν το πλέγμα προστασίας για ευάλωτες ομάδες, ενώ το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021–2025 εισάγει τη διάσταση της ισότητας των φύλων. Η σύνδεση της διάστασης με το ΠΔΑΜ είναι καθοριστική, καθώς το πρόγραμμα αντιμετωπίζει ζητήματα απασχόλησης, κινητικότητας και επανένταξης στην αγορά εργασίας στις περιοχές που πλήττονται από τον παραγωγικό μετασχηματισμό.

Διακυβέρνηση

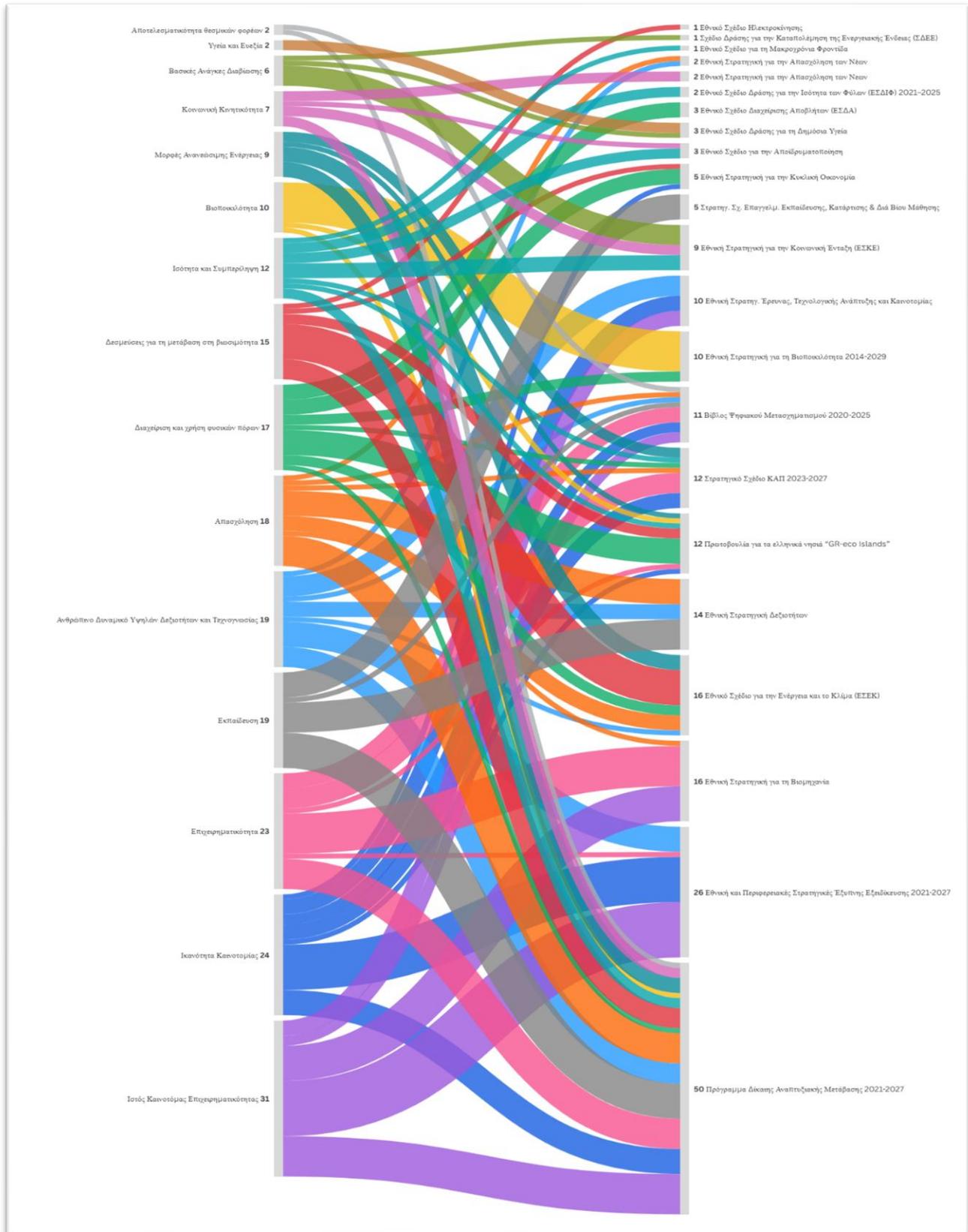
Η διάσταση της διακυβέρνησης αφορά τη θεσμική ικανότητα υποστήριξης της μετάβασης, σε εναρμόνιση με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και του συνόλου των δικαιωμάτων του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Τα πλαίσια CSI, EU-SPI 2.0, TPI και Beyond GDP παρακολουθούν παραμέτρους όπως διαφάνεια, λογοδοσία και ποιότητα δημοσίων πολιτικών. Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020–2025 συνδέεται με τη βελτίωση της διοικητικής αποτελεσματικότητας, ενώ το ΠΔΑΜ απαιτεί προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου σε νέα αναπτυξιακά δεδομένα. Η χρηστή διακυβέρνηση, η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις για την υλοποίηση της ΔΑΜ.

Περιβάλλον

Η περιβαλλοντική διάσταση συνδέεται με τη διαχείριση των επιπτώσεων της μετάβασης στο φυσικό περιβάλλον και με την κλιματική ουδετερότητα. Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, και το ΠΔΑΜ περιλαμβάνουν παρεμβάσεις αποκατάστασης υποβαθμισμένων περιοχών. Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) και η Πράσινη Συμφωνία προσδιορίζουν το πλαίσιο απανθρακοποίησης και διεύθυνσης των ΑΠΕ, υποστηριζόμενες από την Εθνική Στρατηγική για την Ατμοσφαιρική Ρύπανση και το Εθνικό Σχέδιο Ηλεκτροκίνησης. Η Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία και το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) ενισχύουν τη μετάβαση σε μοντέλο ορθολογικής αξιοποίησης φυσικών πόρων. Παράλληλα, η πρωτοβουλία GRecoISLANDS αναδεικνύει παραδείγματα τοπικής εφαρμογής ενεργειακής και περιβαλλοντικής προσαρμογής.

Στο Σχήμα 14 που ακολουθεί εμφανίζονται οι διασυνδέσεις των θεματικών περιοχών με τις Εθνικές Στρατηγικές που προαναφέρθηκαν ενώ στην Ενότητα Β του Παραρτήματος παρουσιάζονται αναλυτικά οι συσχετίσεις, ενώ στον Πίνακα 1 στη συνέχεια αποτυπώνεται η συστημική διασύνδεση αναδεικνύονται (πρωτεύουσες και

δευτερεύουσες επιδράσεις), στοιχείο που αποτυπώνει τον οριζόντιο χαρακτήρα της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

Σχήμα 14: Διασυνδέσεις των θεματικών περιοχών με τις Εθνικές Στρατηγικές

ΔΙΑΣΤΑΣΗ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (Υποδιάσταση)	Εθνικές Στρατηγικές																										
		Εθνική Στρατηγική Έξιμηνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Διαστάσεις	Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Εθνική Στρατηγική Δεξιοτήτων	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά "GR-eco Islands"	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης 2020 - 2029	Εθνικό Σχέδιο Ηλεκτροκίνησης	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ)	Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027	Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την ΕΕΚ	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας (ΣΔΕΕ)	Εθνικό Σχέδιο για τη Μακροχρόνια Φροντίδα	Εθνικό Σχέδιο για την Απαιδευματοποίηση	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021-2025	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων					
Οικονομία	Ικανότητα Καινοτομίας	✓✓	✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓							✓														
Οικονομία	Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας	✓	✓✓	✓✓	✓✓		✓							✓														
Οικονομία	Επιχειρηματικότητα	✓✓		✓✓	✓✓		✓✓							✓✓														
Οικονομία	Απασχόληση (Οικονομική)	✓		✓	✓		✓							✓	✓✓	✓												
Οικονομία	Ανθρώπινο Δυναμικό Υψηλών Δεξιοτήτων	✓	✓	✓	✓		✓								✓✓													
Οικονομία	Οικονομική Ευημερία			✓	✓		✓							✓	✓													
Κοινωνική. Συνοχή	Εκπαίδευση			✓		✓✓	✓									✓			✓✓								✓✓	
Κοινωνική. Συνοχή	Ισότητα & Συμπεριληψη														✓				✓✓	✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	
Κοινωνική. Συνοχή	Κοινωνική Κινητικότητα														✓				✓✓								✓✓	
Κοινωνική. Συνοχή	Υγεία & Ευεξία														✓		✓✓		✓✓	✓	✓✓	✓✓	✓✓				✓✓	
Κοινωνική. Συνοχή	Απασχόληση (Κοιν.)				✓		✓									✓			✓✓								✓✓	
Κοινωνική. Συνοχή	Θεμελιώδη Δικαιώματα																		✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓				✓✓	
Συμμετοχική Διακυβέρνηση	Αποτελεσματικότητα Θεσμών						✓																				✓✓	
Συμμετοχική Διακυβέρνηση	Χρηστή Διακυβέρνηση						✓																				✓✓	
Συμμετοχική Διακυβέρνηση	Συμμετοχικότητα Τοπικών Κοινοτήτων						✓									✓											✓✓	
Περιβάλλον	Βιοποικιλότητα									✓	✓	✓✓	✓			✓												
Περιβάλλον	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)						✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓		✓✓	✓✓														
Περιβάλλον	Φυσικοί Πόροι	✓		✓			✓	✓✓	✓	✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓														
Περιβάλλον	Κλιματική Ουδετερότητα						✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓		✓	✓														

Πίνακας 1 : Διασυνδέσεις των θεματικών περιοχών με τις Εθνικές Στρατηγικές και διαβάθμιση του βαθμού συσχέτισης

4.2.4 Διασύνδεση με Στόχους του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης

Η ανάλυση συσχέτισης μεταξύ των θεματικών περιοχών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΔΑΜ) και των στρατηγικών στόχων του Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ) αποτυπώνει τον λειτουργικό και μεθοδολογικό ρόλο του συστήματος ως εργαλείο παρακολούθησης της ευθυγράμμισης πολιτικών και παρεμβάσεων σε επίπεδο μετάβασης. Το σύστημα οργανώνεται σε τέσσερις διαστάσεις με τρόπο ο οποίος διασυνδέει τις επιμέρους θεματικές περιοχές σε έναν ή περισσότερους στόχους του ΕΣΔΙΜ και των προτεραιοτήτων του ΠΔΑΜ, οι οποίοι είναι:

1. Ενίσχυση & προώθηση επιχειρηματικότητας

- 1.1 Έρευνα - καινοτομία - προηγμένες τεχνολογίες
- 1.2 Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ και ΜΜΕ - Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων
- 1.3 Υποδομές & μηχανισμοί επιχειρηματικότητας
- 1.4 Επενδύσεις σημαντικής κλίμακας από επιχειρήσεις εκτός ΜΜΕ

2. Ενεργειακή μετάβαση - κλιματική ουδετερότητα

- 2.1 Ενεργειακή αποδοτικότητα
- 2.2 Καθαρή ενέργεια
- 2.3 Έξυπνη ενέργεια

3. Αναπροσαρμογή χρήσεων γης - κυκλική οικονομία

- 3.1 Αναπροσαρμογή των εδαφών & των εγκαταστάσεων στα λιγνιτικά πεδία

4. Δίκαιη εργασιακή μετάβαση

- 4.1 Άμεσες παρεμβάσεις απασχόλησης & κοινωνικής συνοχής στις επηρεαζόμενες περιοχές
- 4.2 Προώθηση της απασχόλησης
- 4.3 Αναβάθμιση δεξιοτήτων & επανακατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού
- 4.4 Προσαρμοστικότητα εργαζομένων & επιχειρήσεων
- 4.5 Κοινωνικοοικονομική ένταξη
- 4.6 Υποδομές επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης
- 4.7 Υποδομές κοινωνικής φροντίδας & πρόνοιας
- 4.8 Εξοικείωση - Ευαισθητοποίηση κοινωνικού & οικονομικού ιστού

5. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας

- 5.1 Ποιότητα ζωής & ολοκληρωμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις σε αστικές & αγροτικές περιοχές
- 5.2 Ολοκληρωμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις για “GR-eco islands”

6. Δράσεις Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

- 1.1 Έρευνα - καινοτομία - προηγμένες τεχνολογίες ΝΑ
- 1.2 Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ και ΜΜΕ - Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων ΝΑ
- 1.3 Υποδομές και μηχανισμοί επιχειρηματικότητας ΝΑ
- 2.1 Ενεργειακή αποδοτικότητα ΝΑ

2.2. Καθαρή ενέργεια NA

2.3 Έξυπνη ενέργεια NA

4.1 Άμεσες παρεμβάσεις απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής στις επηρεαζόμενες περιοχές NA

4.2 Προώθηση της απασχόλησης NA

4.3 Αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανακατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού NA

4.8 Εξοικείωση - Ευαισθητοποίηση κοινωνικού και οικονομικού ιστού NA

5.1 Ποιότητα ζωής και ολοκληρωμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις σε αστικές και αγροτικές περιοχές NA

5.2 Ολοκληρωμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις για Greco Islands NA

7. Στήριξη κρίσιμων τεχνολογιών σε στρατηγικούς τομείς (STEP)

1. Ψηφιακές Τεχνολογίες και Καινοτομία στο τομέα της Υπερπροηγμένης Τεχνολογίας,

2. Καθαρές και Αποδοτικές ως προς τη Χρήση των Πόρων Τεχνολογίες

3. Βιοτεχνολογίες

Παράλληλα το Σύστημα Δεικτών έχει αναπτυχθεί λαμβάνοντας υπόψη και ενσωματώνοντας τους δείκτες εκρών και αποτελέσματος του ΠΔΑΜ βάσει του Μεθοδολογικού Πλαισίου αυτού ώστε να επιτρέπει την άμεση στήριξη της παρακολούθησης και της αξιολόγησης του ΠΔΑΜ.

Ειδικότερα, η διάσταση της **Οικονομίας** παρουσιάζει ισχυρή συσχέτιση με το **Στόχο 1 του ΠΔΑΜ και των ΕΣΔΙΜ – Ενίσχυση και προώθηση της επιχειρηματικότητας** και το **Στόχο 7 Στήριξη κρίσιμων τεχνολογιών σε στρατηγικούς τομείς (STEP)**, καθώς οι υποδιαστάσεις «Ικανότητα Καινοτομίας», «Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας» και «Επιχειρηματικότητα» έχουν ως κύρια αναφορά τον μετασχηματισμό του παραγωγικού προτύπου μέσω της τεχνολογικής ανάπτυξης, της ενίσχυσης των ΜΜΕ, των επενδύσεων και των ψηφιακών υποδομών, λαμβάνοντας υπόψη τα όσα προσδιορίζει η πρωτοβουλία STEP. Παράλληλα, θεματικές όπως «Απασχόληση» και «Ανθρώπινο Δυναμικό Υψηλών Δεξιοτήτων» συνδέονται με τον Στόχο 4 – Δίκαιη εργασιακή μετάβαση και ενδυνάμωση ανθρώπινου κεφαλαίου, αλλά και το **Στόχο 7 Στήριξη κρίσιμων τεχνολογιών σε στρατηγικούς τομείς (STEP)** καθώς ενσωματώνουν ζητήματα μετάβασης στην εργασία με στόχο την ανάπτυξη της καινοτομίας με την αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων, επανακατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων, περιλαμβανομένων των τεχνολογιών αιχμής σε εναρμόνιση με την Έξυπνη Εξειδίκευση και την πρωτοβουλία STEP. Η υποδιάσταση «Οικονομική Ευημερία» γεφυρώνει τις οικονομικές επιδόσεις με τον Στόχο 5, που αφορά την ποιότητα ζωής σε τοπικό επίπεδο, αναδεικνύοντας την ανάγκη διάχυσης των οικονομικών οφελών της μετάβασης στις τοπικές κοινωνίες.

Η διάσταση της **Κοινωνίας** ευθυγραμμίζεται κατά κύριο λόγο με τον **Στόχο 4 του ΠΔΑΜ και των ΕΣΔΙΜ, καταγράφοντας τη σύνδεση της κοινωνικής προστασίας με την εργασιακή μετάβαση**. Θεματικές περιοχές όπως «Εκπαίδευση», «Ισότητα και Συμπερίληψη» και «Κοινωνική Κινητικότητα» συνδέονται με πολιτικές που αφορούν τη δια βίου μάθηση, τη διασφάλιση κοινωνικής συνοχής και ισότητας ευκαιριών, με στόχο την αποτροπή κοινωνικού αποκλεισμού και ενσωμάτωσης στον κοινωνικό ιστό με άμεση σύνδεση με στόχους και δράσεις του ΠΔΑΜ και των ΕΣΔΙΜ. Επίσης, θεματικές όπως «Υγεία και Ευεξία» και «Απασχόληση (Κοινωνική Διάσταση)» συσχετίζονται και με τον Στόχο 5, καθώς εστιάζουν στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις περιοχές μετάβασης.

Η διάσταση της **Συμμετοχικής Διακυβέρνησης** αποτυπώνει τη θεσμική διάσταση της μετάβασης και συνδέεται λειτουργικά με το μοντέλο διακυβέρνησης της δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης όπως αποτυπώνεται θεσμικά καθώς και την οργάνωση και τη λειτουργία των Περιφερειακών Εδαφικών Επιτροπών. Παράλληλα, απαιτεί προϋπόθεση για τη διασφάλιση της καλής οργάνωσης, της

αποτελεσματικότητας και της βιωσιμότητας δομών διαχείρισης εμβληματικών παρεμβάσεων του ΠΔΑΜ όπως η Ζώνη Καινοτομίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και Κόμβος Βιοοικονομίας στην περιοχή της Μεγαλόπολης. Ως εκ τούτου, διασυνδέεται οριζόντια με το ΠΔΑΜ και τα ΕΣΔΙΜ.

Η διάσταση του **Περιβάλλοντος** εστιάζει στην αποκατάσταση, επαναχρησιμοποίηση και βιώσιμη διαχείριση του φυσικού αποθέματος των περιοχών μετάβασης και **συσχετίζεται άμεσα με τον Στόχο 3 – Αναπροσαρμογή χρήσεων γης και κυκλική οικονομία και τον Στόχο 2 – Ενεργειακή μετάβαση και κλιματική ουδετερότητα**. Θεματικές περιοχές όπως «Βιοποικιλότητα», «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας», «Διαχείριση Φυσικών Πόρων» και «Κλιματική Ουδετερότητα» αποτυπώνουν την περιβαλλοντική διάσταση της μετάβασης, συνδέοντας την οικολογική αποκατάσταση με την πράσινη ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η **μήτρα συσχέτισης** που ακολουθεί, **μεταξύ των θεματικών περιοχών του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ και των στόχων του ΠΔΑΜ και των ΕΣΔΙΜ**, αποτελεί βασικό στοιχείο της μεθοδολογίας ενσωμάτωσης των στρατηγικών προτεραιοτήτων της μετάβασης στο σύστημα παρακολούθησης. Η σύνδεση αυτή δεν είναι τυπική ούτε γραμμική· αποτυπώνει τις λειτουργικές σχέσεις αιτιότητας μεταξύ των παρεμβάσεων πολιτικής και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων σε κάθε διάσταση της μετάβασης. Η ύπαρξη τόσο πρωτεύουσών όσο και δευτερευουσών συσχετίσεων τεκμηριώνει τη διακλαδικότητα της μετάβασης και αναδεικνύει ότι η αναπτυξιακή μεταμόρφωση των περιοχών ΔΑΜ απαιτεί συνδυασμό οικονομικών, κοινωνικών, θεσμικών και περιβαλλοντικών μεταβολών.

Η ενσωμάτωση της μήτρας στη λειτουργία του Παρατηρητηρίου διασφαλίζει ότι το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ δεν αποτελεί αποσπασματικό μηχανισμό καταγραφής, αλλά **δομημένο εργαλείο αξιολόγησης δημόσιων πολιτικών**, με **αναπτυξιακή στόχευση, μετρήσιμη πρόοδο και διαφάνεια αποτελεσμάτων**.

Η μήτρα συσχέτισης **μεταξύ των θεματικών περιοχών του Συστήματος Δεικτών ΔΑΜ και των στόχων του ΠΔΑΜ και των ΕΣΔΙΜ** αξιοποιείται από το Παρατηρητήριο ΔΑΜ για:

- **τη χαρτογράφηση της στοχοθεσίας** του συστήματος δεικτών σε σχέση με τις προτεραιότητες πολιτικής,
- **τον εντοπισμό κενών παρακολούθησης (monitoring gaps)** και την προσαρμογή του περιεχομένου του συστήματος,
- **την ενίσχυση της μεθοδολογικής συνέπειας** μεταξύ των διαστάσεων του Συστήματος Δεικτών,
- **την τεκμηριωμένη αξιολόγηση προόδου** ανά στόχο του ΕΣΔΙΜ και ανά χωρική κλίμακα,
- **την παραγωγή συγκριτικών αναφορών και την υποστήριξη λήψης αποφάσεων** σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- **την αποτελεσματική τεκμηρίωση της συμβολής του προγράμματος ΔΑΜ** στην εθνική αναπτυξιακή στρατηγική.

ΔΙΑΣΤΑΣΗ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	1. Ενίσχυση & Προώθηση Επιχειρηματικότητας			2. Ενεργειακή μετάβαση & κλιματική ουδετερότητα			3. Αναπροσαρμογή χρήσεων γης - κυκλική οικονομία	4. Δίκαιη εργασιακή μετάβαση & ενδυνάμωση ανθρώπινου κεφαλαίου πρόνοιας						5. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας		7. Στήριξη κρίσιμων τεχνολογιών σε στρατηγικούς τομείς (STEP)				
		1.1 Έρευνα & Καινοτομία	1.2 Ανταγωνιστικότητα ΜΜΕ	1.3 Υποδομές Επιχειρηματικότητας	11.4 Επενδύσεις σημαντικής κλίμακας από επιχειρήσεις εκτός ΜΜΕ	2.1 Ενεργειακή αποδοτικότητα	2.2 Καθαρή ενέργεια	2.3 Έξυπνη Ενέργεια	3.1 Αποκατάσταση Ανατοκικών εδαφών	4.1 Άμεσες παρεμβάσεις απασχόλησης & κοινωνικής συνοχής στις επηρεαζόμενες περιοχές	4.2 Προώθηση της απασχόλησης	4.3 Αναβίωση δεξιοτήτων & επανεκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού Κοινωνική	4.4 Προσαρμοστικότητα εργαζομένων & επιχειρήσεων	4.5 Κοινωνικοοικονομική ενταξη	4.6 Υποδομές επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης	4.7 Υποδομές κοινωνικής φροντίδας & πρόνοιας	4.8 Εξοικείωση - ιαθεσιμότητα κοινωνικού & οικονομικού ιστού	5.1 Συμμετοχή κοινωνίας	5.2 Ποιότητα ζωής		
Οικονομία	Ικανότητα Καινοτομίας	✓✓	✓	✓						✓	✓	✓	✓					✓	✓		
Οικονομία	Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας	✓	✓✓	✓✓	✓														✓		
Οικονομία	Επιχειρηματικότητα		✓✓	✓	✓	✓	✓✓	✓		✓✓									✓✓	✓✓	
Οικονομία	Απασχόληση (Οικονομική)				✓	✓	✓✓	✓	✓✓	✓✓									✓	✓✓	✓
Οικονομία	Ανθρώπινο Δυναμικό Υψηλών Δεξιοτήτων	✓✓	✓✓		✓		✓✓			✓	✓✓				✓						✓✓
Οικονομία	Οικονομική Ευημερία		✓		✓✓					✓✓		✓✓							✓✓	✓✓	
Κοινωνία	Εκπαίδευση									✓✓					✓				✓	✓✓	
Κοινωνία	Ισότητα & Συμπεριληψη									✓		✓✓					✓✓	✓✓	✓	✓	
Κοινωνία	Κοινωνική Κινητικότητα	✓	✓							✓✓	✓	✓✓	✓✓	✓					✓	✓	
Κοινωνία	Υγεία & Ευεξία									✓	✓								✓	✓✓	
Κοινωνία	Απασχόληση (Κοιν.)									✓✓	✓✓	✓	✓	✓	✓					✓✓	
Κοινωνία	Θεμελιώδη Δικαιώματα											✓✓		✓✓		✓✓	✓✓	✓	✓	✓	
Περιβάλλον	Βιοποικιλότητα							✓	✓✓										✓	✓	
Περιβάλλον	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)	✓✓	✓✓		✓	✓✓	✓✓			✓	✓	✓									
Περιβάλλον	Φυσικοί Πόροι		✓					✓✓											✓	✓	
Περιβάλλον	Κλιματική Ουδετερότητα					✓✓	✓												✓		

Πίνακας 2 : Διασύνδεση του Συστήματος Δεικτών με Στόχους του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

4.3 Αναθεώρηση του Συστήματος Δεικτών

Η ενδεχόμενη αναθεώρηση του Συστήματος Δεικτών, εφόσον απαιτηθεί, αποτελεί **στοχευμένη διαδικασία βελτίωσης ενός ήδη ώριμου και επιχειρησιακά εγκατεστημένου πλαισίου παρακολούθησης**. Η πιθανή αναθεώρησή του δεν θα αποσκοπεί υποχρεωτικά στην αύξηση του πλήθους των δεικτών ή στην τροποποίησή τους, αλλά κυρίως στη διασφάλιση της διαρκούς επιστημονικής εγκυρότητας, ακρίβειας και χρησιμότητάς τους, σε περιβάλλον μεταβαλλόμενων πολιτικών και κοινωνικοοικονομικών δεδομένων.

Πρώτος παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει το Σύστημα αφορά την **εξέλιξη της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των δεδομένων**. Η ενσωμάτωση νέων διοικητικών πηγών, η αξιοποίηση γεωχωρικών συστημάτων αποτύπωσης και η ωρίμανση εθνικών υποδομών δεδομένων δύνανται να επιτρέψουν την παραγωγή δεικτών υψηλότερης ανάλυσης. Η πρόσβαση σε δεδομένα μεγαλύτερης συχνότητας και μικρότερης γεωγραφικής ή χωρικής κλίμακας μπορεί να καταστήσει δυνατή την ακριβέστερη αποτύπωση των χωρικών διαφοροποιήσεων της μετάβασης και να ενισχύσει τη **δυνατότητα έγκαιρης ανίχνευσης κρίσιμων τάσεων (foresight)**.

Επιπλέον, η αναθεώρηση μπορεί να εδράζεται στην ανάγκη **περαιτέρω εξειδίκευσης των υφιστάμενων δεικτών και ενίσχυσης της ερμηνευτικής τους ικανότητας**. Στην περίπτωση αυτή, η αναμόρφωση θα στοχεύει στην ενσωμάτωση διαγνωστικών δεικτών, ικανών να αποτυπώνουν με μεγαλύτερη σαφήνεια κρίσιμες διαφοροποιήσεις, καθώς και στην παραγωγή παραγώγων δεικτών (derived indicators), όπου απαιτείται, ώστε να επιτυγχάνονται ακριβέστερες εκτιμήσεις.

Παράγοντας αναθεώρησης μπορεί επίσης να συνδέεται με **νέες μεθοδολογικές απαιτήσεις συνέπειας και τεχνικής επαναληψιμότητας**. Η εννοιολόγηση των ορισμών, η τεκμηρίωση των υπολογισμών, η ενίσχυση των διαδικασιών ελέγχου εγκυρότητας και διασφάλισης ποιότητας αποτελούν προϋποθέσεις για τη διατήρηση της στατιστικής αξιοπιστίας του Συστήματος σε βάθος χρόνου.

Επιπρόσθετα, η αναθεώρηση μπορεί να προκύπτει από την **ανάγκη ευθυγράμμισης του Συστήματος με σύγχρονα διεθνή πλαίσια αξιολόγησης πολιτικών μετάβασης και βιωσιμότητας ακολουθώντας τις επιστημονικές εξελίξεις στο χώρο της χάραξης πολιτικής βάσει τεκμηρίων (Evidence Based policy making)**, χωρίς να τίθεται υπό αμφισβήτηση η εθνική ταυτότητα Συστήματος. Η πιθανή εξέλιξη ή αναβάθμιση πλαισίων που έχουν ήδη αναφερθεί αλλά και άλλων (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά: TPI, Beyond GDP, CRI, CSI κ.λπ.), καθώς και η **προσαρμογή σε νέες πρακτικές και**

Το Σύστημα Δεικτών ΔΑΜ αναθεωρείται, εφόσον απαιτηθεί, **με απόφαση του Παρατηρητηρίου ΔΑΜ**, μετά από τεκμηριωμένη αξιολόγηση των αναγκών προσαρμογής του στα εκάστοτε δεδομένα και προτεραιότητες της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

έγκριτες επιστημονικές προσεγγίσεις μέτρησης αντικτύπου που μπορεί να προταθούν από τον ΟΟΣΑ, την επιστημονική κοινότητα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διεθνείς φορείς, αναμένεται να ενισχύσουν τη συγκρισιμότητα, τη διαφάνεια και τη λειτουργική αξιοπιστία του Συστήματος. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η συνέχειά του στο διεθνές περιβάλλον παρακολούθησης της δίκαιης και βιώσιμης μετάβασης.

Τέλος, η διαδικασία αναθεώρησης μπορεί να συνδεθεί με:

- α. την **ανάγκη ενσωμάτωσης νέων κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων που διαμορφώνονται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου του σχεδιασμού της επόμενης προγραμματικής περιόδου και του σχετικού επικείμενου πλαισίου μέτρησης και παρακολούθησης της απόδοσης της ΕΕ**
- β. τη **βελτίωση της διαλειτουργικότητας και της διασύνδεσης του Συστήματος με ευρωπαϊκά δίκτυα και παρατηρητήρια, ιδιαίτερα δε του European Fair Transition Observatory,**

-
- γ. την **αξιοποίηση καλών πρακτικών** που θα προκύψουν από την εφαρμογή νέων χρηματοδοτικών πλαισίων και μηχανισμών πολιτικής, ώστε να συμβάλει στην περαιτέρω εδραίωση της τεχνικής και μεθοδολογικής ωριμότητας του Συστήματος Δεικτών.

5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

ΤΡΟΠΟΣ ΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

Πίνακας Α1. Πηγές και τρόπος τροφοδότησης των Δεικτών Του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Πίνακας Β1

Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Οικονομίας

Πίνακας Β2

Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Κοινωνίας

Πίνακας Β3

Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση του Περιβάλλοντος

Πίνακας Β4

Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Διακυβέρνησης

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΑΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Πίνακας Γ1

Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Οικονομίας

Πίνακας Γ2

Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Κοινωνίας

Πίνακας Γ3

Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση του Περιβάλλοντος

Πίνακας Γ4

Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Διακυβέρνησης

5.1 ΕΝΟΤΗΤΑ Α

Κωδικός	Δείκτης	Μελέτες	Βάσεις Δεδομένων	Έρευνες	Κωδικός	Δείκτης	Μελέτες	Βάσεις Δεδομένων	Έρευνες
0.1	Ετοιμότητα ψηφιακών υποδομών		■		Κ.12	Επάρκεια πληθυσμού και εργαζομένων σε πράσινες δεξιότητες και γνώσεις	■	■	
0.2	Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινόμιας				Κ.13	Επάρκεια πληθυσμού και εργαζομένων σε ψηφιακές δεξιότητες και γνώσεις	■	■	
0.3	Εμπροκικά Σήματα Επιχειρήσεων της Ταξινόμιας		■		Κ.14	Ανεκπλήρωτες ανάγκες ιατρικής μέριμνας		■	■
0.4	Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινόμιας		■		Κ.15	Πληθυσμός με ανάγκες επισαιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης		■	■
0.5	Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινόμιας		■		Κ.16	Καταναλωτική Ικανότητα Νοικοκυριών		■	■
0.6	Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α		■		Κ.17	Palma Ratio		■	
0.7	Αξία εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημόσιου τομέα		■		Κ.18	Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών του κόστους στέγασης		■	■
0.8	Επάρκεια εξοπλισμού και υποδομών για Ε&Α δημόσιου τομέα		■	■	Κ.19	Ενεργειακή Φτώχεια		■	■
0.9	Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών	■	■		Κ.20	Δυνατότητα και προοπτική εύρεσης εργασίας		■	■
0.10	Φοιτητές εξωτερικού που παρακολουθούν μαθήματα στα πανεπιστήμια		■		Κ.21	Ανεργία		■	
0.11	Κατάταξη ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων	■	■		Κ.22	Νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ)		■	■
0.12	Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας		■		Κ.23	Αδυναμία συνέχισης ή διακοπή σπουδών των νέων			■
0.13	Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις		■	■	Κ.24	Αίσθημα ασφάλειας εργαζομένων			■
0.14	Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές		■	■	Κ.25	Κατανομή εισοδήματος από την εργασία			■
0.15	Πληθυσμός με προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες		■		Κ.26	Διευκολύνσεις των μητέρων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας		■	■
0.16	Νέοι επιστήμονες		■	■	Κ.27	Πληθυσμός οικονομικά ενεργού πληθυσμού με αναπηρία		■	■
0.17	Εργαζόμενοι που αναβαθμίζουν δεξιότητες καινοτομίας στους τομείς RIS		■		Κ.28	Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας		■	■
0.18	Εργαζόμενοι σε δράσεις Ε&Α στις επιχειρήσεις		■	■	Κ.29	Συντελεστής Gini		■	
0.19	Προσωπικό Ε&Α στα ερευνητικά ιδρύματα, στον ακαδημαϊκό τομέα και στις μη κερδοσκοπικές εταιρείες		■		Κ.30	Χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων		■	
0.20	Αποδοτικότητα Δαπανών Προσωπικού για Ε&Α στο δημόσιο		■		Κ.31	Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση		■	
0.21	Αποδοτικότητα Δαπανών Προσωπικού για Ε&Α στον ιδιωτικό τομέα		■	■	Κ.32	Θέση των γυναικών στη διοίκηση επιχειρήσεων, φορέων και οργάνων λήψης αποφάσεων του δημοσίου		■	■
0.22	Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινόμιας για Ε&Α		■	■	Κ.33	Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)		■	■
0.23	Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια	■	■		Κ.34	Σεβασμός στη διαφορετικότητα των μειονοτήτων			■
0.24	Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ		■		Κ.35	Προσδόκιμο υγιούς ζωής		■	
0.25	Ενισχύσεις φορολογικής απαλλαγής επιχειρήσεων για δράσεις Ε&Α που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ		■		Κ.36	Αυτοαναφερόμενη (Αντιληπτή) Υγεία		■	■
0.26	Ενισχύσεις δανείων ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ		■		Κ.37	Ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας		■	■
0.27	Επενδύσεις καινοτομίας μέσω Venture Capital (VC) σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ		■		Κ.38	Ειδική θνησιμότητα, κατά κυριότερη αιτία θανάτου και Περιφέρεια		■	
0.28	Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινόμια		■		Π.1	Αφθονία επιλεγμένων ειδών (SEBI 1)		■	
0.29	Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινόμιας		■		Π.2	Κάλυψη από δάση και άλλες δασώδεις εκτάσεις		■	
0.30	Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινόμιας		■		Π.3	Προστατευόμενες Περιοχές		■	
0.31	Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινόμιας		■		Π.4	Ζώνες υψηλού κινδύνου		■	
0.32	Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ	■	■	■	Π.5	Χαρτογράφηση κάλυψης και χρήσεων γης		■	
0.33	Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ	■	■		Π.6	Εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων προστατευόμενων περιοχών		■	
0.34	Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινόμια		■	■	Π.7	Οικολογική αποκατάσταση περιοχών		■	

Πίνακας Α1. Πηγές και τρόπος τροφοδότησης των Δεικτών Του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (1 από 2)

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης /ΕΥΔΑΜ

Κωδικός	Δείκτης	Μελέτες	Βάσεις Δεδομένων	Έρευνες	Κωδικός	Δείκτης	Μελέτες	Βάσεις Δεδομένων	Έρευνες
0.35	Παράγοντες υστέρησης επιχειρήσεων στην ανάπτυξη καινοτομίας		■	■	Π.8	Κυρώσεις που έχουν επιβληθεί για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας		■	
0.36	Συνεργασίες ερευνητικών και ακαδημαϊκών και λοιπών δημοσίων φορέων με δράσεις Ε&Α με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε λύσεις που υπάγονται στην Ταξινόμηση		■	■	Π.9	Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)		■	
0.37	Κουλτούρα επιχειρηματικότητας		■	■	Π.10	Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται		■	
0.38	Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινόμησης		■		Π.11	Αρόσημη γη με εκμετάλλευση για παραγωγή ενέργειας ή βιοκαυσίμων		■	
0.39	Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων επιχειρήσεων των δραστηριοτήτων της Ταξινόμησης από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών		■		Π.12	Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα		■	
0.40	Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα		■	■	Π.13	Αποκατάσταση και αξιοποίηση των λιγνιτικών εδαφών		■	
0.41	Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινόμηση της ΕΕ		■		Π.14	Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού	■	■	
0.42	Συμβολή επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμηση της ΕΕ στο ΑΕΠ		■		Π.15	Αγροτική γη με πρακτικές αποδοτικής χρήσης των πόρων	■	■	
0.43	Εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμηση της ΕΕ		■		Π.16	Περιορισμός απωλειών δικτύου ύδρευσης		■	
0.44	Εφαρμογή καινοτομίας σε εμπορικές επιχειρήσεις		■	■	Π.17	Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα		■	■
0.45	Ψηφιακός και πράσινος εκσυγχρονισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμηση της ΕΕ		■	■	Π.18	Ανακύκλωση Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ)		■	■
0.46	Ανάπτυξη των διαδικτυακών πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων		■	■	Π.19	Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων		■	
0.47	Οικονομικά Ενεργός πληθυσμός που είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης		■		Π.20	Ένταση παραγωγής αποβλήτων		■	
0.48	Εργαζόμενοι με υψηλό επίπεδο τεχνολογίας και δεξιοτήτων	■	■	■	Π.21	Πάρκα Κυκλικής Οικονομίας	■	■	
0.49	Απασχόληση σε επιχειρήσεις με δραστηριότητα που υπόκεινται στην Ταξινόμηση		■		Π.22	Τιμολόγηση άνθρακα	■	■	
0.50	Εποχιακή απασχόληση		■		Π.23	Περιβαλλοντικοί φόροι		■	
0.51	Ζήτηση και επάρκεια ανθρώπινου	■	■	■	Π.24	Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή			■
0.52	Δημιουργούμενη απασχόληση στα πράσινα επαγγέλματα	■	■	■	Π.25	Ενεργειακή κλάση κτηρίων		■	■
0.53	Δημιουργούμενη απασχόληση στα ψηφιακά επαγγέλματα	■	■	■	Π.26	Κατανάλωση ενέργειας		■	
0.54	Δημιουργούμενη απασχόληση στον τομέα Ταξινόμησης	■	■	■	Π.27	Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου		■	
0.55	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ		■		Π.28	Προώθηση ηλεκτροκίνησης		■	
0.56	Εισοδήματα πληθυσμού		■		Δ.1	Αντίληψη πολιτών περί ελευθερίας στη λογοδοσία			■
0.57	ΑΠΑ των οικονομικών δραστηριοτήτων της Ταξινόμησης		■		Δ.2	Αντίληψη πολιτών περί κράτους δικαίου			■
0.58	ΑΠΑ		■		Δ.3	Αίσθηση ικανοποίησης από την ποιότητα ζωής σήμερα και τις προοπτικές			■
Κ.1	Δημόσια δαπάνη για τη λειτουργία των δημόσιων εκπαιδευτικών δομών		■		Δ.4	Ικανοποίηση πολιτών από τη χρήση υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης			■
Κ.2	Δημόσια δαπάνη για συντήρηση, επισκευή και ανέγερση κτηριακών υποδομών και προμήθειες εξοπλισμού για την εκπαίδευση		■		Δ.5	Αποτελεσματικότητα του συστήματος διακυβέρνησης της δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης			■
Κ.3	Δαπάνες πολιτών για παροχή υπηρεσιών ιδιωτικής εκπαίδευσης		■		Δ.6	Αίσθηση επάρκειας πολιτικής ασφάλειας			■
Κ.4	Επενδύσεις ιδιωτικών φορέων εκπαιδευτικών		■		Δ.7	Ανθρωποκτονίες		■	
Κ.5	Επιδόσεις μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης		■		Δ.8	Θάνατοι από τροχαία ατυχήματα		■	
Κ.6	Ελκυστικότητα της περιοχής για νέους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης		■	■	Δ.9	Κρούσματα εγκληματικότητας		■	
Κ.7	Εργαζόμενοι που συμμετείχαν σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης		■		Δ.10	Ακαθάριστο χρέος Περιφέρειας (% ΑΕΥΧΠ)		■	
Κ.8	Άνεργοι που συμμετείχαν σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης		■		Δ.11	Αντίληψη περί χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης			■
Κ.9	Δημόσια δαπάνη πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης		■		Δ.12	Ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά		■	
Κ.10	Ελκυστικότητα πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης		■		Δ.13	Οργανώσεις και φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών			■
Κ.11	Αποτελεσματικότητα πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης		■		Δ.14	Εθελοντισμός			■

Πίνακας Α1. Πηγές και τρόπος τροφοδότησης των Δεικτών Του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (2 από 2)

5.2 ΕΝΟΤΗΤΑ Β

Διάσταση Οικονομίας

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστήματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Ικανότητα Καινοτομίας	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Ο.1,Ετοιμότητα ψηφιακών υποδομών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις,
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία	Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)	Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.8,Επάρκεια εξοπλισμού και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις,
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις,
	Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)	Ο.14,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές, Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.8,Επάρκεια εξοπλισμού και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις, Ο.14,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Άξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)	Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.8,Επάρκεια εξοπλισμού και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα	

Πίνακας Β1. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Οικονομίας (1 από 10)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστήματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Ικανότητα Καινοτομίας	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Ο.1,Ετοιμότητα ψηφιακών υποδομών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις,
	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2021-2027	Ο.14,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις, Ο.14,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις, Ο.14,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Ο.14,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2021-2027	Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις, Ο.14,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.2,Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.4,Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.5,Πνευματική Ιδιοκτησία Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε τομείς της Ταξινομίας, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.9,Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις
	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2021-2027	Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις, Ο.14,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.6,Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α, Ο.7,Άξια εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα, Ο.12,Πλήθος δομών ανοιχτής καινοτομίας, Ο.13,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιχειρήσεις, Ο.14,Αξιοποίηση δομών ανοιχτής καινοτομίας από επιστήμονες και ερευνητές

Πίνακας Β1. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Οικονομίας (2 από 10)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστηματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32, Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.23, Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32, Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.23, Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32, Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας

Πίνακας Β1. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Οικονομίας (4 από 10)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστήματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.23, Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, "Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32, Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.23, Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, "Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32, Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.23, Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, "Ο.28, Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32, Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Ο.31, Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ
Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.22, Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24, Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.29, Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30, Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.33, Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34, Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36, Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας	

Πίνακας Β1. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Οικονομίας (6 από 10)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστηματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.23,Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια, Ο.24,Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, "Ο.28,Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29,Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30,Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31,Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32,Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33,Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34,Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24,Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.28,Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29,Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30,Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.34,Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24,Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.29,Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30,Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.33,Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34,Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.23,Επενδύσεις σε Ε&Α από ξένα κεφάλαια, Ο.24,Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, "Ο.28,Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29,Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30,Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.31,Μονόκεροι στους τομείς της Ταξινομίας, Ο.32,Πλήθος τεχνολογικών (spin-off) που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.33,Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34,Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας"
	Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.34,Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24,Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.28,Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινομία, Ο.29,Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30,Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.22,Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινομίας για Ε&Α, Ο.24,Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.29,Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινομίας, Ο.30,Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινομίας, Ο.33,Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.34,Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινομία, Ο.36,Συνεργασίες φορέων δημοσίου με δράσεις Ε&Α για την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις της Ταξινομίας

Πίνακας Β1. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Οικονομίας (7 από 10)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστηματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Επιχειρηματικότητα	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Ο.38, Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας, Ο.39, Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών, Ο.40, Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα, Ο.41, Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.42, Συμβολή επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ στο ΑΕΠ, Ο.43, Εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.44, Εφαρμογή καινοτομίας σε εμπορικές επιχειρήσεις, Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά "GR-eco Islands"	Ο.43, Εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Ο.38, Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας, Ο.39, Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών, Ο.40, Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα, Ο.41, Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.42, Συμβολή επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ στο ΑΕΠ, Ο.43, Εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.44, Εφαρμογή καινοτομίας σε εμπορικές επιχειρήσεις, Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.38, Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας, Ο.39, Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών, Ο.40, Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα, Ο.41, Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.44, Εφαρμογή καινοτομίας σε εμπορικές επιχειρήσεις, Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ
	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και οι Περιφερειακές της Απολήξεις	Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ
	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.46, Ανάπτυξη των διαδικτυακών πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων
	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2021-2027	Ο.39, Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών, "Ο.38, Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας, Ο.42, Συμβολή επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ στο ΑΕΠ, Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ"
	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.46, Ανάπτυξη των διαδικτυακών πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	Ο.38, Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας, Ο.39, Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών, Ο.40, Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα, Ο.41, Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.42, Συμβολή επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ στο ΑΕΠ, Ο.43, Εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.44, Εφαρμογή καινοτομίας σε εμπορικές επιχειρήσεις, Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Ο.38, Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας, Ο.39, Ενίσχυση νέων παραγωγικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινομίας από νέους και άτομα κάτω των 45 ετών, Ο.40, Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα, Ο.41, Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινομία της ΕΕ, Ο.44, Εφαρμογή καινοτομίας σε εμπορικές επιχειρήσεις, Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ
Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	Ο.45, Ψηφιακός και πράσινο εξυγχιτισμός σε επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινομία της ΕΕ, Ο.46, Ανάπτυξη των διαδικτυακών πωλήσεων προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων	

Πίνακας Β1. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Οικονομίας (9 από 10)

ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστήματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Βασικές Ανάγκες Διαβίωσης	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία	Κ.13,Επάρκεια πληθυσμού και εργαζομένων σε ψηφιακές δεξιότητες και γνώσεις
	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.15,Πληθυσμός με ανάγκες επισιτιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης, Κ.17,Palma Ratio, Κ.18,Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών του κόστους στέγασης, Κ.19,Ενεργειακή Φτώχεια
	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.15,Πληθυσμός με ανάγκες επισιτιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης, Κ.17,Palma Ratio, Κ.18,Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών του κόστους στέγασης, Κ.19,Ενεργειακή Φτώχεια
	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.15,Πληθυσμός με ανάγκες επισιτιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης, Κ.17,Palma Ratio, Κ.18,Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών του κόστους στέγασης, Κ.19,Ενεργειακή Φτώχεια
	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.15,Πληθυσμός με ανάγκες επισιτιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης, Κ.17,Palma Ratio, Κ.18,Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών του κόστους στέγασης, Κ.19,Ενεργειακή Φτώχεια
	Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας (ΣΔΕΕ)	Κ.15,Πληθυσμός με ανάγκες επισιτιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης, Κ.17,Palma Ratio, Κ.18,Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών του κόστους στέγασης, Κ.19,Ενεργειακή Φτώχεια
Κοινωνική Κινητικότητα	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.20,Δυνατότητα και προοπτική ευρεσης εργασίας, Κ.27,Πληθυσμός οικονομικά ενεργού πληθυσμού με αναπηρία
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Κ.22,Νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ), Κ.26,Διευκολύνσεις των μητέρων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας
	Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων	Κ.22,Νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ), Κ.23,Αδυναμία συνέχισης ή διακοπή σπουδών των νέων
	Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων	Κ.22,Νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ), Κ.23,Αδυναμία συνέχισης ή διακοπή σπουδών των νέων
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Κ.22,Νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ), Κ.26,Διευκολύνσεις των μητέρων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας
	Εθνικό Σχέδιο για την Αποϊδρωματοποίηση	Κ.27,Πληθυσμός οικονομικά ενεργού πληθυσμού με αναπηρία
Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.20,Δυνατότητα και προοπτική ευρεσης εργασίας, Κ.27,Πληθυσμός οικονομικά ενεργού πληθυσμού με αναπηρία	

Πίνακας Β2. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Κοινωνίας (3 από 4)

ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστηματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Ισότητα και Συμπεριληψη	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας, Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)
	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας, Συντελεστής Gini, Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)
	Εθνικό Σχέδιο για την Αποϊδρυματοποίηση	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας, Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)
	Εθνικό Σχέδιο για τη Μακροχρόνια Φροντίδα	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας
	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας, Συντελεστής Gini, Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)
	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021–2025	Κ.31,Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση, Κ.32,Θέση των γυναικών στη διοίκηση επιχειρήσεων, φορέων και οργάνων λήψης αποφάσεων του δημοσίου
	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021–2025	Κ.31,Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση, Κ.32,Θέση των γυναικών στη διοίκηση επιχειρήσεων, φορέων και οργάνων λήψης αποφάσεων του δημοσίου
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)
	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας, Συντελεστής Gini, Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)
	Εθνικό Σχέδιο για την Αποϊδρυματοποίηση	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας, Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)
Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Κ.28,Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας, Κ.33,Προσβασιμότητα δομών και υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ)	
Υγεία και Ευεξία	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία	Κ.35,Προσδόκιμο υγιούς ζωής, Κ.36,Αυτοαναφερόμενη (Αντιληπτή) Υγεία
	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία	Κ.35,Προσδόκιμο υγιούς ζωής, Κ.36,Αυτοαναφερόμενη (Αντιληπτή) Υγεία

Πίνακας Β2. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Κοινωνίας (4 από 4)

Διάσταση Περιβάλλοντος

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστηματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Βιοποικιλότητα	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.5,Χαρτογράφηση κάλυψης και χρήσεων γης, Π.6,Εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων προστατευόμενων περιοχών, Π.7,Οικολογική αποκατάσταση περιοχών, Π.8,Κυρώσεις που έχουν επιβληθεί για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.5,Χαρτογράφηση κάλυψης και χρήσεων γης, Π.6,Εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων προστατευόμενων περιοχών, Π.7,Οικολογική αποκατάσταση περιοχών
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.5,Χαρτογράφηση κάλυψης και χρήσεων γης, Π.6,Εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων προστατευόμενων περιοχών, Π.7,Οικολογική αποκατάσταση περιοχών
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά "GR-eco Islands"	Π.7,Οικολογική αποκατάσταση περιοχών
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Π.7,Οικολογική αποκατάσταση περιοχών
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.5,Χαρτογράφηση κάλυψης και χρήσεων γης, Π.6,Εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων προστατευόμενων περιοχών, Π.7,Οικολογική αποκατάσταση περιοχών, Π.8,Κυρώσεις που έχουν επιβληθεί για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.1,Αφθονία επιλεγμένων ειδών (SEBI 1), Π.2,Κάλυψη από δάση και άλλες δασώδεις εκτάσεις, Π.3,Προστατευόμενες Περιοχές, Π.4,Ζώνες υψηλού κινδύνου
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.1,Αφθονία επιλεγμένων ειδών (SEBI 1), Π.2,Κάλυψη από δάση και άλλες δασώδεις εκτάσεις, Π.3,Προστατευόμενες Περιοχές, Π.4,Ζώνες υψηλού κινδύνου
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.1,Αφθονία επιλεγμένων ειδών (SEBI 1), Π.2,Κάλυψη από δάση και άλλες δασώδεις εκτάσεις, Π.3,Προστατευόμενες Περιοχές, Π.4,Ζώνες υψηλού κινδύνου

Πίνακας Β3. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση του Περιβάλλοντος (1 από 4)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστήματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Δεσμεύσεις για τη μετάβαση στη βιωσιμότητα	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	P.22,Τιμολόγηση άνθρακα, P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι, P.24,Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	P.22,Τιμολόγηση άνθρακα, P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι, P.24,Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία	P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	P.22,Τιμολόγηση άνθρακα, P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι, P.24,Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	P.22,Τιμολόγηση άνθρακα, P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι, P.24,Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	P.22,Τιμολόγηση άνθρακα, P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι, P.24,Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	P.22,Τιμολόγηση άνθρακα, P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι, P.24,Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	P.22,Τιμολόγηση άνθρακα, P.23,Περιβαλλοντικοί φόροι, P.24,Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, P.25,Ενεργειακή κλάση κτηρίων, P.26,Κατανάλωση ενέργειας, P.27,Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης
	Εθνικό Σχέδιο Ηλεκτροκίνησης	P.28,Πρώθηση ηλεκτροκίνησης

Πίνακας Β3. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση του Περιβάλλοντος (2 από 4)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστήματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Διαχείριση και χρήση φυσικών πόρων	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Π.13,Αποκατάσταση και αξιοποίηση των λιγνιτικών εδαφών
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	Π.13,Αποκατάσταση και αξιοποίηση των λιγνιτικών εδαφών
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Π.14,Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού, Π.17,Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα, Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.15,Αγροτική γη με πρακτικές αποδοτικής χρήσης των πόρων, Π.17,Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα
	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027	Π.15,Αγροτική γη με πρακτικές αποδοτικής χρήσης των πόρων
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Π.14,Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού, Π.17,Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα, Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων
	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029	Π.15,Αγροτική γη με πρακτικές αποδοτικής χρήσης των πόρων, Π.17,Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Π.14,Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού, Π.17,Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα, Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Π.14,Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού, Π.17,Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα, Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων
	Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία	Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.20,Ένταση παραγωγής αποβλήτων, Π.21,Πάρκα Κυκλικής Οικονομίας
	Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ)	Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων, Π.20,Ένταση παραγωγής αποβλήτων
	Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ)	Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων, Π.20,Ένταση παραγωγής αποβλήτων
	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Π.14,Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού, Π.17,Πιστοποιημένες επιχειρήσεις για περιβαλλοντικά πρότυπα, Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων
	Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία	Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.20,Ένταση παραγωγής αποβλήτων, Π.21,Πάρκα Κυκλικής Οικονομίας
	Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ)	Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.19,Μονάδες ανάκτησης /διαχείρισης αποβλήτων, Π.20,Ένταση παραγωγής αποβλήτων
Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία	Π.18,Ανακύκλωση Αστικών Στερεων Αποβλήτων (ΑΣΑ), Π.20,Ένταση παραγωγής αποβλήτων, Π.21,Πάρκα Κυκλικής Οικονομίας	

Πίνακας Β3. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση του Περιβάλλοντος (3 από 4)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστηματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Μορφές Ανανεώσιμης Ενέργειας	Πρωτοβουλία για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”	Π.9,Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	Π.9,Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), , Π.10,Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται, <br, Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Π.9,Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), Π.10,Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται, Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Π.9,Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), Π.10,Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται, Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	Π.9,Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), <br? Π.10,Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται, <br? Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα
	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027	Π.11,Αρόσιμη γη με εκμετάλλευση για παραγωγή ενέργειας ή βιοκαυσίμων, Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)	Π.9,Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), <br? Π.10,Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται, <br? Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα
	Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023-2027	Π.11,Αρόσιμη γη με εκμετάλλευση για παραγωγή ενέργειας ή βιοκαυσίμων, Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα
	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Π.9,Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), Π.10,Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που αποθηκεύεται, Π.12,Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα

Πίνακας Β3. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση του Περιβάλλοντος (4 από 4)

Διάσταση Διακυβέρνησης

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	Δείκτες Συστηματος Δεικτών ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική
Αποτελεσματικότητα Θεσμικών φορέων	Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης	Δ.4, Ικανοποίηση πολιτών από τη χρήση υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης
	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025	

Πίνακας Β4. Παρουσίαση των Δεικτών του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Θεματική Περιοχή και Στρατηγική για την Διάσταση της Διακυβέρνησης

5.3 ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

Διάσταση Οικονομίας

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας	
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Ικανότητα Καινοτομίας				
Ετοιμότητα ψηφιακών υποδομών	0.1	Ετοιμότητα ψηφιακών υποδομών	CSI	Broadband at home
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	High-speed broadband
Ικανότητα Απόκτησης Δικαιωμάτων Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας για την προαγωγή της καινοτομίας ιδιαίτερα σε δραστηριότητες που υπόκεινται στην Ταξινόμηση ΕΕ	0.2	Πνευματική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινόμησης	CSI	Enterprises that applied for a patent in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
			TPI	patent families filed in two offices (per billion PPP\$ GDP.
	0.3	Εμπορικά Σήματα Επιχειρήσεων της Ταξινόμησης	CSI	Enterprises that applied for a trademark in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
	0.4	Βιομηχανική Ιδιοκτησία Επιχειρήσεων της Ταξινόμησης	CSI	Enterprises that applied for an industrial design in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
Ικανότητα και Επάρκεια Δημόσιων Δομών και Εγκαταστάσεων Ε&Α	0.6	Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α	CSI	Government, Higher Education and non-profit R&D expenditure (% of GDP)
	0.7	Αξία εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών για Ε&Α δημοσίου τομέα	SDGs FOR JUST TRANSITION	Amount (USD) spent on R&D programmes for rural/urban infrastructure and agriculture, based on international collaboration
	0.9	Πλήθος δημοσιεύσεων και ετεροαναφορών	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Citations
	0.10	Φοιτητές εξωτερικού που παρακολουθούν μαθήματα στα πανεπιστήμια	CSI	Foreign doctorate students (% of all doctorate students)
Ανθρώπινο Δυναμικό Υψηλών Δεξιοτήτων και Τεχνολογίας				
Επάρκεια ανθρώπινου δυναμικού με υψηλό επίπεδο τεχνολογίας σε επιστήμες και τεχνολογίες αιχμής	0.15	Πληθυσμός με προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Digital skills above the basic level
			CSI	Percentage of people with advanced ICT skills
			TPI	proportion of youth and adults with ICT skills, by type of skills
	0.16	Νέοι επιστήμονες	CSI	Population aged 25-34 with tertiary education (% of population aged 25-34)
			CSI	Tertiary education graduates in science, math., computing, engineering, manufacturing, construction (per 1000 of population aged 20-29)
	0.18	Εργαζόμενοι σε δράσεις Ε&Α στις επιχειρήσεις	SDGs FOR JUST TRANSITION	Share (%) of women in senior positions in relevant ministries, national energy agencies, and programmes
CSI			Employment in innovative enterprises in Taxonomy-eligible activities (%total employment in the economy)	

Πίνακας Γ1. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Οικονομίας (1 από 3)

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας	
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Ιστός Καινοτόμας Επιχειρηματικότητας				
Δυναμική Ιδιωτικών Επενδύσεων σε δράσεις Ε&Α	0.22	Δαπάνες των επιχειρήσεων της Ταξινόμιας για Ε&Α	CSI	Expenditure of enterprises on R&D in Taxonomy-eligible activities. (% GDP)
			TPI	gross expenditure on R&D (% of GDP).
	0.24	Ενισχύσεις κεφαλαίου ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ	CSI	Enterprises that received public funding for research and development (R&D) or innovation in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
	0.25		CSI	Enterprises that use tax incentives or allowances for research and development (R&D) or innovation in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
	0.26		CSI	Enterprises that obtained debt for R&D or innovation in Taxonomy-eligible activities (per million population)
0.27	Επενδύσεις καινοτομίας μέσω Venture Capital (VC) σε δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ	CSI	Enterprises that obtained equity finance for R&D or innovation in Taxonomy-eligible activities (per million population)	
Αποδοτικότητα Καινοτόμων Επιχειρήσεων	0.28	Κύκλος εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ταξινόμια	CSI	Turnover of innovative enterprises in Taxonomy-eligible activities (share in turnover in Taxonomy-eligible activities)
	0.29	Εξαγωγές καινοτόμων επιχειρήσεων της Ταξινόμιας	CSI	Companies in Taxonomy-eligible activities with product innovations (% of total enterprises in Taxonomy-eligible activities)
	0.30	Καινοτόμες επιχειρήσεις της Ταξινόμιας	CSI	Enterprises with research and development (R&D) activities in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
	0.33	Νεοφυείς Επιχειρήσεις που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ	CSI	Enterprises in existence 5+ years in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
Αποτελεσματικότητα συνεργασιών επιχειρήσεων με φορείς του οικοσυστήματος καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών καινοτομίας	0.34	Συνεργασίες επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτομίας σε δράσεις που εμπίπτουν στην Ταξινόμια	CSI	Enterprises in Taxonomy-eligible activities collaborating on business activities with other enterprises or organisations share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
	0.35	Παράγοντες υστέρησης επιχειρήσεων στην ανάπτυξη καινοτομίας	CSI	Enterprises hampered in their innovation activities in Taxonomy-eligible activities due to lack of collaboration partners (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
Επιχειρηματικότητα				
Διαμόρφωση Κουλτούρας επιχειρηματικότητας	0.37	Κουλτούρα επιχειρηματικότητας	CSI	Entrepreneurial culture
Δυναμική Ιδιωτικών Επενδύσεων	0.38	Ενίσχυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων σε δραστηριότητες της Ταξινόμιας	CSI	Early-stage private investment (Venture Capital) in clean technologies
Αποδοτικότητα της διαδικασίας μετασχηματισμού των επιχειρήσεων που πλήττονται λόγω της απολυντοποίησης	0.40	Νέα και μετασχηματιζόμενη επιχειρηματικότητα λόγω απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα	CSI	Enterprises in existence 5+ years in Taxonomy-eligible activities (share in enterprises in Taxonomy-eligible activities)
Αναπτυξιακή δυναμική των επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ	0.41	Επιχειρήσεις με δραστηριότητες που εμπίπτουν στη Ταξινόμια της ΕΕ	CSI	Enterprises created in Taxonomy-eligible activities (share in active enterprises in Taxonomy-eligible activities)
			CSI	Turnover of enterprises from new or significantly improved products in Taxonomy-eligible activities (share in turnover of enterprises in Taxonomy-eligible activities)
	0.42	Συμβολή επιχειρήσεων με δραστηριότητες που εμπίπτουν στην Ταξινόμια της ΕΕ στο ΑΕΠ	TPI	gross value added of manufacturing (% of GDP)
			CSI	Gross value added of manufacturing (% of GDP)
			CSI	Turnover share large enterprises (%)
CSI	Trade balance of products from Taxonomy-eligible activities (% GDP)			

Πίνακας Γ1. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Οικονομίας (2 από 3)

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας	
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Απασχόληση				
Δυναμική Ανάπτυξης Απασχόλησης	0.49	Απασχόληση σε επιχειρήσεις με δραστηριότητα που υπόκεινται στην Ταξινόμηση	CSI	Employment rate of population 20-64 (%)
			TPI	the employment rate of people aged 20-64
			SDGs FOR JUST TRANSITION	Share (%) of women employed in the energy value chain for technical jobs related to renewable energy, energy efficiency, and energy access
Οικονομική Ευημερία				
Ανάπτυξη του οικονομικού επιπέδου διαβίωσης	0.55	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ	TPI	Gross domestic product (GDP) per capita, current dollars (PPP\$).
			CSI	Gross domestic product (GDP) per capita
			Beyond GDP	Real GDP per Capita
	0.56	Εισοδήματα πληθυσμού	CSI	Average earnings (Household income)
Συμβολή της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην τοπική οικονομία	0.57	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία των οικονομικών δραστηριοτήτων της Ταξινόμησης ΕΕ	CSI	Taxonomy-eligible economy (% GDP)
	0.58	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	CSI	Taxonomy-eligible economy (% GDP)

Πίνακας Γ1. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Οικονομίας (3 από 3)

Διάσταση Κοινωνίας

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας			
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ		
Βασικές Ανάγκες Διαβίωσης						
Προαγωγή της ιατρικής φροντίδας και κοινωνικής μέριμνας χωρίς αποκλεισμούς	Κ.14	Ανεκπλήρωτες ανάγκες ιατρικής μέριμνας	CSI	Unmet medical needs		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Unmet dental needs		
Βελτίωση του οικονομικού επιπέδου διαβίωσης των νοικοκυριών και καταπόλεμη της φτώχειας	Κ.15	Πληθυσμός με ανάγκες επισιτιστικές και βασικών αγαθών διαβίωσης	CSI	Insufficient food		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Insufficient food		
	Κ.16	Καταναλωτική Ικανότητα Νοικοκυριών	Beyond GDP	Human Development Index		
			Beyond GDP	In-work-at-risk-of-poverty rate (% population)		
Κ.17	Palma Ratio	CSI	Palma ratio			
Καταπόλεμη της ενεργειακής φτώχειας	Κ.18	Βαθμός οικονομικής επιβάρυνσης πολιτών του κόστους στέγασης	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Burdensome cost of housing		
			Κ.19	Ενεργειακή Φτώχεια	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Lack of adequate heating
					SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage of low-income households spending more than or equal to 5% of their household expenditure to meet all of their energy demands (by region, gender of head of household, and
					SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage increase in income of marginalized communities due to access to electricity for productive uses (including rural farmers, artisans)
SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage of displaced people and affected communities with access to sustainable energy (disaggregated by energy end-use, gender, geographic location)					
Εκπαίδευση						
Επάρκεια και αποδοτικότητα δαπανών για την εκπαίδευση	Κ.1	Δημόσια δαπάνη για τη λειτουργία των δημόσιων εκπαιδευτικών δομών	CSI	Government expenditure in education per student (% of GDP per capita)		
			TPI	Government expenditure in education per student (% of GDP per capita)		
	Κ.5	Επίδοσεις μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Share of low-achieving 15-year-old in reading (level 1a or lower)		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Share of low-achieving 15-year-old in maths (level 2 or lower)		
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας των εργαζομένων μέσω προγραμμάτων δια βίου μάθησης	Κ.7	Εργαζόμενοι που συμμετείχαν σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης	CSI	Lifelong learning		
			CSI	Lifelong learning		
	Κ.8	Άνεργοι που συμμετείχαν σε πιστοποιημένα προγράμματα δια βίου μάθησης	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Lifelong learning		
			CSI	Lifelong learning		
			CSI	Lifelong learning		
Κ.11	Αποτελεσματικότητα πιστοποιημένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης	SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage of fossil fuel-sector employees reskilled for employment in sustainable energy (disaggregated by gender)			
		SDGs FOR JUST TRANSITION	Number (or percentage) of students in energy-oriented educational programmes (formal and non-formal education) (by type and level of institution, gender, and geographic area)			
Ανάπτυξη των ψηφιακών και των πράσινων δεξιοτήτων	Κ.12	Επάρκεια πληθυσμού και εργαζομένων σε πράσινες δεξιότητες και γνώσεις	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Internet access		
			TPI	Proportion of individuals using the internet,		

Πίνακας Γ2. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Κοινωνίας (1 από 3)

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας	
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Ισότητα και Συμπεριλήψη				
Μέρμνα κοινωνικής ένταξης	Κ.28	Κάλυψη αναγκών κοινωνικής πρόνοιας	CSI	Quality of support network
Ισόρροπη κατανομή εισοδήματος	Κ.29	Συντελεστής Gini	Beyond GDP	Gini Coefficient of Disposable Income, after Taxes and Transfers
	Κ.29		TPI	the Gini coefficient of disposable income, after taxes and transfers
	Κ.29		CSI	Gini coefficient of disposable income, post taxes and transfers
Προαγωγή της ισότητας των φύλων	Κ.30	Χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων	CSI	Gender employment gap
	Κ.30		Beyond GDP	Gender Employment Gap
	Κ.30		TPI	the employment-to-population ratio gender gap of people aged 25 or more
	Κ.31	Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση	TPI	early childhood care and education (%)
	Κ.32	Θέση των γυναικών στη διοίκηση επιχειρήσεων, φορέων και οργάνων λήψης αποφάσεων του δημοσίου	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Female participation in regional assemblies
Μέρμνα συμπεριλήψης μειονοτήτων	Κ.34	Σεβασμός στη διαφορετικότητα των μειονοτήτων	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Tolerance towards gay/ lesbian
	Κ.34		CSI	Tolerance towards minorities
	Κ.34		EU-SPI 2.0, 2024 edition	Tolerance towards immigrants
	Κ.34		EU-SPI 2.0, 2024 edition	Tolerance towards minorities
Κοινωνική Κινητικότητα				
Καταπολέμηση της ανεργίας	Κ.20	Δυνατότητα και προοπτική ευρεσης εργασίας	CSI	Job opportunities
Καταπολέμηση της ανεργίας των νέων	Κ.22	Νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (ΕΑΕΚ)	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Job opportunities
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Teenage pregnancy
			CSI	Young people not in education, employment or training (NEET)
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Young people not in education, employment or training (NEET)
Βελτίωση των συνθηκών συμπεριλήψης, ασφάλειας, κινητικότητας και ικανοποίησης εργασίας του περιβάλλοντος της αγοράς εργασίας	Κ.24	Αίσθημα ασφάλειας εργαζομένων	CSI	Labour market insecurity
	Κ.27	Πληθυσμός οικονομικά ενεργού πληθυσμού με αναπηρία	SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage of people with disabilities employed by the energy industry in vocational or technical roles

Πίνακας Γ2. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Κοινωνίας (2 από 3)

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας	
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Υγεία και Ευεξία				
Βελτίωση του επιπέδου υγείας	Κ.35	Προσδόκιμο υγιούς ζωής	CSI	Healthy life expectancy at birth (years)
			TPI	Healthy life expectancy at birth (years).
			Beyond GDP	Healthy Life Expectancy at Birth (years)
	Κ.36	Αυτοαναφερόμενη (Αντιληπτή) Υγεία	CSI	Self-reported health (Perceived health)
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Subjective health status
Παρακολούθηση της εξέλιξης της θνησιμότητας	Κ.37	Ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας	CSI	Infant mortality rate
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Years of life lost caused by PM2.5, NO2 and ozone (SOM035)
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Standardised cancer death rate
	Κ.38	Ειδική θνησιμότητα, κατά κυριότερη αιτία θανάτου και Περιφέρεια	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Standardised heart disease death rate

Πίνακας Γ2. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Κοινωνίας (3 από 3)

Διάσταση Περιβάλλοντος

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας	
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Μορφές Ανανεώσιμης Ενέργειας				
Ενίσχυση του βαθμού διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)	Π.9	Παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)	SDGs FOR JUST TRANSITION CSI	Indicators include the share of renewable energy in the total energy mix, energy intensity (energy consumption per unit of GDP), and access to electricity and clean cooking facilities. Share of energy from renewable sources
	Π.11	Αρόσιμη γη με εκμετάλλευση για παραγωγή ενέργειας ή βιοκαυσίμων	SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage change in arable land for agriculture due to land use for energy production (including for biofuels, ground-mounted solar parks, etc)
	Π.12	Επενδύσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και βιοκαύσιμα	SDGs FOR JUST TRANSITION	Increase in funding (%) to support sustainable energy deployment in small island developing states, least-developed countries, and Indigenous people's needs
Βιοποικιλότητα				
Επάρκεια και Υγεία Φυσικού Αποθέματος	Π.2	Κάλυψη από δάση και άλλες δασώδεις εκτάσεις	CSI	Forest area (% of total land)
	Π.3	Προστατευόμενες Περιοχές	CSI	Terrestrial key biodiversity areas protected (%)
	Π.3		Beyond GDP	Terrestrial key biodiversity areas (KBAs) protected (%)
	Π.3		TPI	Composite of: (i) terrestrial and (ii) freshwater key biodiversity areas protected (%), and (iii) pesticide use per area of cropland (kg/ha).
	Π.3		CSI	Freshwater key biodiversity areas protected (%)
Διαχείριση και χρήση φυσικών πόρων				
Διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της προστασίας των φυσικών πόρων	Π.14	Διαθεσιμότητα ανανεώσιμου γλυκού νερού	CSI	Water productivity (GDP/total fresh water abstraction)
			CSI	Renewable freshwater availability/capita
	Π.15	Αγροτική γη με πρακτικές αποδοτικής χρήσης των πόρων	CSI	Pesticides use per area of cropland (kg/a)
	Π.16	Περιορισμός απωλειών δικτύου ύδρευσης	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Uncollected sewage
EU-SPI 2.0, 2024 edition			Sewage treatment	
Αειφορική διαχείριση αποβλήτων	Π.21	Πάρκα Κυκλικής Οικονομίας	CSI	Material footprint (MF tonnes per capita)
			Beyond GDP	Raw Material Consumption (tonnes per capita) or Material Footprint

Πίνακας Γ3. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση του Περιβάλλοντος (1 από 2)

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας	
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Δεσμεύσεις για τη μετάβαση στη βιωσιμότητα				
Εφαρμογή οικονομικών αντικινήτρων περιβαλλοντικών πολιτικών	Π.22	Τιμολόγηση άνθρακα	CSI	Effective Carbon Rates
Κοινωνική ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον	Π.24	Στάση της κοινωνίας απέναντι στην κλιματική αλλαγή	CSI	Percent of population perceiving climate change as a priority
Ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας	Π.25	Ενεργειακή κλάση κτηρίων	SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage reduction in emissions via improvements in energy efficiency and/or increased reliance on renewable energy in buildings
	Π.26	Κατανάλωση ενέργειας	Beyond GDP	Energy Consumption per Capita
Μείωση Εκπομπών Αερίου Θερμοκηπίου	Π.27	Ακαθάριστες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Ozone (SOMO35) air pollution
			Beyond GDP	Air Quality
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	NO2 air pollution
			SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage reduction in emissions due to clean energy of shipping sector
			SDGs FOR JUST TRANSITION	Reduction in short-lived climate pollutants (black carbon, HFCs, methane, tropospheric ozone) from energy sector (disaggregated by economic sector, geographic location)
			SDGs FOR JUST TRANSITION	Reduction in GHG emissions from the energy sector
			TPI	Gross greenhouse gas emissions, excluding land use, land-use change and forestry (LULUCF), (tonnes per capita).
			Beyond GDP	Gross Greenhouse Gas Emissions (tonnes per capita)
			CSI	Greenhouse gas emission intensities (grams per euro)
			SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage reduction in energy intensity by economic sector
EU-SPI 2.0, 2024 edition	PM2.5 air pollution			
Ενίσχυση της πράσινης μετάβασης των μεταφορών	Π.28	Πρωώθηση ηλεκτροκίνησης	SDGs FOR JUST TRANSITION	Percentage of clean transportation in cities (cars, public transportation) (disaggregated by energy source and technology)

Πίνακας Γ3. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση του Περιβάλλοντος(2 από 2)

Διάσταση Διακυβέρνησης

Σύστημα Δεικτών Δίκαιης Μετάβασης			Σύστημα Πολιτικής Μετάβασης και Βιωσιμότητας			
ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ		
Αποτελεσματικότητα θεσμικών φορέων						
Δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης στη διακυβέρνηση της δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης	Δ.5	Αποτελεσματικότητα του συστήματος διακυβέρνησης της δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Trust in the national government		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Trust in the judicial system		
Αποφυγή φαινομένων που διαταράσσουν το αισθημα ασφαλούς διαβίωσης	Δ.6	Αίσθηση επάρκειας πολιτικής ασφάλειας	CSI	Trust in the legal system		
			CSI	Global Cybersecurity Index		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Trust in the police		
			CSI	Security Apparatus		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Safety at night		
			Δ.7	Ανθρωποκτονίες	TPI	Homicide rate (per 100 000 inhabitants).
			Δ.8	Θάνατοι από τροχαία ατυχήματα	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Traffic deaths
Αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης	Δ.4	Ικανοποίηση πολιτών από τη χρήση υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Traffic deaths		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Assaulted/Mugged		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Institution quality index		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Online interaction with public authorities		
			CSI	Government Online Service Index		
CSI	Government Effectiveness					
Θεμελιώδη Δικαιώματα						
Δημιουργία αισθήματος ελευθερίας, δικαιοσύνης και προοπτικών αναφορικά με τη διαδικασία δίκαιης μετάβασης	Δ.1	Αντίληψη πολιτών περί ελευθερίας στη λογοδοσία	TPI	Composite of: (i) voice and accountability (index)		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Freedom of media		
			CSI	Voice and accountability index		
	Δ.2	Αντίληψη πολιτών περί κράτους δικαίου	CSI	Freedom of Press Index		
			TPI	Freedom over life choices		
			CSI	Composite of: (ii) rule of law (index).		
	Δ.3	Αίσθηση Ικανοποίησης από την ποιότητα ζωής σήμερα και τις προοπτικές	EU-SPI 2.0, 2024 edition	Rule of law		
			Beyond GDP	Freedom over life choices		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Life Satisfaction		
EU-SPI 2.0, 2024 edition	Positive feelings					
Συμμετοχότητα						
Ενεργοποίηση της συμμετοχής των πολιτών στη διαδικασία δίκαιης μετάβασης	Δ.12	Ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά	CSI	Active citizenship		
			CSI	Voter turnout		
			EU-SPI 2.0, 2024 edition	Voiced your opinion to a public official		
Ενεργοποίηση του εθελοντισμού στις δράσεις δίκαιης μετάβασης	Δ.13	Οργανώσεις και φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών	CSI	Volunteering		
			Δ.14	Εθελοντισμός	CSI	Volunteering
Χρηστή Διακυβέρνηση						
Βελτίωση της οικονομικής κατάστασης της τοπικής αυτοδιοίκησης	Δ.10	Ακαθάριστο χρέος Περιφέρειας (% ΑΕγχΠ)	CSI	General government gross debt (% GDP)		
			TPI	General government gross debt (% of GDP).		
Βελτίωση της αντίληψης περί χρηστής διακυβέρνησης και αποφυγής φαινομένου διαφθοράς	Δ.11	Αντίληψη περί χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης	CSI	Trust in the national government		

Πίνακας Γ4. Οι Δείκτες του Συστήματος Δεικτών Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης ανά Σύστημα Πολιτικών Μετάβασης και Βιωσιμότητας για την Διάσταση της Διακυβέρνησης

Εθνικό Παρατηρητήριο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Πλοηγηθείτε στο
Σύστημα Δεικτών

jto@eydam.gr

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
2021-2027

